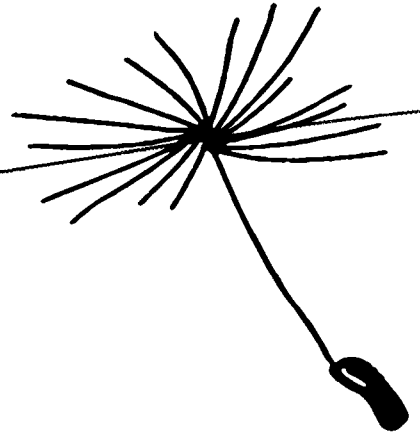
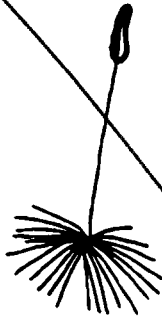
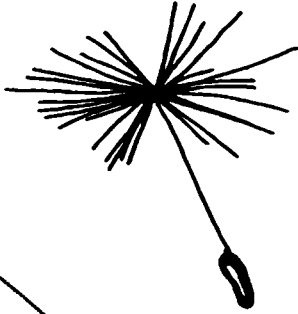
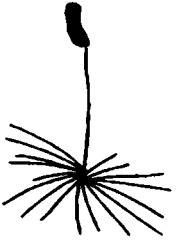

Öykü

.. Ufkenmemiz Rüzgârlar

MELİSA
YILMAZ

KUTU

KUTU

“Okumaya değer”

MELİSA YILMAZ

1998 yılında Rize'de doğdu. Oyun oynarken öyküler kuran, ilk meslek hayali yazarlık olan bir çocuktur. 2016'da İstanbul Üniversitesi psikoloji bölümüne, 2017'de yine aynı üniversitenin çift ana dal programı kapsamında tiyatro eleştirmenliği-dramaturji bölümüne kaydoldu. İlkokuldan itibaren yazdığı öyküler çeşitli yarışmalarda ve derlemelerde yer aldı. Öykülem, Hayal Bilgisi gibi dergilerde ve Kayıp Rihtım seçkilerinde yayımlandı. Dramaturji bölümü kapsamında aldığı sahne metni yazımı dersleriyle perspektifini genişletmeye çalışıyor ve hâlâ yazmaya devam ediyor.

Üflenmemiş Rüzgarlar / Melisa Yılmaz

© Melisa Yılmaz, 2020

© Kutu Yayınları, 2020

Yayın No: 011

1. Baskı: Şubat 2020

ISBN: 978-605-80045-1-1

Editör

Ali Oktay Özbayrak

Son Okuma

Recep Kesici

Kapak ve Sayfa Tasarım

Yunus Emre Aytaç

Baskı-Cilt

Millî Basımevi

Sertifika No: 34486

Her türlü yayım hakkı Kutu Yayınlarına aittir. Bu kitabın baskısından 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası Hükümleri gereğince tanıtım amaçlı kısa alıntılar hariç alıntı yapılamaz, fotokopi yöntemiyle çoğaltılamaz.

KUTU YAYINLARI

Altunizade Mah. Palandöken Sok. No:19/1

Üsküdar / İstanbul

Tel: 0 216 456 70 53

www.kutuyayinlari.com

Sertifika No: 41331

Üflememiz
Rüzzârlar

**MELİSA
YILMAZ**

İÇİNDEKİLER

LİDİYAMİS'İN ÖLÜMÜ 9

ÜFLENMEMİŞ RÜZGÂRLAR

Kaplumbağa Kelimeler 71

Kırmızı Kraliçenin Elleri 87

Aranjuez'in Sesi 91

Zaman Siyahtır..... 113

Levaya 125

Üflenmemiş Rüzgârlar 137

LİDİYAMİS'İN ÖLÜMÜ

GİRİŞ

İlkbaharda gelen, sonbaharda gitti. Henüz başlamadan, bir nefeste bitiverdi. Yazılmamış bir öykünün söylenmemiş bir şarkıya dönüşmesi gibi, ardından birkaç nota, bir avuç toprak, biraz yağmur dışında hiç kimse yetişemedi.

Onu içinde bir gece elbisesi giymiş gibi güzel gördüğü kefeniyle indirdiklerinde, her zaman renkli çiçeklerle, lavantalarla dolu olan basamaklarda, uzaklardan gelen çelenkler diziliydi. Evinin duvarlarına, kapısına, çatısına yazılmış onlarca, yüzlerce dize sanki bugünün geleceğini bilen bir el tarafından, anısını yaşatmak için bilinçli olarak yerleştirilmişti.

Cenaze alayının ardından terk edilmiş gibi mahzun, yalnız kalan evde, piyanonun yanında durmakta olan adam, cenazenin taşınmasına eşlik etmeyen, sokaktaki tek kişiydi. Garip bir görünümü vardı adamın, pantolonu garip şekilli, yazılı kumaşlarla yamanmıştı, soluk renkli kirli gömleğinin cebinden kurşun kalem taşıyordu ve yüzü, kendisinin değil evin ruh hâlini yansıtıyormuşçasına, bomboştur.

O, orada öylece durmuş, boş gözlerle pencereden dışarı bakarken üniforması terden sırtına yapışmış

genç bir polis kapıdan girip adama yaklaştı, tedirgin bir hâlde elini kemerindeki silahın kabzasına dayadı.

“Benimle geleceksin.” dedi adama, yankılanan sesi anlamsız, boş ve ev kadar ölüydü. “Tek şüpheli sensin. Seni merkezde sorgulamamız gerekiyor. Zorluk çıkaracak mısın, güzel güzel gelecek misin?”

“Sazaki onu kimin öldürdüğünden şüphe duymuyor.” dedi piyanonun yanındaki adam, polisin yüzüne hiç bakmadan. “Onlar öldürdü, tanrıçayı öldürdü. Hepsi.”

“Eh, dosyaya bunu yazsam ikimizi de tımarhaneye tıkarlar, ahbap.” Polis pis pis sıırttı. “Gerçi seni şimdiye kadar neden tıkmamışlar, anlamış değilim.”

“Ama Sazaki onun vücudunu silahla öldürenin kim olduğunu da biliyor.” Piyanonun yanındaki adam, Sazaki, polisin oradaki varlığının zerre farkında değilmiş gibi konuşmayı sürdürdü, polis iyiden iyiye rahatsız olmaya başlamıştı. “Kendilerine yediremediler. O adamlar, onun onları alt etmesini, kovmasını kendilerine yediremediler. Belki çocuklar da. Öfkeye kapıldılar. Belki meyhanede oturup bağıra bağıra konuşmuşlardır bile. Onlara kim engel olacaktı ki? Kim yapma diyecekti ki? Onu istemiyorlardı, burada istemiyorlardı.”

Sazaki döndü, polisin hayret dolu bakışı altında, daha o bir şey yapmaya fırsat bulamadan, kasabada kimsenin yapamayacağı bir hızda, ustalıkla pencereye sıçradı, kendini aşağı bıraktı. Polis kapıya koşup pencerenin altına gittiğinde ortalıkta ne ondan ne de düşüp yaralandığına dair bir kanıt, en ufak bir iz

yoktu. Polis gelişmeyi çabucak merkeze bildirip adamın peşine düştü, oysa çok geçti artık. Sazaki gitmişti, geldiği gibi ansızın, beklenmedik, tuhaf. Yanına oraya nit hiçbir şey almamıştı, yaşadığı depodan bozma yeri bastıklarında bundan emin oldular. Ve geriye, kendisine ait hiçbir şey de bırakmamıştı, bütün o süprüntüler kayılmazsa.

Yalnız, çok geçmeden İdil Miyas'ın mezarı olacak yerde, insanların imamın sorduğu “Nasıl bilirdiniz?” ve “Hakkınızı helal ediyor musunuz?” sorularıyla tereddüt dolu derin sessizliklere gömüldüğü sırada, bir yığın kuş tüyüyle bir kova dolusu peçete buldular.

İnsanlar sonunda ona haklarını helal etmeye karar verdi, kimileri onu gerçekten iyi bildiklerini bile keşfetti.

Cenaze bitip tabut gömüldükten sonra, polis onları Sazaki hakkında sorguya çektiğinde ise sözleşmiş gibi benzer şeyleri söylediler. “Hapiste ölür kalırdı,” dediler. “Gitmesi hayırlı oldu. Hem aklından zoru vardı, salıverirlerdi sonunda zavallıyı, kimseye boşuna iş çıkarmadan tüymesini en iyisi.”

Polis, kasabanın sağduyusuna ehemmiyet göstererek aramayı çok geçmeden sonlandırdı, İdil Miyas'ın cinayet dosyası tozlu dosya dolaplarının gerilerine itildi. Belgelerden birinin köşesine çiziktirilmiş “Kasaba suçu deli adama atmakta sözleşmiş gibi.” notu bir başka köşeye karalanmış çöp adam kadar bile incelenmeye değer görülmedi.

1.

Yılın beşinci mevsimi marttır. Ne takvime ne iklimime ne de hasat zamanına aldırış etmeksizin yağmura, kara, güneşe ve rüzgâra canının istediğince hükmeder. Bir gün kışken ertesi gün yaz, sabah güzken akşam bahardır. Gelişi goncaları gül eylerken gidişi badem çiçeklerini boynu bükük bırakır. Mart, göçebelilerin ve değişimin mevsimidir. Gelip geçiciliğin ve bir o kadar da bilinmezliğin mevsimi.

Nitekim kadın, kasabaya dünle yarın arasında ismi meçhul bir zamanda ama şüphesiz bir mart ayında geldi. Eşyalarını taşıyan kamyonundan tek bir valiz, birkaç parça öteberi, bir iki koli, bolca ıssızlık indirdi. Daha önce kasabadan hiç kimse ne onu oralarda görmüştü ne de ona benzeyen herhangi birini. Gelişini bir parça merak, bir parça hayret, bir parça da hayranlıkla kapı aralarından, perde kıvrımlarından, tezgâh arkalarından, kahve koltuklarından, kaldırım kenarlarından izlediler. Yüksek topuklu siyah ayakkabılar giyiyordu, incecik vücudunu sımsıkı saran kısacık elbisesi kırmızıydı. Kısa siyah saçları öyle özenle, öylesine güzel dalgalanmıştı ki insan gözünü almakta zorlanıyordu. Küçük bir yüzü, kırmızıya boyalı dolgun dudakları, ufak bir burnu ve masmavi gözleri vardı. Tek kulağına taktığı küpede minicik bir inci tanesi parlıyordu.

İzleyen kadınların birçoğu ellerini onaylamazlıkla ağızlarına götürdü. Biraz daha genç olanları, onun saçının hafif rüzgârla savruluşuna bakarken iç çekti, çocuklar topuklu ayakkabıların uzaktan uzağa kulaklarına çalınan takırtısını imrenerek dinledi. Ve

erkeklerin büyük kısmı, bakışlarını ondan çekebildiklerinde, birbirlerine bıyık altından hafifçe gülümsedi.

“Hoş geldiniz, hanımefendi.”

Önce iki kapı yandaki bakkal dükkânından, sonra diğer evlerin birkaçından, sonra da ötedeki bir çuycıdan insanlar çıkıp geldi. Kadın onları gülümseyerek selamladı. Artık burada yaşayacağını, bu eski evin ona babasından miras kaldığını, kasabanın çok güzel olduğunu, eşyalarını taşımasına yardım ederlerse müteşekkir kalacağını söyledi. Adı İdil Miyas'tı, büyük şehirde üniversite okumuştı, gelecek dönem buradaki okulda müzik öğretmeni olacaktı. Yanında eski, büyük, beyaz piyanosu dışında pek bir eşyasını getirememişti, onlara uygun fiyatla nereden ev eşyası satın alabileceğini sordu. En yakın komşularından birkaç tanesi, bir koşu gidip yiyecek bir şeyler, idare etmesi için birkaç sandalye, bir de küçük bir tüp getirdiler. Eşyaları çubucak taşıyıp kibarlıkta hiçbir kusur etmeden ama belirgin bir aceleyle, geldikleri yerlere neredeyse kaçırmasına döndüler.

“Benden pek hoşlanmadılar, sanırım.” diye iç çekti kadın, evinin kapısında yaşlı bakkalla yalnız kaldığında. Kapıya çıkan iki basamaktan üsttekine oturdu, kucağındaki börek tabağına dalgın dalgın bakan gözleri hüznü ve uzaktı.

“Hiçbir yabancından pek hoşlanmazlar.” dedi yaşlı bakkal, etrafa saçılmış boş kolileri, poşetleri toparlayıp kenara çekerken. “Dert etme, kızım, alışırlar. Bak, nana biraz peynir, bir de ekmek bırakacağım, yarın mutfağını yerleştirdikten sonra da gelir ihtiyacın neyse benden alırsın. Sabah sütçüyle sebze arabası bura-

dan çok erken saatte geçer, sana bir şeyler ayırtmamı ister misin?”

Kadın başını salladı, doğrulup elindeki tabağı kapının yanındaki bir kolinin üzerine bırakırken saçına konan küçük böceğin farkında değildi. Teşekkür etti, iyi akşamlar dileyip kapıyı kapatmak için uzandı.

“Hoş geldin, Lidiyamis.”

Kadın döndü. Bakkal kendi dükkânının önündeydi, sokakta ikisinden başka görünürde hiç kimse yoktu. Ne var ki çıktığı iki büyük basamağı gerisin geri inip etrafı iyice kolaçan ettiğinde, karşıdaki çöp kovasının arkasına sinmiş, dizleri üzerinde oturan, yırtık pırtık bir gömlekle gri bir pantolon giymekte olan sıska adamı gördü. Adamın saçı sakalına karışmış, ifadesi güçlkle anlaşılabilir kadar toza bulanmış bir deri bir kemik yüzünden bir çift buğulu gri göz onu seyrediyor, tanıştığı diğer herkesin aksine, bakışını gizleme veya bastırma yolunda hiçbir çaba göstermiyordu.

“Adım bu değil.” diye itiraz etti kadın, ne diyeceğini, ne yapacağını bilemeden.

“Lidiyamis güzellik tanrıçasıdır. Sen osun.”

Kadın kendine engel olamadan gülümsedi, çöp kovasına doğru bir adım atıp adamın gözlerine bakabilmek için hafifçe eğildi. “Bu isimde bir tanrıça olduğumu bilmiyordum.” diye yanıtladı. Parlak siyah saçının bir tutamı sol omzunun üzerinden kayıp yanağına düştü, kadın cebinden iki sakız çıkarıp birini adama uzattı. “Hangi mitolojiye ait?”

Adam uzatılan sakızı ya görmedi ya da görmemiş gibi davranmayı yeğledi. Kadın sakızların ikisini de kâğıdından soyup ağzına attı, biri çilekli, diğeri naneliydi.

“Mitoloji mi?” Başından beri onları gözlemekte olan bakkal sonunda dayanamamış olacak, tepeden bakan bir tavırla yanlarına geldi, çöp kovasının arkasındaki adama hoşnutsuzlukla gözlerini dikti. “Hepsini uyduruyor bunların, hep uydurur. Lidiyamis’miş, tanrıçaymış. Aklınca sana kur yapıyor, daha onun ne mal olduğunu bilmiyorsun ya, yanından kovmaz konuşursun sanıyor. Akli yerinde değil, kızım, uzak dur ondan. Eve gir, ben ona bir daha sana bulaşmaması gerektiğini güzel güzel anlatırım.”

“Tanrıçalar kendi isimlerini bilmezler zaten.” Adam bakkalın söylediklerini hiç işitmemiş gibi kadına bakmayı sürdürerek konuştu. Sesi boğuk, alçaktı. Sözcükleri hızlı hızlı söylüyor, genelde son hecelerde duraksayarak kelimeleri hafifçe uzatıyordu. “İsmin bağlayıcılığına ihtiyaç duyan kullardır. Ama sen Lidiyamis’sin, biliyorum. Güzellik tanrıçası.”

“Adımın harflerini kullanarak başka bir ad türetti sadece.” Kadın bakkala nazikçe gülümsedi, hiç de endişelenmiş veya korkmuş bir hâli yoktu. “Tehlikeli olduğunu sanmıyorum. Bana zarar vereceğe benzemiyor. Rahat bırakın onu.”

“Sen onu tanımazsın.” Bakkal öfkeyle üsteledi, şimdi o tepeden bakan tuhaf tavrı sadece çöp kovasının arkasındaki adama değil, kadına da yönelmiş gibiydi. “Senelerden beri burada yaşar, ben bilirim onun ne anasımın gözü olduğunu. Etraftan tuhaf tuhaf şeyler

toplardur. Nicedir bahçelere, pencere önlerine, hat-ta iç avlulara bir şey koyamaz olduk. O gelmeden önce herkes anahtarı kilitte bırakır, evlerinin kapısı aralık mı kalmış, çoluk çocuk açık mı unutmuş aldırılmazdı. Şimdi öyle mi? Önünden geçsek yalan yanlış bir şeyler uydurur. Şöyle bir dönüp baksak türlü türlü hikâyeler anlatır. Akşam tertemiz bırakıp uyuduğumuz damla-rımız, duvarlarımız çizik içinde, boya içinde uyanırız. Her yere yazılar yazar, neyle bulduysa onunla. Kömür-le, katranla, ayakkabı boyasıyla... Bir kez bulaşırsan huzur neyin bırakmaz evinde, kızım, kulağına küpe olsun dediklerim. Uzak dur ondan.”

“Aklımdan çıkarmam.” Kadın gözlerini devir-mekle geri adım atmak arasında bir yerde, başını sal-layıp çöp kovasına döndü. Bir şey söylemek, belki Lidi-yamis’e dair bir şey sormak, belki de gerçekten ona bir daha kendisini rahatsız etmemesini söylemek için ağ-zını açtı, oysa orada ne gri gözlerden, ne tanrıçalardan, ne de katranla yazılmış herhangi bir saçmalaktan eser yoktu. “Peynir ile ekmeği sabah alırım.” dedi kadın, bir kez daha arkasına bakmadan yeniden eve çıkan basa-makları aştı, kapısını yaşlı bakkal dışında bomboş kal-mış, hâlâ bir yerlerden izleyen bakışların ağırlığıyla bunaltıcı bir hâl almış sokağın üstüne kapadı.

Yine de, açıklanamaz biçimde, içinde bunun çöp kovasının arkasındaki adamla son karşılaşması olmayacağına dair belli belirsiz bir his vardı. Hem, daha kendisi onun adını bile sormamıştı.

2.

Her hanenin, sokağın kendine has harmonisi içinde bir yeri, bir sesi, bir sırası vardır. Kimisi incecikten bir fısıltıdır, kimisi uğultu, kimisi çığlık gibidir, kimisiyse kahkahadır, sohbettir, uyuyan bir çocuğun üstünden süzülüp gelen yumuşacık ninnidir. İdil Miyas'ın evi, sokağın senfonisine usul bir piyano sesiyle katıldı.

Sabahın koşuşturması içinde, bazıları müziği hiç fark etmeden geçip gittiler. Sırtlarında okul çantalarıyla ilk derslerine yetişmek için nefes nefese kalmış uç kız öğrenci durup kulak vermeye vakit bulamazlar da, dudaklarının arasından şarkıyı mırıldandılar ve gazeteleriyle sigaralarını almakta olan bir grup sabah müşterisi o sırada yumurta kutularını yerleştiren Bakkal Sami Bey'e sanki sesin sorumlusu oymuş gibi merakla baktı. "Büyük şehirden gelmiş..." diye açıkladı karşığı evin mutfağında bir kadın diğerine, ikisi kahvaltılık sofrası kalkmadan öğle yemeğini hazırlamaya başlamışlardı. "Müzik öğretecekmiş çocuklara, ev de miras kalmış babasından. Görse, nasıl burnu havada. Süzüm süzüm bir yürüyüşler, hâller, edalar... Bir başına oturacakmış bir de, kocası neyin yok. Üstümö iyilik sağlık."

"Bizim Sazaki'yle konuşuyordu dün." diye izah etti Sami Bey müşterilere, bir kese kâğıdına biraz leblebi, biraz da tuzlu fıstık doldururken. "Aklı yerinde değildir, dedim, yanaşma, dedim, oralı bile olmadı. Bana bir iş gelecek de bizden bilecekler. Dün bizim oğlanın yatana kadar ondan bahsetti durdu. Kasabadaki kızlar onun gibi değilmiş. O, kasabadaki kızlar gibi değil, diyemedim tabii."

Bütün bu konuşmalardan, kaş çatmalardan, homurdanmalardan habersiz, İdil çalmakta olduğu şarkıyı bitirip bir diğerine geçti. Ne bir solfej kitabıyla destekleyip aralık bıraktığı lekeli penceresinden yan yan ona bakanları, ne içten içe müziğinden hoşlanıp eşlik edenleri, ne de müzik sürdükçe diğer pencerelerde toplanıp onun dedikodusunu yapan diğer kadınları fark etti. Yarım saat kadar çaldıktan sonra Fikrimin İnce Gülü'nün notalarına yaptığı son bir dokunuşla piyanosunu kapattı. Çok geçmeden, sokaktakiler onu boş kutularla ve paketlerle dolu iki çöp torbasını dışarı çıkarırken gördüler. Üzerindeki sade siyah eşofman takımına, dağınık topuzuna, makyajsız yüzüne rağmen hâlâ göze çarpan ışıltılı bir güzelliği vardı veya saçını toplayışındaki, ya dudaklarının kıyısına tünemiş gülüşündeki ya da yalnızca bakışında veya duruşundaki bir şey, iyi sabahlar dilediği herkesin ona iyi sabahlardan çok başka şeyler düşünerek bakmasına sebep oluyordu. Tanıştığı, selamlaştığı insanların çoğu ona nereyi aradığını, nereye gitmek istediğini, yardımcı olup olamayacaklarını sordular. Ve İdil sadece biraz yürümek için çıktığını söylediğinde gerçekten şaşır-mış göründüler.

Sonra elinde küçük bir poşetle fırından çıktığı sırada, onu gördü. Köşedeki manavın önüne yanaşan kamyonun tek tek kasaları indiriyor, dudaklarında melodisi pek de belli olmayan neşeli bir ıslıkla onları kapının yanına düzenle istifliyordu. İdil adamın terden sırtına yapışmış yırtık pırtık gömleğine, her yanı yamalarla kaplı pantolonuna, paramparça olmuş ayakkabılarına ve yara izleriyle dolu ellerine şöyle bir baktı, sonra omuz silkerek manava yaklaştı.

“Günaydın.” diye selamladı onu. Dün akşamki ilk karşılaşmalarında nasıl görünüyorsa şimdi de öyle görünüyordu, sanki sonsuza kadar da böyle görünecekti. İdil belli bir nedeni olmaksızın, ondan samimi bir karşılık, gerçek bir günaydın dileği veya buna benzer bir şey beklemişti, oysa adam oralı bile olmadı. İdil biraz afallamış, biraz da hayal kırıklığına uğramış hâlde öylece durup onun son kasaları da diğerlerinin yanına indirişini, kamyonu saçma denecek kadar yoğun bir coşkuyla el sallayışını, sonra da elini ıslığının ritminde sallamayı sürdürerek nihayet kendisine dönüşünü seyretti.

“Günaydın, Lidiyamis.” Dün akşam yaşlı bakkanın hayati bir tehlike olarak addettiği, oysa onun tınısındaki bir şeyleri açıklanamaz biçimde sevdiği hitabı duyduğunda, İdil gülümsedi. Manavın onlara merakla bakan gözlerinden kurtulmak için biraz incir istedi, sanki inceliyormuş gibi bir domates sırasına doğru hafifçe eğildi. “Lidiyamis güzel müzik çalıyor.”

“Duydun demek. Dinlediğini bilmiyordum. Piyanoyu sever misin? Dur biraz, adın ne senin?”

“Onlar bana Sazaki der. Ama Sazaki, Sazaki’nin adı değil. Sazaki’ye kimse ad vermedi veya Sazaki kimseden bir ad almadı.”

“Bu ikisi farklı şeyler.” İdil tek kaşını kaldırmak eline bir domates aldı, adamın her cevabıyla biraz daha afalladığını, merakının her an biraz daha cezbolduğunu belli etmemeye çalışıyordu. “Sana verilen ad kullanmak mı istemedin, yoksa sana bir ad verilip verilmediğini bilmiyor veya hatırlamıyor musun?”

Bu kez adam kafası karışmış göründü. Sonunda sorunun içinden çıkamayacağını anlayınca neşeyle kasalara dönüp birisini içeri taşımak üzere kaldırdı.

“Çabuk ol biraz, çene çalmanın vakti mi şimdi?” diye azarladı manav onu, İdil’e incirlerini uzatarak. Sazaki cevap vermedi, manavı duyduğunu belli bile etmedi.

“Burada mı çalışıyor?” diye sordu İdil, manavın Sazaki’ye çıkışması hiç de hoşuna gitmemişti. Bir uşağa veya hizmetçiye çıkışır gibiydi, karşısındaki kendisinden çok aşağı bir konumdaymış hatta söylenenleri anlayamazmış gibi. Manav güldü, yüzünde acımayla alay karışımı bir ifadeyle kadının uzattığı parayı aldı.

“Çalışmak ha? Bizim Sazaki ha?”

“Ama kasaları taşıyordu ve siz ona...”

“Tabii, kasaları kamyon her geldiğinde taşır. Her cumartesi akşamı şuradaki fırında fırını temizleyip tepsileri yıkadığı veya şu karşıdaki peynircinin siparişlerini hazırlayıp götürdüğü gibi. Ama tabii, o hiçbir yerde çalışmıyor.”

“Yani yaptığı işlerin hiçbirinden para almıyor mu?” İdil’in içerlemiş tavrı üzerine manav yine güldü ama kadın artık kızmaya başlıyordu. Sazaki konusunda ona bir şeyler söyleyen herkesin yüzünde neden bu üstten bakan bakış olmak zorundaydı? Neden onun hakkında soru sorması bu kadar yadırganıyordu? Ondan herhangi bir insan gibi değil de sokak köpeklerinden biri, belki evcilleşmiş ve diğerlerinden çok sevilen bir tanesi gibi söz ediyorlardı.

“Tabii ki almıyor. Bak, kızım, birinin ona para vermesi için hakikaten keçileri kaçırmış olması gerek. Hâlini görmüyor musun, iki kelimeyi bir araya zor getiriyor. Eline para versen ne olduğunu anlamaz bile, iskambil kâğıdı falan zanneder. O bizim işlerimize yardım ediyor, biz de ona... Katlanıyoruz, onu burada barındırıyoruz, bizim sayemizde açlıktan ölmüyor ve soğuktan donmuyor. Güzel takas, anladın mı?”

“Gerçekten güzelmiş.” İdil sinirle döndü, biraz önce yanlarından kendisi hakkında bir konuşma yapıldığından kesinlikle habersizmiş gibi görünerek rahat rahat geçmiş, dar sokakta sallana sallana yürüyüp hâlâ ıslık çalan Sazaki’ye yetişmek için adımlarını sıklaştırdı. Manavın arkasından bir şeyler seslendiğini duyuyor, aldırış etmiyordu. Orada biraz daha kalırsa kendisine engel olamayıp tartışma çıkarabilirdi. Ve bu hiç iyi olmazdı, kasabadaki ikinci günüydü bu, onlarla iyi geçinmek zorundaydı.

“Sazaki postanenin karşısındaki dairede oturan Sakız Hanım’ın ayakkabılarını boyayacak.” dedi Sazaki, İdil’in soracaklarını da, öfkesini de kursağında bırakan o deminkiyle aynı coşkulu hevesle. “Postanenin karşısındaki dairede oturan Sakız Hanım’ın hiç sakızı yoktur. Ama Sazaki onun ayakkabılarını her boyadığında ona iki kurabiye verir. Elmalı kurabiye. Kurabiyelerin içlerinde tarçın da vardır ama postanenin karşısında oturan Sakız Hanım tarçın Sazaki’yi öksürttüğü için ona ayırdığı iki kurabiyeye tarçın koymaz.”

“İki kurabiye mi?” İdil gülmeye ağlama arası bir sesle sordu. Aklına söyleyecek veya yapacak daha akıllıca başka bir şey gelmemişti. Daha önce iki tane

kurabiyeden böylesine mutlulukla, özenle bahseden kimseyi tanıdığını sanmıyordu.

“Mutlaka iki kurabiye. Biri Sazaki, biri de Sazaki'nin fareleri için. Sazaki'nin fareleri kahramandır. Kurtuluş Savaşı'nda şeref madalyası almışlardır. İnsanlar Kurtuluş Savaşı'nı sadece insanların yaptığını söylüyor ama eğer savaş kurtulmak için yapılıyorsa kurtulan nasıl sadece insanlar olur? Sazaki'nin farelerinin de kurtulmaya hakkı var. O yüzden kurabiye-lerin biri onlarındır.”

“Farelerin nerede yaşıyor?”

“Sazaki onlara eski ayakkabısının içinde bir ev yaptı. Orada bir böcek çiftlikleri ve bağcıklardan yaptıkları bir oyun parkları bile var.”

“Eminim çok mutlulardır...” İdil güldü. Onun yaşadığı yerle ilgili daha fazla şey öğrenmek için can atıyordu ama Sazaki sokağın sonunda İdil'in evine giden yolun karşısındaki yola sapınca gülüşü yüzünde dondu. Sağ elindeki poşetleri sol eline geçirerek biraz çekinceyle adamın arkasından seslendi. “Sazaki, akşam limonlu kek yapacağım. Eğer istersen, senin için iki dilim ayırabilirim, hem tarçın da koymam. Biri senin, biri de farelerin için.”

Sazaki dönüp bakmadı, yanıt vermedi, başka hiçbir şey de söylemedi. Ama İdil dalgın adımlarla kendi evine çıkan yokuşu tırmanırken onun geleceğini biliyordu. Ne de olsa, anlaşılan o ki Sazaki ona yapması söylenen her şeyi yapıyor, çağrıldığı her yere gidiyor, istenen her işe koşuyordu. Karşılığında aldığı tek şey, burada var olmasına izin vermeleri olsa bile.

3.

İdil'in evine yerleşmekle ve eksiklerini kapatmakla fazlasıyla meşgul olduğu o ilk hafta, kasabanın büyük çoğunluğu, hatta onunla tek kelime olsun konuşmamış olanlar dahi, onu tamamen tanıdıklarına hükmettiler. Her sabah aynı saatte, sonra akşamüstleri, bazen de geceleri evinden yayılan piyano sesi artık sokağın her zamanki gürültüsünün doğal bir parçasıydı. Yalnız ona has, yalnız ona yakıştırdıkları kimi şeyler vardı ki nerede adı geçse anımsanır olmuştu. O kibar, hafif, bir o kadar da aldırışsız topuk sesleri ona aitti mesela, bazen çamaşır telinde, bazen üzerinde, bazen de oturma odasının sokağa bakan penceresinin hemen karşısındaki tekli koltuğun kolunda gördükleri, yabancı filmlerden fırlamışa benzeyen elbiseler, etekler, bluzlar salt onunundu. En çok siyah ve mor renklerini kullanıyordu. Evinde o tekli koltuktan başka koltuk yoktu, farklı farklı desenlere sahip bir sürü yer yastığı vardı. Televizyon izlemiyordu. Taş koleksiyonu yapıyordu. Hiç ekmek almıyor, incir ve üzümünden hoşlanıyor, kasabanın tek aktarına türlü türlü bitki çayları sipariş ediyordu. Ne zaman sokağa keskin bir kahve kokusu yayılsa veya İngilizce bir şarkı, konuşma duyulsa onun penceresine bakarlardı. Evinin önündeki iki basamağa uzun saksılar yerleştirmiş, içlerine kendi elleriyle lavanta tohumları ekmişti. Mutfak penceresinin önüne fesleğen ve nane saksılarıyla doluydu.

Gelişinden sonraki üçüncü günün akşamında, posta arabası İdil'in evine birkaç koli getirmiş, kolilerin içinden öyle çok kitap çıkmıştı ki polis emeklisi Ne-

cati Bey'in, köpeğini bir direğe bağlayıp taşımada ona yardım etmesi gerekmişti. Ayrıca kocaman kitaplığı monte etmek için eve uğrayan marangoza göre evde daha bir sürü, ömründe görmediği kadar çok kitap ve cd vardı. Marangoz o akşam kahvede dinleyen herkese, İdil'in ona bunların birçoğunun babasının kütüphanesinden kaldığını ve zaten evde durduğunu söylediğini anlatmıştı.

Sonra rengârenk tırnak boyları vardı mesela İdil'in, küçüklü büyüklü yüzükleri. Her sabah ve akşam yürüyüşlere çıkıyor, çocuklarla tanışıyor, onlarla rahat rahat sohbet ediyordu. Ve belki de kadınlar arasında en çok fısıldananı, kendi sabunlarını kendisi yapıyordu.

Bütün bunlar, her nasılsa, kasabadakiler için tek bir sonuca varmayı mümkün kılıyordu. Biraz tuhaftı bu kadın. Biraz başkaydı. Hani nasıl derler, yolu yol değildi pek.

Hem şu Sazaki'yle hiç anlayamadıkları şekilde bir hayli ilgilenmesi yok muydu bir de, onları çileden çıkarıyordu. Kaç kere uyarmışlardı, kaç kere anlatmaya çalışmışlardı. Sazaki'nin bahsini her açtıklarında kadın ya lafi değiştiriyor, ya onunla ilgili saçma bir soru soruyor, ya da öfkelenip onlara akıl vermeye soyunuyordu. Geldiği günden beri kimsede huzur kalmamıştı, ondan her açıdan tedirgin oluyorlardı. Oraya ait değildi besbelli. Geldiği gibi öyle birden, tamamen, kimsenin ağzının tadı bozulmadan gitse ne olurdu sanki?

Öte yandan İdil, onların hoşnutsuzluğundan etkilenmemek için elinden geleni yapıyordu. Haftanın

sonunda komşularını artık bütünüyle yerleştiği evine çaya davet etti, bir kere de gelecek dönem öğretmenlik yapacağı okulu ziyaret etti. Sokakta oynayan çocuklara limonata ikram ediyor, her sabah kedi köpekler için bir kaba suyla yanında biraz yiyecek bırakıyordu. Çabası her ne kadar boşa gitse de onlarla iyi ilişkiler kurmaya çalışmadığı söylenemezdi.

Ne var ki iki haftanın sonunda, durumu olduğu gibi kabullenmesi gerektiğini anladı. Kendisine birbirlerini sevmek zorunda olmadıklarını, saygının da yeteceğini, zaten öğretmenlik yapacağı çocukların niyetleriyle arasında biraz mesafe olmasının iyi bir şey olduğunu söyleyip durdu. Sağındaki evde oturan üç çocuklu, kocası on yıl önce vefat etmiş komşusu Fümün Hanım, onu sokakta durdurup bir köşeye çekene kadar, her şeyin o kadar da kötü olmadığını düşünüyordu.

“Kızım, bak, büyük şehirden geldin sen.” diye fırladı kadın ona, kimse dinliyor mu diye sağa sola bakınır, bir yandan da İdil’i duvar dibine iyice çekiştirirken. “Belli, orada büyümüşsün. Böyle küçük yerlerde lafın nasıl yangın ateşi gibi yayıldığını bilmezsin. Kimse de seni benim gibi açıktan açığa uyarmaz. Haklarında iyi şeyler söylemiyorlar. Kimse söylemiyor.”

“Evet, beni pek sevmiyorlar.” İdil iç çekti, bu kendisine böyle doğrudan doğruya söylenince hiç olmadığı kadar kötü hissettirmişti. “Tam olarak söylediğim voya yaptığım ne buna neden oldu bilmiyorum. Daha geleli bir ay bile olmadı.”

“Yavrum, daha çok gençsin, tecrübesizsin.” Fümün Hanım İdil’i şaşkırtan bir anlayışla onun omzunu

okşadı. “Sırf bu bile bir neden ya. Sen burada çalışacak, öğretmen olacaksın. Öğrencin olacak çocuklar senin hakkında konuşsun, kötü düşünsün ister misin? Kasabada senin gibi bir başına yaşayan, senin gibi giyinen, senin gibi davranan kimse yok. Yaftalarlar seni. Adın bir kere çıktı mı bir daha ne yapsan kurtulamazsın.”

“Onlar memnun olsun diye bunların hiçbirini değiştiremem ki. İstesem de elimden gelmez.”

“En azından biraz dikkatli ol. Kiminle konuştuğuna, nasıl konuştuğuna, hâline tavrına dikkat et.”

“Sazaki dışında kimseyle senli benli bile konuşmuyorum.” İdil gözlerini devirdi, öfke, içinde tırmanmaya başlamıştı. “Kime bir terbiyesizliğim olmuş?”

“Sazaki... Hah, o da bambaşka bir mesele. Onda ne buluyorsun bilmem, kimse sana delilerden uzak durman gerektiğini öğretmedi mi? Senin gibi bir kadının öyle bir adamla sıkı fıkı olması yakışık alır mı? Ne derler sonra?”

“Onda ne mi buluyorum? Belki beni istenmeyen bir yabancı olarak değil de güzellik tanrıçası olarak gören tek kişi olmasıyla ilgisi vardır?”

“Güzellik tanrıçasıymış.” Füsün Hanım burnundan sabırsız bir nefes üfledi, şimdi o da hayli kızmış görünüyordu. “Bunu burada birine bir söyle bakalım. Onların kitabında güzellik tanrıçası demek orospu demektir.”

“İnsan diğerinde ne görüyorsa odur.” İdil’in cevabı havada bir kırbaç gibi şakladı. Füsün Hanım’ın gözlerinde öylesine nefret dolu bir bakış belirdi ki İdil,

bir an için onun kendisine vuracağını zannetti. Söylediği şeyden pişman olması gerektiğini hatta özür dilemesinin daha doğru olacağını biliyordu, karşısındaki kadının böyle bir şey beklediğini de. Oysa yüreğinde, geri adım atmaya dair arzunun da kararın da zerresi yoktu. Yargılanmaktan bıkmıştı artık, olduğu gibi kabul görmemek canına tak etmişti.

“Defolup gideceksin.” dedi Füsün Hanım alçak bir sesle, neredeyse tıslar gibi. Gözlerinde peydahlanan düşmanlık İdil’i ürpertti, yine de kendi yüzündeki nakin nezaketi bozmamaya özen gösterdi. “Burada tutunamazsın sen. Çok sürmez, koşa koşa geldiğin yere dönersin.”

Kadın, İdil’in bir şey söylemesine, kavgayı uzatmasına müsaade etmeden evine girdi, kapı arkasından gürültüyle kapandı. Sokakta bir başına kalan İdil, acı bir gülümsemeyle başını kaldırdı, kendini toparlayıp sira dışı hiçbir şey yaşanmamışçasına yürümeye başladı. Yalnızca topuk sesleri inadına daha yüksek, daha ritmik ve daha hızlıydı.

4.

Sazaki'ye neden bu isimle seslendiklerini, beş farklı kişiye açık açık sormasına rağmen, İdil hikâyeyi ancak nisan ayının başında, onunla laklak etmekten kaçınmayan ihtiyar bakkaldan öğrenebildi.

“Buraya çok uzak değil, Karaburun tarafında bir köy var.” diye anlattı Sami Bey, İdil'in aldığı malzemeleri onunla birlikte poşetlerken. “Sazak köyü. Kimse yaşamaz orada. Dediklerine göre kimse uğramazmış da, in cin yokmuş ortalıkta. Eskiden orada Rumlar yaşırdı. Türk aileler de vardı tabii ama sayıları çok değildi. Sonra, 1923'te mübadeleyle hepsi gitmiş. Türk aileler de yakınlardaki diğer köylere göç etmiş. Bütün köy öylece terk edilmiş. Geride evlerden, eski eşyalardan, unutululardan başka hiçbir şey kalmamış. İşte bu bizim Sazaki oradan gelmiş diyorlar. Nedenini nasılını ben bilmem, kimse de bilmez. Yıllar önceydi, sırtında tek bir yiyecek torbasıyla yalın ayak geldi kasabaya. O zaman şimdiki kadar da akli yoktu, hâli perişandı. Yine yola giderse ölür, kurda kuşa yem olur dedik. Karnını doyurduk, kendine getirdik garibanı. Sonra sonra biraz konuşmaya başladı, bize köyü anlattı bölük pörçük. Ona Sazaki dedik, Sazak'ın Rumca adıdır Sazaki. Gerçi o kendine hiçbir zaman Sazaki demedi ama onu öyle çağırmamıza da alıştı. Sonra kaldı burada, zamanla kendine bir yer buldu, bir şeyler biriktirmeye başladı. Başta iyiydi, severdik onu, acırdık da ona. Ne zaman o yazıları yazmaya, öyle saçma sapan hikâyeler uydurmaya başladı, ne zaman etraftan onu bunu aşırıldığını fark ettik, o zaman yaka silktik ondan, dediydim sana. Tekin adam değildir Sazaki. Çocuklar

bile korkar ondan. Onda garip, karanlık bir şey var, delilikten daha garip bir şey.”

“Hiç kimseye danıştınız mı?” diye sordu İdil, bakkalın anlattıklarını gözünün önünde canlandırmanın çalışarak. Fakat ne kadar denerse denesin, Sazaki’yi yalnızca onun yaşadığı bir köyden geçip günlerce yürüdükten sonra buraya ulaşırken, diğerleriyle ilk kez karşılaşırken hayal edemiyordu. Onun için Sazaki tamamen bu kasabaya aitti, kasabanın kendisi kadar eski bir zamandan beri buradaydı ve daima burada olacaktı. Bir zamanlar onun da kendisi gibi başka bir yerden buraya göç ettiğini, belki onun da bir yakınına kaybetmiş olduğunu düşünmek saçma geliyordu. “Bir doktora mesela. Ya da ailesine ulaşmayı hiç denemediniz mi?”

“Adını bile bilmiyoruz ki. Onu bir deli doktoruna götürmeyi düşündük ama bunun için büyük şehre gitmemiz lazımdı. Biz parayı yolda bulmuyoruz, kızım, kendi çocuklarımızı, karılarımızı zor götürüyoruz doktora. Polise söyledik, onlar da gelip şöyle bir baktılar. Zararı yok bunun, dediler. Üstünde ne kimlik belgesi vardı, ne de kimseye doğru düzgün bir şey söylüyordu. Gerçekten Sazak’tan geliyor olsa bile, şimdi orada hiç kimse yaşamıyor. Ailesi gerçekten Sazaklı’ydı diyelim, şimdi kim bilir hangi ülkededirler. Polis, bırakın kalsın, dedi. Alıp götürsek ya hastaneye ya nezarete tıklarlar zavallıyı, bir daha da ömrübillah dışarı çıkmaz. Biz de tamam dedik işte, o gün bugün burada yaşıyor Sazaki.”

O akşam, İdil yürüyüşten dönüp de Sazaki’yi her zamanki yerinde, çöp kovasının arkasında, çömelmiş

hâlde bulduğunda gidip usulca yanına, kaldırıma oturdu. Daha önce hemen her akşam aynı saatte onu burada görmüş, biraz sohbet etmek için evinin kapısında oyalanmıştı. Ama şimdi, çöp kokusunun sindiği, karıncalar tarafından istila edilmiş bu eski kaldırımda, ilk kez onun kendisini değil kendisinin onu ziyaret ettiği duygusuna kapılıyordu.

“Lidiyamis’in kıyafeti kirlenecek.” dedi Sazaki, ayakkabısındaki bir delikle oynuyor, ona hiç bakmıyordu. Oysa İdil artık onun konuşurken göz temasından kaçınsa bile kendisini dinleyip anladığını biliyordu. Bir başkası, Sazaki’nin bu hâliyle İdil’e kirlenmek konusunda öğüt vermesini fazlasıyla komik bulabilirdi. Adamın pantolonunda bir ay öncesine kıyasla en az beş tane yama vardı, sağ cebini uçları dışarı taşan kuş tüyleriyle doluydu ve iki gün önce aşağıdaki mahallede evlerine yeni bir çardak yaptıran ailenin tuttuğu ustalara yardım etmiş olmanın izlerini hâlâ üstünde taşıyordu. İdil, o akşam onu burada oturmuş, saçından tahta parçalarıyla küçük çivi sapları çıkarırken görmüştü.

Oysa bütün bunların yerine İdil sadece, “Sonunda nasılsa içime şeytan girdiğine falan karar verip beni kasabalarından afroz edeceklerken kirlenen bir elbisenin lafı mı olur?” diye yanıt verdi. Aklı hâlâ Sami Bey’in anlattıklarındaydı. Ne var ki kasabada kime sorarsa sorsun hikâyeye dair daha fazla ayrıntı öğrenemeyeceğinden de şüphe etmiyordu. Onun hakkında bildikleri gerçekten bundan ibaret olmalıydı, başka bir şey olsa mutlaka İdil’in kulağına çalınırdı. Burada kimsenin sırrı saklı kalmıyor, hiçbir iş gizli kapaklı yürüyemiyordu.

“Şeytan insanın içine girmez. Kötülük de iyilik de zaten içtedir. Lidiyamis’te şeytan yok. Çünkü Lidiyamis tanrıça.” Sazaki İdil’in düşüncelerinden habersiz, ayakkabısının deliğiyle oynamaya devam etti.

“Burada başka tanrıçalar da var mı?” diye sordu İdil, zihnindeki fikirleri, varsayımları bir kenara iterek. Onunla konuşmayı sevmesinin en büyük sebeplerinden biri de buydu, Sazaki’nin kimilerine saçma, kimilerine fazla basit gelen bir mantığı olsa da İdil’e iyi geliyor, kafasını dolduran her şeyin bir anda hayli önemsiz gözükmesini sağlıyordu. Burada başka kimse onu böyle gülümsetmeyi beceremiyordu. Ne var ki Sazaki cevap vermedi, İdil de bu tepkiye alışmış olduğundan ona hemen başka bir soru yöneltti. “Bana senin öykülerden ve bir şeyler yazmaktan hoşlandığını söylediler. Kitap okumayı seviyor musun?”

“Lidiyamis’e o söylüyor.” Sazaki eliyle bakkal dükkânını işaret etti. İdil onun bilmesine şaşırmadı, Sazaki’nin başkalarınıninkine hiç benzemeyen, nadiren de olsa ortaya çıkan bilgeliğine alışmıştı. “Onun dükkânında bir sürü güzel şey var. Bir sürü güzel yapacak şey. O insanlara yapacak şeyler satıyor ve harcanacak zaman. Oraya bir şey satın almaya değil bir şey yapmaya gidiyorlar, yapacak bir şeyleri olmadığında. Bir de dünü satıyor, yarından hoşlanmayanlara. Dünün kulları, dünün hikâyeleri...”

“Şey, evet, dedikoduyu seviyor.” İdil gülümsedi, Sazaki bakkal dükkânını öyle farklı, öyle doğru bir şekilde özetlemişti ki oranın sözlük tanımı olabilirdi. “Bir de çocukları toplarını kesmekle tehdit etmeyi.”

“Lidiyamis çocukları seviyor.” Daha İdil verecek güzel bir cevap ararken hiç beklemediği bir ciddiyette, Sazaki ekledi. “Lidiyamis hiç çocuk oldu mu?”

“Elbette.” İdil güldü. “Tahmin edemeyeceğin kadar yaramaz ve meraklı bir çocuktum. Ama herkes çocuk olur zaten.”

“Sazaki çocuk olmadı. Hiç çocuğu da olmayacak.”

İdil bakakaldı. Ona sorma, sözcüklerin ardını deşme, öğrenme, bilme isteği içinde kor gibi yanıyordu. Neden böyle söylediğini, aslında kim olduğunu, ona ne olduğunu anlamak istiyordu. Ama Sazaki eğer bir şeyi kendisi söylemiyorsa onu söylemek istemiyor veya söyleyemiyor demekti ve İdil eğer üstelerse, eğer ısrar edip diğerleri gibi davranırsa ona ihanet etmiş gibi hissedirdi. Belki de Sazaki o her zamanki ifadesizliğiyle, sanki dünya üzerindeki hiçbir şey ona dokunamıyormuş gibi kendi hâlinde, kalkıp gider ve İdil’e bir daha hiç gelmezdi. O zaman, işte o zaman İdil bu küçücük kasabada tam manasıyla yapayalnız kalırdı, tamamen bir başına. O yüzden ona sormak yerine, “Çocuklar ait oldukları yerlerde kalsın, Sazaki, çocukluk bizim olsun.” dedi, sesi bir fısıltıdan yüksek değildi, içinde tarifi imkânsız bir ağırlık, kedere benzeyen bir sıkışma vardı.

Sazaki konuşmanın başından beri ilk kez, başını kaldırıp ona, direkt olarak yüzüne baktı. Sonra, İdil’in ömrü boyunca unutamayacağı, yerini başka hiçbir şeyin dolduramayacağı, bir daha hiç tanık olmayacağı bir şey yaptı.

Gülümsedi.

Ve bütün o pejmürdeliğe, kire, yabaniliğe, ayrıklığa rağmen İdil, bunun bir insanda gördüğü en güzel gülümseme olduğuna yemin edebilirdi.

5.

O sabah, İdil her zaman uyandığı saatten iki saat kadar evvel, dışarıdan yatak odasına sızan gürültüyle gözlerini açtı. Şaşkınca doğrulup saçlarını yüzünden çeker, sese kulak kabartırken komodindeki saat altıya yirmi üç dakika kaldığını gösteriyordu.

“Sana ondan uzak durmanı söyledim, ona bulaşmamamı söyledim!” diye bağıyordu biri. Ses oldukça yüksek perdeli, fazlasıyla öfkeliydi. İdil yataktan aceleyle kalktı, penceresini açıp dışarı sarktığıında, yeni doğmuş sabahın taze aydınlığında ihtiyar bakkalın kır saçlı geniş yüzünü gördü. Bakkal, İdil’in Sazaki olduğunu hemen fark ettiği başka bir adamın önünde duruyordu. Parmağını sallayarak bağırp çağırıyor, yumruklarını sıkıyordu. İdil dolabın kapağına asılı beyaz hırkasını kapıp hızla omuzlarına aldı, ayağına geçirdiği ev terliklerini değiştirmek için bile durmadan kapıyı açıp sokağa fırladı.

“Sorun ne, bir şey mi oldu?” İki adamın arasına girip Sami Bey’in yüzünün birkaç santim önünde durdu, bir yandan da etrafta bu hengâmeye sebep olmuş olabilecek herhangi bir şey, bir karışıklık, değişiklik arıyordu. Oysa görünürde hiçbir şey yoktu, her şey her zaman olduğundan farksızdı.

“Sonunda sana da dadandı, olan o.” İhtiyar adamın alnında bir öfke damarı belirmiş, hızlı hızlı atıyordu. İdil, sakinliğini koruyup duruma anlam vermeye çalışarak döndü, onun işaret ettiği yere baktı. Önce Sami Bey’in ne kastettiğini kavrayamadan ileride havalanan bir serçenin uçuşunu izliyordu fakat sonra, sonunda, onu neyin bu kadar sinirlendirdiğini idrak

etti. İdil'in evinin ön cephesinde, yüksekte, duvarın çatıya çok yakın bir noktasında, alt alta dört satır yazılmıştı:

Türler esridi kimse yok mu orada?

Renkleri tek tek alırsan hepsi tarikat.

Benim küçük kız çocuğu tanrım!

Mitos, yitme n'olur!

“Ama bu-Bu sadece bir şiir.” İdil biraz afallamış, biraz da rahatlamış hâlde, bunun bakkalı yatıştıracağını umarak gülümsedi. “Cemal Süreya'nın bir şiiri, daha doğrusu şiirinin bir bölümü. Neden böyle yaygara çıkarıyorsunuz ki, insanlar uyanacak.”

“Yaygara mı? Bu adam çıkıp evinin duvarına şiir yazmış, kızım, ona yapmamasını defalarca söylemimize rağmen hem de. Tanrıymış, mitosmuş. Rezillik, başka bir şey değil. Kim uyanacaksa uyansın, çok oldu artık.”

“Hayır, hayır.” İdil endişeyle yaşlı adamın koluna dokundu, karşı dairenin penceresinde beliren Pervin Abla hoşnutsuzlukla çocuklarının uyduğunu bağırırken bu sorunu hemen, orada çözmesi gerektiğini biliyordu. “Bakın, ondan ben istedim. Bu benim çok sevdiğim bir şiir, onun da yazmaktan hoşlandığını biliyordum. Yazmasını rica ettim, tabii, bunu gece yapıp sizi tedirgin edeceğini düşünememişim. Lütfen sakin olun, hani şu otlu peynirden gelecekti akşam, geldi mi? Kahvaltı için biraz alacaktım zaten, bir de zeytin. İşte bakın, fırıncı ekmeklerinizi getiriyor.”

İdil, onu ekmek arabasına doğru resmen itti, verdiği peynirin parasını ödemek için apar topar eve koştururken Sazaki'nin çoktan ortadan kaybolmuş olduğunu fark etti.

Neyse ki ekmek arabası ve otlu peynir hakkında nyaküstü yapılan iki dakikalık konuşma Sami Bey'in minirlerini yatıştırmıştı. İdil, kendisinin Sazaki'ye kefil olmasının bütün gün kaş çatmalara, homurdanmalarına, kuşkulara ve onaylamaz bakışlara maruz kalacağını, kasabanın hızla doldurmakta olduğu İdil Miyas'ın kötü tarafları hanesine büyük harflerle yazılacağını biliyordu. Yeni olan, artık bunu çok da umursamıyor oluşunun ayırdına varmasıydı. Cemal Süreya'nın bir şiiri duvarına yazıldığı ve kendisi de bunu savunduğu için kimseden, hiçbir kasaba ahlakı yarasından, hiçbir gelenek veya görenekten af dileyemezdi.

Beş dakika sonra, demlenmekte olan çayın tıslaması eşliğinde, mutfağındaki mor yer minderlerinden birinde oturmuş, hâlâ evinin duvarında yazmakta olan o dört dizeyi düşünürken yavaş yavaş sakinliğine dönmeye başlamış, olan biteni başka bir açıdan değerlendirmeye çalışıyordu. Sazaki'nin sohbetinden hep keyif almış, onun ilginç yorumlarıyla, konuşmasıyla, gelmiş ve zaman eklerini yanlış kullanarak anlattığı ilginç kurgularla oldukça eğlenmişti. Onu diğerlerine karşı savunmuş hatta bir noktada tüm kasabanın karşısında yalnız ikisi kalmış gibi hissetmişti. Ama hiçbir zaman, herkesin Sazaki'nin yazdıkları hakkında onu uyarmasına rağmen, bir Cemal Süreya şiirini biliyor olabileceğini düşünmemişti. Hem de her sözcüğüne baklar doğru, virgülüne kadar yanlışsız olarak.

Hem de dün akşam yaptıkları o konuşmaya böylesine akıllıca uyuyorken, onda böylesine bir tamamlanmışlık duygusu yaratıyorken.

Dizeleri hafif sesle, duraksayarak mırıldanmaya başladı. Sonuna geldiğinde gözleri nemlenmişti ve biliyordu ki Sazaki'nin dört küçük cümlecikle ona anlatmaya çalıştığı bir yığın şeyi tamamen anlayamasa da, hissedebilmişti.

Kalktı, kirlenen ev terliklerini ayağından çıkarıp hırkasının önünü açtı. Kahvaltı için öylesine bir şeyler hazırlamaya başlarken içinde yeni, güçlü bir kararlılık vardı. Gitmeyecekti. Onun dünyasından, bu kasabadan, kurmaya çalıştığı yeni hayattan. Kalacak, tutunacak, mücadele edecekti. Ve sonunda bir gün, ne kadar zor olursa olsun, onları kazanacaktı. Onu kazanacaktı.

6.

O ilk dört satır, İdil için kadim, yüce, sonsuz bir kitabın kapaklarını araladı sanki. Her sabah bir kış gününün ilk ışıklarıyla karın yağıp yağmadığını görmek için hevesle pencereye koşuşan okullu çocuklar gibi, çok özlenen birinden hasretle mektup bekler gibi, yaradana deva olacak tek ilaç buymuş gibi heyecanla dışarı çıkıyor, evinin duvarlarına, çatısına, kapısına veya bahçemaklarına yazılan yeni dizeleri arıyordu. Sazaki'nin kondisi için yazdığı satırları gördüğünde birkaç dakika boyunca durur, uzun uzun kelimelere bakar, düşünceler, sonra da bir fincan kahve eşliğinde piyanosunun başına geçerdi. Yazılanlar, onun için hem ilham, hem hediye, hem de tutunacak, beklenecek şeyler olmuştu. Duyduğu bir şairin, yazarın cümleleriyle karşılaşınca mutlu oluyor, kimi zaman dizeleri kendi kendine yüksek sesle tartışıyor, kimi zaman da akşam Sazaki'yi gördüğünde ona şiir hakkında bir şeyler soruyordu.

İnsanlar İdil ile Sazaki arasında gelişen bu tuhaf yakınlığa artık açık açık karışmıyorlar, onu uyarmakla veya korumaya çalışmakla uğraşmıyorlardı. Belki de çoktan onun da aklından zoru olduğuna karar vermişlerdi ya da onu yargılama süreçleri sonsuza kadar bitmiş, hakkında karara varılmış, notu verilmişti. İdil umursamıyordu.

Şiirler çoğunlukla Türk şairlere aitti. Ama İdil bu kere daha önce hiç görmediği, duymadığı, hiç de tanıdık gelmeyen birer kıtayla karşılaşmış ve ne kadar araştırırsa da bu dizelerin kime ait olduğunu bulamamıştı. Ve bir kere, Sazaki'nin ona yazdığı on birinci gecede, onun bilgisinin zannettiğinden de geniş olduğunu anladı.

Sabaha doğru yağan hafif yağmurun bıraktığı ılık ıslaklık uzun sabahlığının eteklerini nemlendirirken hareketsizce durup ön kapısının tepesine yazılmış satırlara baktı, bu şiiri biliyordu. Onu ilk kez üniversitede, Makedon şairlerin şiirlerine yer veren bir antolojinin sayfaları arasında görmüş ve çok sevmişti:

*Yaban denizin sakinliğinde sesimi arıyorum,
bakıyorum taş olmuş.*

*Onu sonbaharın sarı çöllüğünde arıyorum,
birdenbire yeşil oluyor,*

*Ellerim, benim ellerim değil
/ ellerim ayın parmakları /.*

*Gözlerim benim gözlerim değil
/ gözlerim, uzaklığın gözleri /.*

*Sözüm, tohumun dişleriyle tarlada biten
zamanın çok kuvvetli bir çenesidir.*

“Nasıl oluyor da bu kadar şiirden, şairden haberin oluyor?” diye sordu İdil o gün Sazaki’ye, onu alt sokaktaki zeytin ağaçlarının altında yakaladığında. “Bu ülkede Atso Şopov’u okuyan, okumayı bırak ismini bilen insanların sayısı bu kasabanın nüfusundan azdır. Bana senin evlere bir şeyler yazıp durduğundan söz ettiklerinde kendi öykülerini, şiirlerini yazdığını düşünmüştüm. Ama bir yerlerde bir dizi şair ansiklopedisi saklıyor olabileceğin hiç aklıma gelmemişti.”

“Lidiyamis şiir seviyor.” dedi Sazaki sadece, bu her şeyi açıklıyormuş gibi. İdil içini çekti, üsteleme-

nin faydası dokunmayacağını öğrenmişti. Sazaki'yi söylediği, anlattığı kadarıyla kabul etmek zorundaydı, onu sıkıştırmakla eline hiçbir şey geçmeyeceğini biliyordu.

“Ama sen kendin de bir şeyler yazıyorsun, değil mi?” İdil konuyu değiştirdi, bir soruda ısrarcı olmadan o soruya yakın bir başka soru sormakta gittikçe ustalaşyordu, Sazaki'yle tutarlı bir sohbet etmenin en iyi yolu buydu. “Yazdığın iki şiiri daha önce hiç okumamıştım. Onları ya sen yazdın, ya da-”

“Sazaki yazabilir.” diye yanıtladı Sazaki, İdil'in daha fazla kıvrınmasına vakit bırakmadan.

Bu konuşmadan bir hafta kadar sonra kasabada bir fısıltıdır alıp yürüdü. İdil Miyas'ın büyük şehirden misafirleri gelecekti, dediklerine bakılırsa bir tanesi sevgilisiydi. “Yani, nişanlı bile değıllermiş.” diye anlatıyordu komşuları diğer kadınlara, yüzlerinde dolup taşan bir inanmazlıkla. “Bir iki gün evinde kalacaklarmış. Kızlı erkekli hem de.”

İdil, dedikodulara göğüs germeye evinin yolu kadar alışmış olduğundan, sorulan soruları nazikçe yanıtlıyor, evinde şarkı söyleyerek temizlik yapıyor, lavanta saksılarını neşeye suluyor, herkesle her zaman olduğu gibi kibarca sohbet ediyor, selamlaşıyordu. Misafirlerinin gelmesinden önceki gün, yürüyüşe çıkmak yerine mutfağında kalıp fırına birbiri ardına tepsiler sürerek bir şeyler pişirdiğinde, komşu kadınlar burun kıvrıp güldüler. “Sanki yemek yapmaktan anlarmış gibi!” diye dudak büktüler, onun gibi bir kadın yemekten, pastadan, ev işinden ne anlardı ki?

Ertesi sabah, kasabada daha önce nadiren görülmüş lüks, geniş bir araba evin önüne yaklaşmış içinden üçü erkek ikisi kadın beş kişi indiğinde, çevredeki pencerelerin ardında yüzler perdeleri siper alarak camlara yaklaşmış, olacakları gözlüyordu. İdil, arabanın motor sesini duyar duymaz kapıyı açtı, basamaklardan koşarak inip bir çocuk gibi sevinçle ellerini çırdı. Önce kumral kadınla, sonra küt kızıl saçlı olanıyla kucaklaştı. Ona sarılan erkeklerin ikisi esmer, uzun boylu, onu dudaklarından öpen sonuncusu ise biraz daha kısa ve sarışındı.

“Çok daha önce gelmeliydik.” dediğini duydular sarışın genç adamın, İdil’i kollarında sımsıkı tutmuş öpmeyi sürdürürken. “Babanın haberini duyar duymaz. Ama biliyorsun, bu ara işler karışık. Nasıl, burası çok mu kötü? Pek matah bir yere benzemiyor. Coğrafyası çok güzel, denize de yakın ama küçük yer insanı-”

“İçeride konuşalım.” diye cıvıladı İdil, her zamankinden bile güzel görünerek. Onları kahkahalar, neşeli bağırtılar, kıkırtılar ve bir soru yağmuru eşliğinde evine sokup kapıyı kapadığında sokağa derin bir sessizlik çöktü.

İdil’in misafirlerinin kasabada kaldığı üç gün boyunca bu sessizlik sokaktan çevre evlere, oradan da bir daha hiç silinmemek üzere İdil’in isminin çevresine sıçrayacaktı.

“Kendi gibi dostlarını da alıp gitsin!” diye homurdanıyordu insanlar kahvelerde, ince belli çay bardaklarını hoşnutsuzlukla karıştırırken. “Gelmiş burada âlem yapıyor, randevuevine ihtiyacımız yok bizim. Hem onlar nasıl adamlardı öyle? Birinin kulağında

kupe, birinin saçı küçük kızımınkinden uzun, öbürü desen dövmeden suratı görünmüyor...”

Bütün bu çalkalanmanın arasında, İdil yalnız tek bir ayrıntıyı fark edip düşünmeye değer buldu. Sazaki, misafirleri gidip İdil tekrar yalnız kalana kadar ne bir kez ortalıkta görünmüş ne de duvarına yeni herhangi bir satır yazmak için gelmişti. Arkadaşları gittikten iki gün sonra, İdil onu penceresinin önünde durmuş, çalmakta olduğu piyanoyu dinlerken gördüğünde sormak için parmaklarını tuştan çekip kalktı, yavaşça gidip aralık camı ardına kadar açtı.

“Günlerdir seni görmüyorum.” diye girdi söze, merak ve kaygısını ondan gizlemeye gerek duymaksızın. “Nerelerdeydin?” Sazaki susuyor, yere bakıyor, cevap vermiyordu. İdil’in yüzü asıldı. “Seni arkadaşlarımla tanıştırmak istiyordum. Biliyor musun, biri tıpkı senin gibi müthiş bir şairdir. Bu yıl iki büyük dergide şiirleri yayımlandı, gelecek kasımda da kitabı basılacak. Seni gerçekten merak ediyorlardı.”

“Lidiyamis’in arkadaşları var. Lidiyamis güzel insanlarla arkadaş, güzel insanların konservesini yapıyor.”

“Konserve mi?” İdil gerçekten şaşırarak ellerini pervazda birbirine kenetledi, ona değil saçının kıyısına tünemiş kelebek figürlü siyah tokaya bakan Sazaki’yle göz göze gelmek için boşuna bir çaba gösterdi. “Bu ne demek, Sazaki?”

“Sazaki güzel şeylerin konservesini yapar.” diye yanıtladı Sazaki, sanki İdil’in bunu anlamaması bahsettiği şeyden iki misli daha tuhafmış gibi tane tane.

“Şiirlerin, şairlerin, arkadaşların, dünün, yarının... Gitmesinler diye hepsini tutup biriktirir. İnsanların ölümlerini biriktirmesi gibi.”

“Mezarları konservelere mi benzetiyorsun?” İdil etkilenmiş, sırtında hafif bir ürpertiyle eğildi, şimdi yüzleri arasında çok az bir mesafe kaldığı için onun renginin her zamankinden de soluk, yanaklarının her zamankinden de çökük olduğunu görebiliyordu. “İlginç bir düşünce, Sazaki ama bir açıdan haklı olabilirsin. Onların toprağın altında muhafaza edildiğini, hep bizimle kalacaklarını, bıraktığımız yerde bozulmadan duracaklarını düşünmekten hoşlanırsın, değil mi? Elimizde olsa kendi yaşamımızın da konservesini kurar, yaşamı yeterince hissedemediğimiz zamanlarda açıp açıp kullanırdık.” İdil heyecanlanmış, kendini hummalı bir coşkuya kaptırmıştı. Nihayet Sazaki'nin sınırları hiçbir zaman belli olmamış dünyasına kıyısından da olsa dokunabildiğini hissediyordu. Sonunda bir konuda onun düşünebildiği gibi düşünebiliyor, anlatmak istediğini anlayabiliyor ve onunla tartışabiliyordu. Belki de bu yüzden, Sazaki cevap verip konuşmayı devam ettirmediğinde, her zamankinin aksine, bunu iletişimlerinin doğal bir parçası olarak karşılamakta zorlandı. Bastırmaya gayret ettiği incecik bir hayal kırıklığıyla doğruldu, konuşurken pencereden ne kadar sarkmış olduğuna şaşırarak saçını gözünün önünden çekti.

“O da günün konservesini yapıyor.” dedi sonra Sazaki, İdil'in hiç beklemediği bir anda. İdil döndü, onun işaret ettiği yere, duvardaki kocaman saate baktı. Bir an o anlayış kıvılcımını tamamen kaybettiğini

ansa da, bir nefes sonra kavrayışın tatlı sıcaklığı yeniden dudaklarını kapladı, gülümsedi.

“Evet,” dedi fısıltıyla, sesinde güneş görmemiş, o ana kadar pek bir şey için açığa çıkamamış bir huşu vardı. “Saatler yapıp zamanın, makineler yapıp eylemin konservesini kurmayı da seviyoruz.”

Piyanosunun başına geri dönüp şarkıya kaldığı yerden devam ederken şarkıların da müziğin, ritmin, tınının birer basit konservesi olup olmadığını düşünüyor, görmeyen gözleri nota sehпасına değil pencerenin dışındaki boşluğa bakıyordu.

8.

Mayısın ikinci günü, İdil sabah yürüyüşüne çıkmadı. Sazaki'nin onun için yazdığı şiiri okumak için kapısının önünde görünmedi, mutfağından kahve kokusu, oturma odasından piyano sesi yayılmadı. O akşam, lavantalarını sulayıp Sazaki'yle konuşmak için sokakta boy gösterdiği her zamanki saatte etrafta yoktu, bakkala veya başka bir dükkâna da hiç uğramamıştı. Sazaki çöp kovasının arkasındaki her zamanki yerinde, bir saat hiç kımıldamadan oturup bekledi, sonra onun gelmeyeceğini anlamış olacak, ilerideki çeşmeden bir şişeye su doldurup basamaklardaki saksıları sulamaya koyuldu.

“Belki de hastadır, kapısını bir çalsak mı?” diye sordu Sami Bey, onu saksıların yanında görünce bakkal dükkânından çıkarak. “Ne o, onun için endişelendin mi, seni hayta.” Sami Bey küçük bir çocuğun ilkokul öğretmenine olan ilgisini öğrenmiş bir babanın anlayışlı, zorlama kızgınlığıyla Sazaki'nin omzunu pat patladı. Sazaki hiç tepki vermeksizin saksıları sulamayı bitirdi, sonra uzanıp bir an tereddüt etmeden kapının zilini çaldı.

Kapıyı açan İdil'in üzerinde hâlâ pijamaları vardı, gözleri hafifçe şişmiş, altları biraz morarmıştı. Hiç olmadığı kadar dağınık, yorgun, üzgün görünüyordu ve üzerinde öyle bir mahzunluk vardı ki kendi kızlarının gözyaşları karşısında dahi hiçbir zaman pek sarsılmamış Sami Bey bile bir parça kaygılanmış göründü.

“Bir sorun yok.” dedi İdil, ihtiyar bakkalın yüzündeki ifadeyi fark ettiğinde. “İlgilendiğiniz için teşekkürler. Zili tekrar çalarsanız arka balkonda ola-

cağım, duymayabilirim.” Bu, Sami Bey için kibar ve incelikli bir kovulmadan ibaretti ve ona sadece İdil’in şu tuhaf kadınsı günlerinden birinde olabileceğini düşündürebilmişti. Oysa iki dakika sonra Sazaki, İdil’in sokağı değil portakal bahçelerini gören arka balkonunun altındaki kaldırımında oturmuş, ona bakıyordu, bu kez direkt olarak yüzüne.

“Lidiyamis üzgün.” diye yorumladı onun hâlini, her şeyi iki kelimeyle açıklayabilme yeteneğiyle İdil’i yeniden etkilerken. “Sazaki üzgün.”

“Üzülme, önemli bir şey değil.” İdil burukça gülümsedi. Küçücük balkonundaki minik masanın üstünde boş bir şarap kadehi, bir de dondurma kutusu vardı. “Sadece terk edildim, yarın sabaha geçer.” İdil dondurma kutusunun altına sıkıştırılmış bir zarfı çekip Sazaki’ye doğru salladı, mor zarfın üstü yırtılmış, mektubun yarısı içinden sarkmıştı. “Yurt dışına gidiyormuş. Şaşırmadım elbette, bunu hep istiyordu. Ama ben-Ben sadece ben burada kalmışken, kalmak zorundayken... Bu şekilde söylememeliydi en azından. Birbirimizi çocukluğumuzdan beri tanırdık, babası babamın en yakın arkadaşıydı. Ve biz de sevgili olmadan çok önce arkadaş olmuştuk. Ama kalkmış, sana neler anlatıyorum, Sazaki, boş ver bunları. Bugün yazdığın şiiri okumadığım için özür dilerim. Onu bana sen okur musun? Ezberinde olduğundan eminim.”

Sazaki duraksadı ve belki de ilk kez, İdil onun genelde ifadesiz yüzündeki tereddüdü, çekinceyi açık seçik olarak gördü. Aslında söylerken bile Sazaki’nin yazdığı şiiri sesli şekilde okuyacağını düşünmemiş, ummamıştı. Fakat bir dakika kadar sonra aralarında-

ki suskunluk sözcüklerin boyunduruğuna girdi ve Sazaki'nin sesi o boğuk, her zamanki tınısından sıyrılıp bir şairin sesi oldu, gerçek bir şiir tutkununun sesi.

*“Siz ne iyisiniz, ben sizi bir şeylere benzetiyorum
Bilmem! bir testi, bir bakır sahan kolay mı sizinle?”*

Çok rahat bir gökyüzü mü var sizinle?

Güneş bir pazartesi olarak mı duruyor burnunuzda?

Yoksa bükülmüş bir nehir gibi mi küpelerinizde?

Siz küçük adıyla mı çağırırsınız sessizliği?”

İdil, Edip Cansever'in kelimelerini tanıdı, Uyanınca Çocuk Olmak'ın ilk dört satırı aralarında, içlerinde, dudaklarında bütün yumuşaklığıyla asılı kalmıştı. İdil'e Sazaki'nin şiiri okuduğu saniyeler boyunca birkaç yüzyıl kadar konuşmuşlar, iki insanın birbirlerine hiç yaklaşılamayacağı denli yakın olmuşlar gibi geldi. Göz pınarlarında dökülmemiş yaşlarla başını salladı. Hafif, çok hafif bir sesle teşekkür ederken kolunu balkonun mermer kenarına, başını da koluna yasladı.

“Çok güzel şiir okuyorsun.” dedi burnunu çekeerek. “Bu kasabada şiirden, sanattan, müzikten anlayan belki de tek kişi sensin. Onlarsa senin anladığını anlayamayacak kadar...” İdil sözünü bitirmedi, konuşmaya hâli kalmamışçasına, yorgunca sustu. Gözlerini yumdu, bir iki damla yaşın kirpikleri arasından sızıp dudığına damlamasına izin verdi.

O akşam başka bir şey konuşmadılar. Ama İdil onun gece çöküp de kendisi orada öylece uyuyakalana kadar balkonun altında, kaldırımında beklediğini biliyordu. Bazı sessizliklerin bütün kelimelerden daha fazla anlama gelebileceğini, daha fazla şey ifade edebileceğini o akşam ondan öğrendi. Ve bazen, birinin onun için beklemesinin yapabileceği diğer her şeyden daha iyi geldiğini.

9.

Her kaybın iz bıraktığını, İdil henüz küçük bir çocukken öğrenmişti. Kaybetmeye de kayıpla başa çıkmaya da pek yabancı değildi; bu yüzden toparlanması fazla uzun sürmedi. Çok geçmeden kasabalılar onu yine yürüyüş yaparken, bir şeyler satın alırken, gülerken ve bitkileriyle ilgilenirken görmeye başladılar. Bir açıdan, İdil her zamanki rutinine tamamen geri dönmüştü fakat bu, yaşantısında birkaç küçük değişiklik olmadığı anlamına gelmezdi.

Mayısın sonlarında, İdil'in kasabanın tek okulundaki Türkçe öğretmeniyle bir ilişkisi olduğu haberi hemen herkes tarafından işitilmiş, hiçbiri bu duyumu bir şaşkınlık belirtisi göstermemişti. Aktarın oğuluyla ve kütüphanede çalışan orta yaşlı memurla ilişkisi de aynı şekilde kanıksanmış bir doğallıkla karşılandı. "Onunla bununla düşüp kalkacak bir kadın olduğu daha geldiği günden belliydi." dedi insanlar, artık onun ilişki haberlerini konuşmaya değer bile bulmaya başladıkları haziran başında. "Kimseden korkusu, kimseye saygısı yok. Bir de öğretmen olacak, hah, külahımın öğretmeni."

Ne zaman İdil'in evinden bir adamın çıktığını veya onun geç saatte bir yerden döndüğünü görseler, şöyle teslim olmuş, küçümser, tiksindir bir bakışla başlarını salları, dudak bükerlerdi. Kasabanın en tutucu kadınları yolda onu gördüklerinde yön değiştirmeyen, kimi anneler çocuklarının onunla konuşmasını yasaklamaya başlamışlardı. İdil bunların hepsini fark ediyor ama sanki bütün her şey kendisinin değil de bir başkasının başına geliyormuş, onların aslında

hiçbir geçerli sebebi bulunmayan nefretinin kurbanı bir yabancıymış gibi uzaktan, duygusuzca, yargısızca seyrediyordu. Onlara kızmıyor, tavır koymuyor, kendisini olduğundan farklı göstermek adına hiçbir şey yapmıyordu. Bakkal Sami Bey, Sazaki ve birkaç çocuk dışında gerçekten konuştuğu tek kişi, haftanın belirli günleri kasabaya uğrayan, çiçek ve başka şeyleri sattığı el arabasını neşeyle iterek onlara diğer yerlerden haberi taşıyan Gonca'ydı. Bir çingene olan ve yerleşik bir hayattan yoksun insanların açık görüşlü anlayışına sahip bu kadın, onu belki de hiç kimsenin anlamadığı gibi anlıyor, hepsine boş vermesini, bir kere genç olacağını, gönlünün istediğince yaşamasını öğütüyordu. İdil Gonca'yla karşılaştığı her seferden küçük bir hediyeyle döner, eğer bu bir çiçekse kurutup oturduğu odasındaki vazoya yerleştirir, eğer broş gibi başka bir şeyse hemen kullanmanın veya görünür bir yerde saklamanın yolunu arardı.

Kasabaya yaz sıcağı hükmetmeye başlamıştı. Artık pencereler hiç kapanmıyor, insanlar işlerini yaparken sürekli havadan yakınıyor, dondurma arabaları zillerini çala çala sokakları turluyordu. Okullar tatil olduğunda, kasabanın çocukları neşeli, oyuna aç, gürültücü bir grup hâlinde dışarı hücum etti. İdil, onların rüzgârsız günlerin sessizliğini delen kahkahalarından, koşuşmalarından, top seslerinden rahatsız olmak bir yana oldukça hoşlanıyordu. Evlerin avlularında, ön basamaklarında, çardaklarında kız çocuklar örtülerini serip evcilik oynamak için oyuncaklarını ortaya döktüklerinde iş daha da eğlenceli bir hâl aldı. İdil onların bebeklerine elbise diki-

bilmek için kendi elbiselerinden ikisini gülerek söktü, kullanmadığı tabak çanağı oynamaları için önlerine serdi ve ne zaman karınları acıksa, canları soğuk bir şey çekse zilini çalabileceklerini söyledi.

Bunun dışında kütüphanede tanıştığı bir grup çocukla küçük bir kitap kulübü kurmuş, onlar için oldukça kapsamlı bir okuma listesi hazırlamıştı. Babası çöpçülük, annesiye terziye yapan bir çocuğa piyano dersi veriyordu ve eylülde büyük şehirde konservatuvar sınavına girmeyi çok isteyen genç bir öğrenciyi özel olarak çalıştırıyordu.

Çocuklar önceleri ona hayranlıkla karışık bir çekince besleseler de günler geçtikçe İdil'i benimsediler. Evi onların oyun sarayı, sığınağı, buluşma yeri hâline geldi ve bazıları, müzik öğretmenleri o olacağı için okulun bir an önce açılmasını istediklerini söyledi.

Her akşam, vakit geceye yaklaşırken, İdil arka balkonuna geçiyor ve kendisini orada bekleyen Sazaki'yle sohbet etmekten büyük keyif alıyordu. Bir keresinde Sazaki'yi biraz dondurma yemesi için balkonuna gelmeye ikna etti, adam kapı tarafına yürümek yerine balkona tırmanınca da sadece gülmekle yetindi. Böylece iki kâse dondurma eşliğinde iki sıradan arkadaş gibi karşılıklı oturup birbirlerine ilk kez bir masanın üzerinden baktılar.

“Lidiyamis çok iyi.” dedi Sazaki alçak bir sesle. İdil'in az önce kenara bıraktığı, dişlerine bir tel siyah saçın takıldığı geniş ağızlı tarağa baktı, İdil onun bakışını yakalayıp Sazaki'nin ifadesiz, kirli, terli yüzündeki küçücük değişimi gözlerken ekledi. “Lidiyamis çok güzel.”

“Bunu bana senin kadar sık söyleyen tek kişi babamdı.” İdil gülümseyip Sazaki’ye bir kaşık uzattı. Kendi kaşığını alıp dondurmasını yemeye başlarken gözü bir an Sazaki’nin gömleğinin cebine dolmuş kurşun kalemlere takıldı. Kim bilir bugün onlarla neler yazmış, yazdıkları muhtemelen insanlar tarafından buruşturulmuş, çöp kutularına ya da sokak kenarlarına atılmıştı. İdil onun yazdığı her şeyi görebilmek, okuyabilmek isterdi; oysa sadece evinin çeşitli yerlerine yazılmış dizeleri vardı. Evi giderek bir tür üç boyutlu antolojiye, sıra dışı bir kitaba dönüşüyordu. Basamakları bir Rus şairin farklı şiirlerinden alınmış satırlarla döşenmişti. Ön kapısı baştan aşağı dolmuş, duvarlarında çeşitli milletlerden onlarca şairin sesleri yan yana nefes bulmuştu. Ve elbette evinin bir sanat eserine çevrilmekte olduğunu düşünen İdil’in aksine, insanlar durumdan yazılar çoğaldıkça daha çok rahatsız oluyordu.

“Beni hep, güzel kızım, diye severdi.” diye ekledi İdil, düşüncelerinden sıyrılıp âna odaklanarak. “Biliyor musun, onu kaybetmek hayatta başıma gelmiş ve gelecek en kötü şeydi.” Duraksadı, sonra gülere omuz silkti. “O ölmekten hoşlandı ama. Hayatı yeterince gördüğünü, ölüm sonrasının ise tam bir bilinmezlik olduğunu, keşfetmesi gerektiğini söylerdi. Ölümün bütün sorularına cevap olacağını. Eminim orada bir yerlerde oturmuş, tanrıyla felsefe tartışıyor, meleklerle çeşitli mitolojilerde nasıl hayat bulduklarını anlatıyordur. Mesleğini onun kadar yaşayan başka kimseyi tanımadım. Felsefe onun içindeydi. Onu okumaz, sadece tartışmalarda hatırlamaz, savunmaz ya da yermezdi.

Yaşardı. Sen de biraz öylesin, Sazaki, kabul et ya da etme, gerçek bir edipsin.”

“Sazaki sadece sözcüklerin konservesini yapar.” dedi Sazaki kestirip atarcasına.

“Ah, evet, konserveler...” İdil dalgın dalgın başını salladı, uzun zamandır babasını düşünmek için kendisine şimdiki gibi izin vermemişti. Kimseye onu anlatabilecek kadar güçlü de hissetmemişti ama o en eski bilgeliğin nasihatı doğrudu; zaman ölüme bile alıştıırıyordu. “Konservelerini görmeyi çok isterdim, söylemiş miydin? Ama elbette istemeyeceğini biliyorum, endişelenme. Sana nerede yaşadığını hiç sormayacağım.”

Sazaki'nin bakışlarının hâlâ tarağa takılıp kaldığını o zaman fark etti. Tam uzanıp tarağı kaldıracakken Sazaki, başını çevirip bu kez balkondan dışarı, uzun boylu portakal ağaçlarına doğru baktı ve belli belirsiz bir fısıltıyla “Lidiyamis konserveleri görebilir.” diye yanıtladı.

Onca paylaşılmış anı, konuşma ve gün içinde bu, İdil'i en çok şaşırtanıydı.

“Ne-ne zaman?” İdil bir çocuk gibi heyecanlı, hevesine yenik düşerek sordu. Sazaki ayağa kalkıp bir hamlede balkondan aşağı atladı. İdil bunu bir başkası yapmış olsa çığlık atabilir veya en azından korkup geri çekilebilirdi oysa Sazaki'nin ani hareketlerine fazlasıyla alıştıktı.

Bunun şimdi demek olduğunu anlayıp hızla kalktı, balkondan çıkıp kapıya koşarken sandalyeyi devirdi, bir yer minderini tekmeleyip odanın öbür ucu-

na gönderdi. Yanına sadece anahtarını alarak kendini dışarı attı, Sazaki evin etrafından dolanmış, onu orada bekliyordu.

Sazaki önde, İdil arkada yürümeye başladılar. İdil belki yüz kez geçtiği sokaklara, kaldırımlara onunla yürürken daha bir ilgiyle bakıyor, balkonlardan veya avlulardan onları görenleri umursamadan onun adımlarını takip ediyordu. Sonunda tahta bir yapının önünde durdular. Birkaç katlı büyük bir dükâna bitişik olduğuna bakılırsa burası bir zamanlar bir tür depo olarak kullanılıyordu. Sazaki tahta kapıyı itip açtı, İdil hiç duraksamadan onun ardından içeri daldı.

Ne görmeyi beklediğini bilmiyordu ama içerisi hiç de görmeyi beklediği gibi değildi. Bir kere, etraf şaşılacak kadar temizdi. Toprak zeminin yarattığı doğal toz ve rutubet dışında göze çarpan bir kirlilik yoktu. Kapının sağ tarafında büyükçe bir erkek ayakkabısı garip bir fare evine dönüştürülmüştü. Diğer tarafında, tahta bir tünekte küçük gri bir kuş oturuyordu. Karşındaki duvarın dibine iki battaniye serilmiş, alttakinin ucu bir yastık gibi kıvrılmıştı. Tüneğin altında büyük plastik bir kovada sayısız renkte ve biçimde kuş tüyü vardı. Yarisına kadar dolu bir su bidonu, birkaç çorap ve bir yığın kalem dışında kalan bütün boşluksa konservele kaplanmıştı.

İdil onların sahiden konserve gibi olacağını düşünmemişti. O konserve kelimesini hep mecaz anlamda kullanmış, Sazaki'nin de ironi yaptığını varmıştı. Oysa gerçek hiç de öyle değildi. Her yerde küçük kavanozlar, kaplar, kutular, ambalajlar, şişeler

ve içine bir şey koyulabilecek türlü türlü atık malzemeler üst üste, yan yana dizilmişti. Kapı kolu seviyesine kadar yükselen yığınlar vardı, bir kısmı devrilip yan dönmüş, bir kısmı ters çevrilmişti. Ve bütün bu muhafazaların içinde insanın aklına gelebilecek her çeşitten şey biriktirilmişti. İdil, hayretten ağzı açık kalmış, eğilip bir kavanozdaki deniz kabuklarını inceleyen kendi titrek sesinin “Sazaki, sen burada küçük bir dünya kurmuşsun.” dediğini işitti.

Sonra battaniyelerin dibindeki bir başka şey dikkatini çekti, hiçbir şeyin düzenini bozmamaya özen göstererek yaklaştı. Bir saksının içi küçücük kâğıt parçalarıyla ağzına kadar doldurulmuştu, yanındaki daha küçük bir saksıda üzerleri yazılı onlarca peçete yığılıydı.

“Sözcük konserveleri, değil mi?” İdil iç çekti, elini uzatıp bir peçetenin köşesini tuttu. “Bir tanesine bakabilir miyim?”

“Lidiyamis okuyabilir.” diye onayladı Sazaki sakın sakın. İdil peçeteyi alıp okuyabilmek için kapının önüne geriledi. Tahmin ettiği gibi, orada düzensiz bir yazıyla karalanmış birkaç dizelik bir şiir vardı ve kurşun kalemin ucunun deldiği kimi yerlerde yırtılan sözcükler dışında İdil’in anladığı kadarıyla, kendisi hakkındaydı.

“Bende kalabilir mi?” diye sordu İdil, ağlamak için dudaklarını sıkarak. “Diğerlerine bakmayacağım ve bunu senden bir hatıra olarak sonsuza kadar saklayacağım, söz veririm.”

“Lidiyamis alabilir.” diye fısıldadı Sazaki ve İdil ilk kez, onun sesinde bir yorgunluk tınısı yakaladı.

Haziran sonlarında bir gün, İdil denizden dönmüş evinin yokuşunu tırmanırken kucağında bir yığın çiçek taşıyan Sazaki'yle karşılaştı. Onu böyle rengârenk çiçeklerin arasından, saçına takılmış yeşil yapraklarla, kıyafetleri bitkiler tarafından örtülmüş hâlde görmek öyle tuhaf, bir yandan da öyle güzeldi ki İdil bir çocuk gibi neşelenerek ona doğru koştu. "Sazaki, onları nereye götürüyorsun?" diye sordu gülerek. Saçları hâlâ ıslaktı, üzerine yapışmış tuzdan kurtulup soğuk bir duş almaya can atıyordu ama o an bunların hepsini unutmuştu.

"Çiçekler Lidiyamis için." dedi Sazaki. Yokuşu birlikte bitirdiler. İdil anahtarını çıkamp kapının kili-dini açarken dün alıp diğerlerinin yanına koyduğu boş saksıyı hatırladı, Sazaki çiçekleri bu yüzden getirmiş olmalıydı.

"Bunlar çok çok güzel!" diye şakıdı İdil. Öyle mutlu, öyle hayat dolu hissediyordu ki teşekkürünü Sazaki'ye nasıl gerektiğince edebileceğini bilmiyordu. Çiçekleri büyük saksıya diktiler, kalanını da içeriye taşıyıp vazolardan birine yerleştirdiler.

"Bak, Sazaki, sana ne diyeceğim." İdil saksıdaki çiçeklere ilk sularını dökerken fazla tereddütlü görünmemeye çalışarak Sazaki'ye döndü, ellerine bulaşmış toprağı yavaşça silkeledi. "Sen bana bir sürü hediye veriyorsun. Evime birbirinden güzel şiirler yazdın, peçeteyi almama izin verdin ve şimdi de bu çiçekler... İnsanlar arkadaş olduğunda hediyeler karşılıklı olur. Ben de senin için bir şey yapabilir miyim? İzin verir misin?"

Sazaki öyle uzun bir süre cevap vermedi ki İdil ümidini neredeyse tamamen yitirecekti. Ama sonra adam, hafifçe başını salladı ve İdil dünyalar onun olmuş gibi mutlu, eve girip ona kendisini takip etmesini işaret etti.

Bir saat sonra Sazaki, üzerinde İdil'in ona idare etmesi için verdiği, eskiden babasının olan ve ona fazlasıyla büyük gelen kıyafetler içinde balkonda oturmuş beklerken İdil, kucağında Sazaki'nin yıkanıp temizlenmiş kıyafetleri, kolunda bir dikiş sepetiyle geldi. Diğer kolundaki bir başka torbayı ters çevirip içindekileri masaya döktü. "Bak, yamaların üzerine bunları dikmek istiyorum, ne dersin?" İdil masanın üzerindeki kumaş parçalarını çevirip tek tek ona gösterdi, öyle hevesliydi ki Sazaki'nin kıyafetlerini bırakmayı bile unutmuştu. Çeşitli şekillerde kesilmiş yama parçalarında farklı desenler, figürler, yazılar ve resimler vardı. Bunlar İdil'in birkaç haftadır çeşitli dükkânlardan ve terzilerden toparladıklarıydı. "Bunlar da bir tür konserve, değil mi? Hoşuna gideceğini düşündüm. Sana yeni kıyafet hediye etmeme müsaade etmeyeceğini biliyordum ama bunlar farklı. Hem anıları var, hem güzel görünecek, hem de farklı olacak. Ne dersin?"

İdil Sazaki'nin karşısına oturup dikiş sepetinden ipliklerini, iğnelerini çıkarmaya başladı. Sazaki, sandığının aksine fikirden rahatsız olmuş veya bunu sadece İdil istediğinden yapıyormuş gibi görünmedi. Hatta İdil, o, teklifi kabul ederken bakışlarında küçücük bir parıltı gördüğüne yemin edebilirdi. Veya kendisi, böyle bir şeyin olmasını gördüğünü sanacak kadar çok istemişti, emin değildi.

Böylece İdil onun kıyafetlerindeki yırtıkları biçim biçim, renk renk yamalarıyla onardı. Dikişine her zamankinden bile çok özen gösteriyor, çalışırken neşeyle şarkı mırıldanıyor, bir yamanın duruşunu beğendiğinde sevinçle kaldırıp Sazaki'ye gösteriyordu. Sonuçta kıyafetlerle işi bittiğinde onları giymesi için Sazaki'ye uzattı ve ortalığı toparlamaya başlarken giyinmeye giden adamın arkasından ortaya sahiden iyi bir şey çıkmış olmasını umarak baktı.

Kıyafetlerin yeni hâli, Sazaki'de hayal ettiğinin ötesinde bir değişiklik yarattı. İdil keyiften dört köşe, onun bu hâliyle üniversitenin kapısından girse epey bir sükse yapacağını, gerçekten iyi göründüğünü, çok yakıştığını söyledi. Sazaki'nin yeni hâlini bir kap dondurma ve biraz çilekle kutladılar. İdil onun için piyano çaldı, ta ki şarkılar gecenin yıldızlarına, yumuşacık bir yağmur gibi evin duvarlarındaki dizelere yağın ay ışığının büyüdüğü loşluğuna karışana dek.

11.

Temmuz ayının sonlarına kadar İdil'in hayatı kasabaya geldiğinden beri bulamadığı, köşe bucak aradığı bir huzurla doluydu. Günün büyük kısmını denizde geçiriyor, çoğu geceyi biraz şarap eşliğinde bir eğlence mekânında veya o sıradaki sevgilisinin evinde tamamlıyordu. Bir iki günlüğüne şehre gitmiş, birkaç eski arkadaşla hoşça vakit geçirmiş ve ani bir kararla bir kaplumbağa edinmişti. Her şeyin sonsuza kadar değiştiği, kırıldığı o geceye kadar tek büyük problemi eylülde çalışmaya başlayacağı okuldaki evrak işleriydi.

Diğerlerine kıyasla serin bir geceydi, etraf sakin, sokak sessizdi. İdil'in oturma odası penceresinden bakan biri, onun yer minderlerine boylu boyunca uzanmış, bir kitaba dalıp gitmiş olduğunu görebilirdi. Genç kadının okuması kapı zilinin sesiyle bölündü. İdil ağır adımlarla, hafifçe esneyerek gidip kapıyı açtığı anda karşısında görmeyi beklediği tek kişi Sazaki'ydi, bunun yerine üç adamla ve on üç on dört yaşlarında üç oğlan çocuğuyla karşılaştı, onlarla daha önce tanışmadığından kesinlikle emindi.

Adamlar izin vermesine kalmadan içeri girdiler, İdil şaşkınlıkla onlara neden geldiklerini sorarken kapının kapanırken çıkardığı gürültü sokakta yankılandı.

Beş dakika bile geçmeden İdil çığlık çığlığa bağıyor ve anlaşılması güç, birbiri üzerine binen, yalnız hakaret oldukları anlaşılan bir şeyler haykırıyordu. Komşular dışarı döküldü, önde Sami Bey olmak üzere gidip İdil'in kapısını yumrukladılar. Tehditler savurup

kapıyı kırmak için hazırlanırken içeride bir vazoya şangırdadı ve dağılan camın sesi hızla açılan kapıdaki anahtarınkine karıştı.

“Defolun, defolun buradan!” diye bağırdı İdil, neye uğradıklarını şaşırmış, öfkeli üç adamı ve çocukları gözü dönmüş bir hiddetle basamaklara itelerken. Elindeki ikinci bir vazoyu fırlattı, vazo adamlardan birinin omzuna çarpıp düştü, paramparça oldu.

“Seni orospu, seni pis, yalancı orospu!” diye bağırdı adam, ağızından karmakarışık küfürler dökülürken üçüncü vazodan kaçınmak için dışarı fırladı. İdil çığlık çığlığa bağırmaı sürdürerek onları kovaladı, öyle tuhaf, öyle çileden çıkmış, öyle korkunç bir hâli vardı ki izleyenler müdahale edemedi kenara çekildiler. Sonunda adamların üçü de çocuklarını alıp gözden kaybolduğunda İdil evinin üst basamağında durup afallamış, hepsi pijamalı, sus pus olmuş komşularına baktı.

“Memnun musunuz şimdi?” diye uludu. Sanki o güzel, kibar, ince kadın gitmiş, yerine salt nefretten, ölkeden ibaret bir şey gelmişti. Yüzü sinirden bembeyazdı, öylesine titriyordu ki bir eliyle kapı koluna tutunmak zorunda kalmıştı. “Söyleyin, şimdi istediğiniz oldu mu? Beni böyle görmek hoşunuza gitti mi? Sizi kötü ruhlu, bok ağızlı-”

“Lidiyamis!”

Bütün o kalabalık içinde, o kasabada, hatta dünyasının üzerinde İdil’in o anki öfkesinin onu ele geçirip yok etmesini önleyebilecek belki de tek hitap buydu. İdil sustu, titreyen elini kaldırıp işaret etti ve Sazaki basa-

makları çıkıp yanına geldi. İlk kez bu kadar doğrudan, bu kadar açık açık ve kaçınmadan, saklamadan gözlerine bakıyordu. Ve ilk kez, yüzünde korku vardı.

“Siz konservesi kurulmuş bir yığın değersiz böcekten, dar kafalıdan, anlayışsız pislikten başka bir şey değilsiniz.” dedi İdil, artık bağırıyordu. “Size hiçbir şey yapmadım, hiçbirinize bir zararım dokunmadı. Çocuklarınıza iyilikten başka hiçbir şey vermedim. Ve siz-siz-” Daha fazla konuşmadan, boğulur gibi sustu, yüzü öyle soluktu ki onu ayakta tutan tek şeyin şok olduğunu anladılar, karşılık vermeden, birbirlerine hiç bakmadan dağıldılar. Ne soru sordular ne de yardım teklif ettiler; zaten İdil de böyle bir şey beklemiyordu.

Kendisini güçlükle kapı eşiğinden içeri sürükledi, Sazaki'nin arkasından girip kapıyı örttüğünü işitti. Başını öyle dönüyordu ki daha fazla ayakta duramayacaktı, dizlerinin üstüne, cam kırıklarının ve vazoların etrafa saçılmış kuru çiçeklerin üzerine düştü. Sırtını duvara yasladı, yüzünü ellerinin arasına gömüp derin birkaç nefes aldı.

“Buna inanamıyorum...” dedi biraz sonra, konuşabilecek kadar toparlandığında.

“Lidiyamis anlatmalı.” Sazaki onun karşısına oturdu, yerdeki cam kırıkları çıtırdıyor, İdil'in parmaklarının birkaçı kanıyordu.

“Onlar-onlar...” İdil nihayet öfke dışında bir şeyler hissetmeye başlayarak gözlerini kırıştırdı, dümdüz yere, kuru çiçeklere baktı. “Bana bir bardak su getirir misin, Sazaki, lütfen.” Sazaki suyu getirdi,

İdil onu yavaş yavaş yudumlayıp bitirdi. Elleri hâlâ titrediğinden bardağı ikisiyle birden kavramış, yine de önüne biraz su damlatmıştı.

“Gelip bana dediler ki... Dediler ki...” İdil bardağı düşürdü ama artık kırıklara, suya, cama aldıracak hâli kalmamıştı. Parçalanan bardağı boş, anlamsız gözlerle izledi sadece. “Oğulları ergenliğe girmişler. Erkek oluyormuş. Ve tabii, doğal olarak, çok normalmiş bu-bir kadınla-kadınla yatmaları gerekiyormuş. Yani yatsalar iyi olurmuş. Yani bu hep yapılmış, öğrenmeleri için-önemliymiş de bayağı. Ve onlara-onlara burayı tarif etmişler-” İdil dudaklarını ısırıp kanattı, öyle perişan bir hâli vardı ki Sazaki o anın konservesini yapabilse bu pek çok şeyin sözlük tanımı olabilirdi. “Onlar benim öğrencim olacaklardı. Eylülde.” İdil fısıldayarak bitirdi, gözlerinden yaşlar boşandı ve kendine engel olmadan, olamadan dakikalar boyu, ara vermezsiniz, hıçkırığa hıçkırığa ağladı.

Artık ağlamaya ne hâli ne de gözyaşı kaldığında Sazaki yaklaşıp onu tek hamlede kaldırdı ve yatak odasına götürüp nazikçe yatağına yatırdı.

“Lidiyamis’in üzerinde camlar var.” diye mırıldandı, çaresizce kadının omzundaki bir kırığı alırken. İdil kendini yeni doğmuş bir bebekten daha güçsüz, daha savunmasız; ölmekte olan birinden daha bitik ve zavallı hissederek ona baktı, gözleri öyle acıyordu ki bakışını odaklamakta zorlanıyordu.

“Beni seviyorsun, değil mi?” diye sordu ona, hiç dolandırmadan. “Bir kadın olarak. En başından beri.

Ben senin gerçekten de tanrıçandım, değil mi?”

“Lidiyamis güzellik tanrıçasıdır.” dedi Sazaki, İdil’in kullandığı geçmiş zaman ekiyle inatlaşır gibi.

“Eğer istiyorsan, Sazaki, kıyafetlerimi çıkar, lütfen.”

İdil gözlerini kapattı. Her şeyin sonuna gelmiş gibi hissediyordu, birazdan düşecekmiş ve bir daha gün ışığını asla göremeyecekmış gibi. Üzerinde tonlarca ölü toprağı varmış gibi. Ama sonra bildiği bütün ellerden daha şefkatli, daha nazik bir el göz kapaklarına dokundu, kirpiklerindeki, göz kenarlarındaki, elmacık kemiklerindeki gözyaşlarını kuruladı. Aynı eller usulca, incitmekten korkarak, dokunmaktan korkarak kıyafetlerine uzandı. İdil onun parmaklarının bir şiir yazar gibi, bir piyanonun tuşlarına basar gibi özenle, yavaşça, tutkuyla giysilerini çıkardığını, saçlarını geriye doğru taradığını, sonra ince bir örtünün tüm vücudunu kapladığını hissetti.

“Teşekkür ederim, Lidiyamis.” diye fısıldadı Sazaki ve o hâldeyken bile İdil onun kendinden ilk kez, son kez ben diye bahsettiğini fark etti.

“Teşekkür ederim, Sazaki.” diye geri fısıldadı, yüreği duygudan dolup taşıyor, nefesi boğazına tıkanıyordu. “Her şey için teşekkür ederim.”

Sonra Sazaki gitti, başka hiçbir şey söylemeden, iyi geceler dilemeden. Arkasından ne bir kapı gürültüsü işitildi, ne de bir iz kaldı. Hür bir kuş gibi pencereden uçup rüzgâra karışırken İdil onun ışığı söndürdüğünü duydu, hepsi o kadar.

12.

Bir hafta sonra, İdil Miyas'ın evinin önünden geçen herkes, orada bir sorun olduğunu fark edip kapıyı kırmak üzere toplandığında, olayın hatırası zihinlerde henüz çok tazeydi. O yüzden neyle karşılaşacaklarını biliyormuşçasına kapının önünde durup birbirlerine baktılar, hepsinin yüzünde korku vardı, kadınlar çocukları etraftan uzaklaştırmak için telkin edici emirler mırıldanıyorlardı.

“Ben yaparım.” dedi Sami Bey, kalabalığın arasından geçip evin iki geniş basamağını aşarken. Birkaç kere zili çaldı, kapıya defalarca vurdu ve İdil'e ismiyle seslendi, kimse cevap vermedi. Vermesini beklemiyorlardı zaten, anlamışlardı, bir daha asla cevap vermeyecekti.

İhtiyar bakkal, iki genç oğluyla birlikte kapıyı kırıp açtı, insanlar parmaklarının ucunda, gürültü etmeye korkarak içeri girdiler. Koku öyle kötü, öyle yoğundu ki çoğu, eliyle burnunu tıkamış, bazıları da ilerlemeden geride, dışarının temiz havasında kalmıştı.

Onu yatak odasında, yatağına sırtüstü uzanmış hâlde buldular. Üzerindeki beyaz örtü kan lekeleriyle kaplıydı, güzel, siyah saçları boynundaki bıçak yarasını kapatmayı başaramamıştı. Yüzü her zamankinden ince ve renksizdi. Göğsüne düşmüş elinin tırnaklarında mor boyalar vardı ve örtünün kenarından çıkmış küçük ayaklarından artık kırmızı olmayan dolgun dudaklarına kadar görüp görebilecekleri en güzel kadındı.

“Gözlerini kapayın.” dedi biri, sesi korkudan ve şoktan tizleşmişti. Daha kimse hareket edemedi, etmeyi aklına bile getiremeden, nefes nefese kalmış Sazaki herkesi iterek, kimseye aldırmaksızın koşarak geldi, yatağa diğerlerinin cesaret edemediği kadar yaklaştı, eğildi. İnsanlar onun kadının yüzüne bir iki santim uzaktaki yüzünü çarpıtan acıyı, öfkeyi, şoku, inanamazlığı gördüler.

“Siz Lidiyamis’i öldürdünüz.” dedi sonra Sazaki, arkası hepsine dönük olmasına rağmen sanki teker teker gözlerine bakıp onları suçlamış gibi, insanlar tedirginlikle geriledi. “Güzel Lidiyamis’i çirkin ölüme verdiniz. Ama onu yenemediniz. Yenemediniz. O yüzden yok ettiniz.”

“Sen ne diyorsun, geri zekâlı!” diye bağırdı bir tanesi, oysa Sazaki oralı bile olmadı. İki elini uzatıp nazikçe, yavaş yavaş İdil’in gözlerini kapattı. Sonra şarkı söyler gibi ondan hiç duymadıkları duygu yüklü boğuk bir sesle, ona son şiirini okumaya başladı:

*“Öyle beyazsın, sanılır, dağılacaksın
kar esintisiyle, dolu çiçeksizle,
ölü beyazı güller parça parça-mercanlar
salt dudaklarda, ağır ve yara büyüklüğünde
Öyle yumuşaksın, bir şeylerden haberci,
batıştan ve tehlikeli bir esenlikten
bir lacivert zamanda, bir mavi,
ve geçince, bilmez kimse, var mıydın yok muydun
gerçekten.”*

Sazaki onun üzerindeki örtüyü düzeltti, sonra onu izleyenlere hiç bakmadan pencereyi açıp pervaza tırmandı, gözleri son bir kez İdil Miyas'ın yüzü üzerinde oyalandı.

“Hoşça kal, Lidiyamis.” dedi Sazaki, kendini so-kağa, ondan ve paylaştıkları her şeyden uzağa, aşağı bırakırken. Son sözleri bir sessizlik boyunca yatağın çevresinde asılı kaldı. “Lidiyamis, bütün güzelliklerin tanrıçası.”

ÜFLENMEMİŞ RÜZGÂRLAR

KAPLUMBAĞA KELİMELER

Bir hayatı bir öyküye sığdırmak aslında hiç de öyle sanıldığı kadar güç bir iş değildir. Gereken şeyler biraz nefes, bütünden ödünç alınmış bir parça zaman ve kaplumbağa kelimelerdir; büyüme, yaşlanma, ölmek, ağlamak, sevmek gibi... Kendi öykülerini sırtlarında taşıyan ve her öykünün de bir noktada sırtında taşımak zorunda olduğu bu kelimelerle, bir nefesin bir parça zamanda anlatamayacağı öykü yoktur.

Size anlatacağım öykü de şüphesiz, diğerlerinden farklı olmayacak.

Benim hayatımın başlangıç noktası, doğmak değildi, her şeyden önce. Çünkü insan bitirmeye, ancak başladığını bildiğinde başlar. İşte bu yüzden, size yaşamımın kendimle karşılaştığım ilk gününden bahsedeceğim. Ben, kendimi bir aynada, bir çocukluk hatırasında, sevilen birinin kollarında veya başka herhangi bir şeyin detayında bulmadım. O, karşıma ilk kez bir sonbahar günü, ufak, tozlu bir dükkânın kitap kokan loşluğu içinde çıktı.

Henüz on iki yaşında, yeni yetmeliğin bütün cilvesini ve sancısını omuzlarında taşıyan bir kız çocuğu, ayağının ucuyla da bir kadın olarak Gili'nin dükkânını, ömrümde ilk ve son kez ziyaret ettiğim-

de, orası hakkında bildiğim tek şey ismiydi. Bizimki gibi küçük kasabalarda, insanların gerçek sırları olmaz. Bir insan hakkında söylenenler, ya gerçekten doğrudur ya da o kadar çok söylenmiştir ki doğru olmuştur. Gili için bunlardan hangisinin daha geçerli olduğundan bugün bile emin değilim. Zerre kadar umurunda olmadığındansa şüphem yok.

Dükkân, kasabanın ana meydanında, hatırı kalmasın diye çarşı sayılabilecek bir sokakta, diğer bütün dükkânların; aktarların, giysi tezgâhlarının, manavların ve daha bir yığın ıvır zıvırın yanında, sıranın en sonunda bulunuyordu. Kimse kimseyi Gili'nin dükkânına girerken görmemişti veya kasabada kimse kimseden birbirleri hakkında bu söylentiye çıkarmak kadar çok nefret etmiyordu. Sanki orada yalnızca Gili'nin bütün varlığının tek ana kaynağı olduğu için durmasına izin verilmiş, diğerlerinden öylesine bariz ayrıksılığı üzerine hiç konuşulmazsa azalıp yok olacakmış gibi göz ardı edilmişti. Dükkânın ismi Daktilo'ydu, sadece okunan ve anımsanan bir isimdi bu, kimse tarafından kullanılmazdı. Gili'nin dükkânı, Gili'nin dükkânıydı, hepsi bu. Tahta bir kapısı, kapının üstünde minik çubukların renkli iplerden sarktığı küçük bir zili vardı. Kapının hiçbir yerinde buranın ne denli sıra dışı olduğuna dair bir şey yazmıyordu, kimse üstüne herhangi bir uğursuzluk işareti çizmemiş hatta önüne işememişti bile. Yine de bazı lekelerin dile getirilmese bile var olabildiğini, benim yaşımdaki çocuklar bile bilirdi.

Dükkânın kapısı önünden belki de yüz kez, bin kez geçmiştim. Çarşıya annemle inmişsem elimi kav-

rayan uzun parmaklı yumuşak el tutuşunu sıkılaştırır, eğer aramızda bir konuşma geçiyorsa hiç teklemeden sürer, yalnızca bakışlarımız daima ve itinayla başka bir yere, mesela bir uçurtma tezgâhına dikilirdi. Eğer babamlaysam yürüyüşümüze nedenini asla sormayacağım çünkü kesinlikle bildiğim, kelimeleri seçilmeyen bir homurdanma eşlik eder, adımlarımız sıklaşırdı. Ve eğer yalnızsam ancak o zaman dururdum. Asla aralık görmediğim kapıya sanki yeterince bakarsam saydamlaşıp tüm gizini görünür kılacakmış gibi uzun uzun bakardım. Hiç görmediğim Gili'yi dükkânında oturmuş tarçın kokan tuhaf bir çayı yudumlarırken, kocaman bir daktilonun başında büyülenmiş gibi kitapları yazarken, uzun kirli tırnaklı elleriyle kendisine tamamen kâğıtlardan oluşma sihirli bir yemek hazırlarken hayal ederdim. Sivri bir çene, küçük gözler, çökmüş avurtlarla gözümde canlanan yüzün dudakları açılır, ağza ardı ardına kâğıtlar girer, dişler kıvılgınlıdır, kâğıtlara yazılı onlarca, yüzlerce farklı kelimeyi, öyküyü öğütürdü. Sonra hayalimdeki Gili yerinden kalkar ve yeniden daktilosunun başına geçerdi, daktilo tıkırdamaya başlardı yeniden, ta ki harfleri arasında sonsuz sayıda karakterin dolandığı sonsuz sayıda öykü bir kez daha vücut buluncaya dek.

İnsanların Gili gibi birinin dükkânına gitmek için çok farklı sebepleri olurdu kuşkusuz. Âşıkları, gelecekleri, aileleri veya geçmişleri hakkında bilgi isterlerdi, öykü isterlerdi, en çok da bunu bir kez olsun yapmış olmak isterlerdi. Ben, dükkâna katıksız, saf bir merakla girdim. Sonrasında bunun üzerine epeyce düşünmeme karşın beni oraya sürükleyen meraktan

başka hiçbir şey bulamıyorum. İnananlar için, belki bir de kaderi sayabilirim ama öyle olsa bile, ne fark eder ki?

Dediğim gibi bir sonbahar günüydü. Yağmur yağmıyordu ve yağdığı anda, yağdığı için şikâyet edecek herkes bir haftadır onu bekliyordu. Göğün yüzü asık, hava nemli ve bunaltıcıydı. Öğleni bir iki saat geçmişti, okuldaki son dersimden çıkmalı henüz yirmi dakika oluyordu. Eve çok geç kalmamak ve aldığım karardan ötürü cesaretimi yitirmemek için ana meydana dek adımlarımdan, önümdeki yoldan başka hiçbir şey düşünmeksizin koşmuştum. Oysa kapıya, Gili'nin kapısına yavaş, temkinli adımlarla yaklaştım. Bin kez hayal ettiğim gibi elimi kaldırdım, küçük elimdeki kısa tırnaklardan birinin kenarına bulaşmış çamuru gördüm, okul gömleğimin yenini gördüm, annemin geçen doğum günümde hediye ettiği saati... Kolumun ucunda bambaşka birine aitmiş gibi izlediğim elim kapıyı itti, küçük zil şingirdedi. Onun sesini ilk kez duyuyordum ama her yaz peşinden koştuğum dondurma arabasının zili kadar tanıdık, her gece uyuyup düşlerimde uyanmak kadar tanıdık. Adımı içeri attığımda artık içimde rahatlamadan başka hiçbir şey yoktu. Korkmuyordum, kaygılanmıyordum, merak bile etmiyordum. Ulaşmak istediğim bir yere ulaşmıştım ve zaferin tatlı huzuru bütün bedenimi kuşatıyordu. Buradaydım, burada olmam gerekiyordu ve biliyordum ki buradan çıkarken demin içeri giren o uzun saçlı, koşmaktan ter içinde, elbiseleri tozlanmış kız çocuğu olmayacaktım.

İçerisi hiç de bir cadının evine, iksir mağazasına, karanlık büyülerini yapıp kötü kötü güldüğü bir yere benzemiyordu. Aslında içerisi o zamana kadar tanımlamayı öğrendiğim başka hiçbir yere de benzemiyordu. Dükkânın bütün duvarları, tavanı hat-ta zemini göz alabildiğine sayfalarla kaplıydı. Kimisi kitap sayfalarıydı bunların, kimisi elle yazılmış kâğıtlardı, kimisi ise farklı yerlerden, dergilerden, gazete-lerden kesilmiş parçalar. Kâğıtlar dışında görebildiğim tek şey, köşede bir başına durmuş hükümranlığını seyreden büyük daktilo ve elbette, daktilonun önünde yere çömelmiş, beni gözleyen Gili'ydi. Gördüğüm kadı-nın Gili olduğundan asla kuşku duymadım. Birincisi, başka hiçbir kadın Gili'nin dükkânına girip orada böy-le oturmaya cesaret edemezdi. Ve ikincisi zaten başka hiçbir kadın, bildiğim kadarıyla, böyle görünmezdi.

Gili'nin üzerinde bol bir elbise vardı. Büyük bir topuz hâlinde toplanmış sarı saçlarının her yanından kalemler sarkıyordu. Boynunda küçük mürekkep hok-kalarının dizili olduğu kocaman bir kolye, bileklerinde ve bacaklarının dizden aşağı kısımlarında ise iplere dizilip birbirlerine dolanmış rengârenk boncuklar var-dı.

“Sonunda geldin, Donna.” diye selamladı beni, sesi ne ince ne kalındı, güzel ya da çirkin değildi. Ama kendine has, inkâr edilemeyecek bir ritmi, bir ezgisi vardı. “Ben de seni bekliyordum. Hazır olmanı, daha doğrusu.”

“Hazır olmamı mı?” Kendimi engelleyemeden sordum. Ondan çekinmem gerektiğinin, içinde bulun-duğum ortamın tuhaflığının farkındaydım ama elimde

değildi, zihnimi kaplayan o rahatlık duygusundan sıyrılamıyordum. Kendimi bildim bileli, annem dışında kimsenin karşısında bu denli serbest, bu denli çıplak duyumsamamıştım. Ama ilk kez gördüğüm, dükkânı hakkında onca garip şey işittiğim bu kadını beni doğurmuş olan insanla kıyaslayabilmem de başlı başına garip değil miydi?

“Kapıyı açmaya, tatlım.” Gili güldü. Tanıdığım kadınlar ya dudaklarının ucuyla, cilveyle veya vakarla gülümser, ya şaşaalı, tumturaklı kahkahalar atar, ya da ellerinin arkasına gizledikleri yüzlerinde kolayca okunabilen bir bastırılmışlıkla kıkırdardı. Gili ise sadece gülüyordu. Ve ben, bu gülüşe sebebini anlayamadığım bir yakınlık duyuyordum. Sonraları Gili’nin gülüşünün bir kadınınkinden çok bir çocuğunkine benzediğini fark ettim, belki de onu ilk işittiğimde de bu yüzden öyle bir samimiyet hissetmiştim. “Biliyor musun, aslında bu konuda gerçekten şanslısın. Çoğu insan onları çocukluklarından başka yollara götürecek sihirli kapıları somut olarak açmazlar. Oysa sen, onun zilini bile işittin, öyle değil mi?” Gili yeniden güldü, yüzümdeki ifadeyi şöyle bir göz ucuyla süzüp başını salladı. “Tamam, tamam, garip konuşmayı keseceğim, buraya gel, hadi. Gel de yanıma otur. Yalnız bir şey daha söylememe izin ver tatlım, bir tür tanıştırma merasimi gibi de düşünebilirsin bunu, işte şimdi ayakları dibinde oturduğun yaşlı daktilo hakkında... Neredeyse bütün kutsal metinler her şeyin sözle başladığını söyler. Ve bazı eski insanların tanrıları söz olmuştur, biliyor musun, söz ve kelimeler. Şu gördüğün daktilo da sadık bir köpek gibi sözün çeşitli dillerdeki küçü-

cük parçalarını yiyip yutan, ona hizmet eden, oysa pek çok şeyin de efendisi olan bir köledir. Anlamıyorsun, elbette, zaten boş ver bunları. Anlamana daha çok var. Şimdi, buraya yapmak için geldiğin şeyi yapmalıyız, değil mi?” Gili yerinden hiç kalkmadan, uzanıp çevresindeki kâğıtlardan birkaç tanesini seçti, onları bir deste hâline getirip gözlerime baktı. Gözleri yeşildi, delici bakışları yırtıcı ve kızgın olmaktan, kötü olmaktan çok öteydi. Sandığım kadar yaşlı değildi Gili, çirkin de değildi. Aksine daha önce rastlamadığım değişik, kendine özgü bir güzelliği vardı, insanı hemencecik etkisi altına alan, basitçe tarif edilemeyecek bir güzellik. Ne olursa olsun, karşısında oturup da benim gibi gözlerinin içine bakan herkes, Gili’deki gücün yoğunluğunu hissedebilirdi. Hafifçe ürperdim, gözlerimi yere indirip Gili’nin ellerine baktım. Tırnakları ne uzundu, ne de kirli. Ellerinin orta parmaklarında büyük, yuvarlak taşlı yüzükler vardı, taşların üstünde anlam veremediğim birkaç harf yazıyordu. Onları aklımda tutmaya çalışmadım, aslında anlamak istemedim de. Gili’nin güzel ellerinde güzelce sıraya dizilmiş, aynı boyda, düzgün bir kart yığını gibi üst üste duran kâğıtlar dikkatimi çok daha fazla çekiyordu.

“Senin için bir seri hazırladım.” dedi Gili, bakışlarımı ilgiyle takip ederek. “Elimde tam otuz beş farklı kitaptan sayfalar var. Sen yalnızca yedi tane çekeceksin. Ve ben de falına bakacağım. Sonra sen bu dükkândan gideceksin, bir daha asla dönmeyeceksin. Bu dükkâna da bu kasabaya da. Çocukluğuna da, Donna. Vedalaşmaya fırsatımız da olmayacak. O yüzden, söylemek isterim ki, senin gibi cesur kızları her

zaman takdir etmişimdir. Ve bir de... Senin için hep iyi şeyler dileyeceğim. Yaşadığım süre boyunca. Şimdi, gözlerini sımsıkı kapat. Ve sana benim hakkımda, dükkânım hakkında, kitap falı hakkında söyledikleri her şeyi unut. Yapabiliyorsan günün bütün kaosunu, aklındaki bütün düşünceleri, bütün ön yargıları unut. Ve yedi tane kâğıt seç. Ben falına bakarken, yalnızca bir soru hakkın olacak. Bunun dışında sözümü kesme. Son olarak, seçtiğin kartlarda yazanları benimle birlikte okuyacaksın, endişen olmasın. Hazır olduğunda başlayabilirsin.”

Gözlerimi kapattım, aklımdaki onlarca düşünceyi, soruyu bir kenara itmeye, zihnimi gerçekten boşaltmaya çalıştım. Fakat ben çabaladıkça aklım daha da karışıyor, fikirler, anılar, duygular birbiri ardına üstüne üşüşüyordu. Sonra Gili'nin sözlerini düşündüm. Ve daktiloyu. Gili bana kendini tanıtmamıştı, daktiloyu öyle garip kelimelerle tanıtırken kendi ismini bile söylememişti. Birazdan seçeceğim yedi kâğıdın bu kocaman eski makinede basılışını, Gili'nin ellerinin kâğıtları düzeltip alışını düşledim. Ve aniden, kapıdaki zilin bir daktilonunkini ne denli andırdığını fark ettim.

Elimi uzattım, aramama gerek kalmadan kâğıtlara dokundum. Tereddüt etmeden, içimdeki yabancı hislere aldırmadan, küçük hileler falan tasarlamadan yedi kâğıt seçtim. Gözlerimi açtığımda Gili'nin elindeki diğer kâğıtlar çoktan ortadan kaybolmuştu.

“Başlıyoruz.” diye âdeta çınladı Gili, gözleri ışıldı. İlk kâğıdı kaldırıp diğer yüzünü çevirdi, kâğıtta yazanları okuyabilmek için eğildim.

En çok sevdiği kitaplar peri masalı ve şiir kitaplarıymış. Bazan kendini denizin altında balık iskeletleri arasında yürür görürmüş. Bazan da bir koçun, toprağın altına sürüklediğini sanırmış. Tehlikeyi seven bir kız. Ata biniyor ve yüksek engellerden atlıyabiliyor.¹

Kelimeler gözlerimin önünden akıp giderken sırtımdaki tüylerin diken diken olduğunu duyumsadım. Çiftliğimizi, ata binmeyi öğrendiğim ilk çocukluğumu, kitaplarımı düşündüm. Zaten Gili'nin dükkânına yıllardır böylesine çekilmemin ilk nedeni olan kitapları.

“Sen artık pek kimsede olmayan gerçek hayal gücüne sahipsin, Donna. Sık sık evinizin tavan arasına çıkar ve kafadaki onlarca farklı dünyada akıp giden onlarca farklı yaşamı düşlersin. Kendini bildin bileli olaylar ve insanlar üzerine öyküler kurma gibi bir huyun var. Bazen kasaba meydanında bir köşeye oturur ve önünden geçen insanlar hakkında düşünerek, hikâyeler uydurarak, tahminler yürüterek oyun oynarsın. Bir keresinde önünden geçen bir çocuğu hayalindeki beyaz atlar ülkesinin prensi sandın ama o seni ağlattı... İnsanlarda dikkat ettiğin ilk yer elleri...”

Gili devam ettikçe yargılamayı bırakıyor, yalnızca dinlemeye başlıyordum. Kâğıtta yazan o küçük kelimeler Gili'nin dudaklarında kendi başlarına bir gerçekliğe, bir hayata kavuşuyordu ve ben... Ben de onun ellerinde yeniden yoğruluyor, var oluyordum. Ondan kuşku duymuyordum çünkü ben bile beni Gili'nin anlattığı kadar derinden bilmemiştim. Kendimi

¹ Andre Maurois, İklimler, Çev. Nazife Müren, Altın Kitaplar.

onun gördüğü keskinlikle görememiştim. Onun kelimeleri şüphesiz gerçektir, saf, arınmış, yalansız ve dolaysız gerçek.

İkinci kâğıdı açtığımda, Gili hafifçe iç çekti.

Hiç kimse rüyasından bir şey alıp getirememiştir. Rüyanın çıkışında görünmez bir gümrük vardır, orada her şeye el konulur. O şeyin durduğu bu ince sınırı ilk olarak çocukluğumda fark etmiştim. Ona “şey” diyordum çünkü bir isim koyamıyordum. O şey beni rüya çıkışında baştan aşağı arıyordu ve ancak yanıma hiçbir şey almadığıma emin olduğunda uyanmama izin veriyordu.²

Kalbim sıkışarak gözlerimi kâğıttan kaldırdım, Gili'nin gülüşü kaybolmuştu. Bana beni bekleyen ergenlik yıllarımı anlattı, düş ve gerçek, öykü ve kurgulanmamış olan arasında gidiş gelişlerimi, fırtınalarımı, şarkılarımı, var oluş ağtılarımı... Üçüncü kâğıdı açarken ikimiz de kendimizi kaptırmış, sanki dükkânın çok uzağında veya tam olarak yüreğinde, öte bir başka düzleme geçmiştik. Artık hissettiğim tek şey Gili'nin sözleriydi, sanki kendi nefesimle değil de onunkiyle yaşıyordum.

Onun hakkında her şeyi öğrenmek istiyordum. Ne tür müzikten hoşlanırdı? Hangi peynir çeşidini severdi? Hangi çiçekleri? Çocukken itfaiyeci ya da böcek-bilimci olmak istemiş miydi? Batı televizyonu mu izliyordu? Sosyalizmin zaferine inanıyor muydu? Geceleri pijama giyiyor muydu? Karısını hâlâ dudaklarından mı öpüyordu? Benim gibi kızları seviyor muydu? Beni seviyor muydu?³

² Georgi Gospodinov, Doğal Roman, Çev. Hasine Şen Karadeniz, Metis Yayınları.

³ Grit Poppe, Mila'nın Düşleri, Çev. Ogün Duman, Doğan Kitap.

Üçüncü kâğıt aşk hakkındaydı. Gili ilk gerçek aşkımın evli bir adamın gözlerinde doğacağını anlattı. Güzel gözlü, güzel elleri olan, güzel bir adam. Hayatımdan onlarcası gelip geçecekti ama ben ilk aşkın büyüünden hiçbir zaman tümüyle sıyrılamayacaktım. Ve sonunda birlikte olacaktık, bu ne kadar zor olacak olsa da.

Kendime geldiğimde tan yeri ağarmak üzereydi. Sanki bir rüya âlemindeydim. Dizim fena hâlde ağrıyordu ve yerimden kıvıldaşamıyordum. O zaman atı, yere yıkılışımı ve üzerime basıp geçen ayakları hatırladım.⁴

Gili dördüncü kâğıtta bana hayatımın karanlık uçurumlarından bahsetti. Bir attan düşüp dizimden kalıcı şekilde sakatlanacağımı, uzun süre depresyona gireceğimi, bir çocuğumun olmayacağını anlattı. Bunun, hayatımın dönüm noktalarından biri olduğunu eklerken sesi gerçekten de hüzünlü geliyordu.

Bana olan sevgisini, yavrularını bazen seven, bazen de midesine indiriveren bir kedinin sevgisinden farklı kılan şey neydi? Bazen bana karşı sertliğinin, beni yiyip yok etmesinden bile daha fazla incittiğini düşünürdüm! Beni gerçekten seviyorduydu ve benim mutluluğumu kendisinininkinden üstün tutuyorduydu, öyleyse onun istekleri ve arzuları niçin her zaman benim mutluluğumla çelişiyordu? Her gün kollarımla bacaklarımı zincirle bağlayıp, onları bir de boynuma dolarken, beni sevebilmesi hakikaten mümkün müydü?⁵

⁴ Georgios Vizyinos, Moskof Selim, Çev. Osman Bleda, Belge Yayınları.

⁵ Neval El-Saddavi, Kahire Saçlarımı Geri Ver, Çev. Osman Akınhay, Everest Yayınevi.

İlk aşkımdan ayrılıyordum, yaşadığım şehirden de. Gili, sonraki hayatımda hiçbir zaman tam olarak bir yere yerleşemeyeceğimi, oradan oraya göç edip durduğumu, bir süre sonra ise bundan zevk aldığımı fark edeceğimi anlattı. Yazmaya da böyle başlayacaktım, en sonunda, içten içe bu an uğruna yaşanmış koca bir ömrün ardından. Nihayet öykülerime uzanabilecektim ve onlar parmak uçlarımdan dökülürken kendimi yeniden bulacaktım, yollarda, üstümden aşip geçen yıllarda, sözlerde.

Günler akıp gidiyordu. Kuzeyden soğuk bir ışık patladı ve uzun koridorda yayıldı. Işık değildi de sanki halıyı kesip karelere bölen bir sürü iğneydi, insanlar gölgeler gibi duvarlara yapışıyorlardı.⁶

Anne babamı birer yıl arayla kaybedecektim. Bu sırada ilk öykülerim yayımlanacak ve hatırı sayılır ölçüde ilgi görecekti. Ve ben yeniden, tıpkı hayatımın ilk yıllarında olduğu gibi, düşler dünyasıyla gerçek dünya arasındaki muğlak sınırı kaybetmeye başlayacaktım. Beni gerçekliğe bağlayan, kurguladığım bağlar zayıflayacaktı, yeniden herkes ve her şey hakkında öyküler uydurmaya dönecektim. Mesleğimi erken bırakacak, tüm zamanımı yazarlığa ayıracaktım. Ve bu alanda kesin, büyük adımlarla yükselecektim. Ardımda kendimden çok şey bırakarak.

Bütün bu gürültü patırtıdan sonra, geri gelen sessizlikte kafamda uçuşan kelebekleri dinleyebiliyorum. Fazlasıyla dikkat, hatta kendinden geçme gerekiyor; çünkü kanat çırpmaları neredeyse duyulamayacak

⁶ Aharon Appelfeld, Badenheim 1939, Çev. Nazmi Agil, Yapı Kredi Yayınları.

kadar hafif. Biraz güçlü bir solunum, seslerini basmaya yetiyor. Zaten şaşırtıcı olan da bu. İşitme yetimimde bir ilerleme olmadığı hâlde onları gün geçtikçe daha iyi duyabiliyorum. Kelebek kulaklarına sahip malıyım.⁷

Sonunda, bütünlüğümü yeniden sağlayabilişimde, ancak o zaman iyileşmeye başlayacaktım. Ve hayatımın zirvesi, ömrümün de zirvesi olacaktı, güllükle tırmandığım bu kocaman tepe bana ilk kez Gili'nin dükkânında hissettiğim zafer duygusunu hissettirecekti. O zaman, ancak o zaman, kendim de bir öyküye dönüşebilecektim. Öykülerim dilden dile yayılacak, apayrı dünyalar peyda edecek, sınırsızca insanların kalplerinde, ellerinde, bakışlarında göçecekti. Ve nihayet, düşün kimi zaman gerçek, gerçeğinse kimi zaman düş olabildiğini anlayacaktım. Kaplumbağa kelimelerimi bulacak ve sırtlarındaki bütün yükü kabullenecektim. Kendimi tanımlayabilecektim onlarla, iç rahatlığıyla doğdum, büyüdüm, yaşadım, sevdim, yazdım diyebilecektim.

Gili bana daha pek çok şey anlattı. Bunların bir kısmını dükkândan çıkar çıkmaz net şekilde hatırlamaz oldum. Bir kısmının ise bu anlatıda bir yeri olması gerektiğini düşünmüyorum. Fakat sonunda, Gili sözlerini böyle tamamladı ve elimi tuttu. "Sözlerin özü bu, kızım." dedi bana, eli şefkatliydi, sıcacıktı, merhametliydi. "Şimdi kavrayamayacağın kadar çok olduğunu biliyorum, aslında kısacık sürdü, yedi sayfa kadar. Dükkândan çıktığında

⁷ Jean Dominique Bauby, Kelebek ve Dalgıç Giysisi, Çev. Burçin Gerçek, Arion Yayınevi.

çoğunu hatırlamayacaksın bile, aklında bir düşünce gibi kalacak, sonra da yavaş yavaş silinecek. Gerçekliğini ve önemini yitirecek. Ta ki sen onları tekrar bulana ve yazana kadar, sana söylediklerim önündeki yola, zamana dağılıp onunla bir olacak. Sormak istediğin bir soru var mı, Donna?”

O an ağzımı nasıl açtığımı, ne soracağıma nasıl karar verdiğimi veya karar verip vermediğimi gerçekten bilmiyorum. Ama konuştuğumda sesim sakin ve kendinden emindi. “Daktilo, Gili, büyülü mü? Bir gün benim olabilir mi?”

Soracak onca şey varken neden böyle saçma bir şeyi sormuştum? Aklım mı karışmıştı, anlatılanlardan korkmuş da yine düşsel bir öyküye mi sığınmıştım? Onunla dalga mı geçiyordum?

Hayır, yalnızca henüz bir çocuktum ve beni Gili'nin dükkânına getiren o aynı duygu, merak, bir de kitap tutkusu içimi yeniden ele geçirmişti. Yine de, belirtmeliyim ki, sorduğum o sorudan asla pişman olmadım.

“Hayır,” diye yanıtladı Gili. “Büyülü değil. Herhangi bir daktilo yalnızca. Ama biz de herhangi birileri değil miyiz zaten? Herhangi bir şeyleri yaşamıyor muyuz?”

Bunun üstüne kalktım, sanki bir ipim varmış da biri onu aniden çekmiş gibi hızla kapıya yöneldim, aceleyle çıkıp eve doğru koşmaya başladım. Daha fazla duymak istememiştim, gerçekten, bana gerekeni almıştım ve artık orada kalmam doğru değildi.

Eve vardığımda gidip ellerimi yıkadım ve tavan arasına çıkıp Gili hakkında onlarca öykü kurgulamadan önce, anneme bezelye ayıklamasında yardım ettim, sanki dünyanın en sıradan gününü geçirmişim gibi.

Gili'ye daktilo hakkında soru sorduğumda verdiği cevabın yalnızca ilk sorum için geçerli olduğunu, onun dükkânından kaçarcasına çıktığım günden tam kırk beş yıl sonra, yine bir sonbahar gününde anladım. Bir salı sabahı, evimin kapısı çalındı ve iki kurye güçlkle taşıdıkları kocaman bir paketi dairemin eşiğine bıraktılar. Bir imza attım, teşekkür ettim, paketi yerinden çok da oynatmadan, zorlukla kapıyı örtüp merakla ambalaj kâğıtlarını sökmeye giriştim.

Daktilonun üzerinde küçücük beyaz bir kâğıttan başka hiç not yoktu. Kâğıda incecik siyah mürekkeple üç kelime yazılmıştı. İmzasız, girişsiz, başka herkes için oldukça anlamsız, kendilerini bir nefeste ve bir parça zamanda bir öyküye dönüştürebilen üç kelime.

“Artık senin olabilir.”

KIRMIZI KRALİÇENİN ELLERİ

*İlahi Komedyâ; Cehennem 5.
Kanto / 61. üçlükten esinlenilmiştir.*

Zincirleri göğ'e bağılyüce ateşin saçlarının yıldızların şakaklarını süpürdüğü bir gece, karanlığın en koyu ve soğuk vaktinde, şehrin paylaştığı zaman bir süre için yürümekten vazgeçti. Rüzgârda savrulan başaklar gibi geniş meydana yayılmış kalabalıkta gençler, yaşlılar, çocuklar iç içe; ateşin çevresine dolanan bedenler göğüs göğüse; kan kırmızı elbisesiyle herkesin üstünde ant içmeyi bekleyen kraliçeye sadık ihtiyar toprak, körpe gece yeli ve bedenlerin içinde diz çökmüş ruhların her biri nefes nefeseydi. Alevler iyice yükselene değin uzaklarda bir yerlerde hiç susmamacasına çalan davullardan başka hiçbir fısıltı, çıtırtı ve uğultu duyulmaya cüret etmedi. Ve hiçbir göz, kraliçenin tek bir uzvunun kımıldadığını, yüzünün tek bir kasının oynadığını görmedi.

Zincirlerini zorlayan ateş yeterince büyüdüğünde, dörtnala koşan alevlerin aydınlığında, onlarca askerinin omuzlarında heybetli bir ceset meydana getirildi, getirildi ki ateşi dizginlesin. Ve sonu yeni bir başlangıca rehberlik etsin. Yanan yemini bir başka yeminin doğum yatağı olsun, olsun ki yorgun ruhu nihayet huzura kavuşabilsin.

“Öteki kendim, sevgilim.” dedi kraliçe ve ateş sanki elbisesinin eteklerine, dudaklarının kıvrımına, saçlarının dalgasına, avuç içi çizgilerinin derinlerine dek ona boyun eğdi. Kraliçe aniden hareketlendi, kırırtısız vücudu birden ahenkli bir devinim edindi ve gölgesi alevlerin yüreğinde toprakta çöreklenen bir yılan gibi zarafetle, süratle dans etti. Onun yönlendirmesiyle askerler taşıdıkları bedeninin üzerindeki büyük, kalın, siyah kefeni sıyırdılar, şimdi kralın bedeni çıplak ve doğduğu ilk gün kadar başkasına muhtaç idi. “Kocam, yoldaşım, eşim benim...” Kraliçe, davulların gümbürtüsünü bastıran bir sesle, kuvvetle, şevkle şarkı söyledi. Gözün takip edemeyeceği denli hızlı biçimde dans ederken dönüyor, yaklaşan alevlerle oynuyor, askerlerin önüne uzattıkları kralın ölü bedenini ve dudaklarını, gözlerini ve boynunu öpüyordu. “Babasız kalmış çocuklarım ve ben şimdi keder içindeyiz. Ama sen yeniden geri dönene kadar bize bıraktığın ateşe hükmedeceğiz. Onları koruyup kollayacağıma, adil olacağıma, merhamet edeceğime yemin ederim.”

Kraliçe, kralın bedenini dans ederek ve öpücüklerle şerefendirerek usulca, çok usulca ateşe itti. Yalnızca ikisinin tekeliindeki ateş, krala yaklaştıkça insanlar yığın yığın bekleyişlerini bozuyor, kraliçenin dansına eşlik etmeye başlıyorlardı ve davullar ki bu gece kralın yüreği yerine gümbürdüyorlardı, davullar giderek yükselmekteydi.

Kralın önce ayakları, sonra bacakları, sonra da gövdesinin alt kısmı ateşe girdi. Kraliçe, onun her parçası için şarkı söylüyor, dans ediyor ve bir an sonra kül olacak her bir parçaya öperek veda ediyordu. Ta ki ulu kralın yalnız başı dışarıda kalıncaya değin kraliçe sevgilisini ateşe sürmeye devam etti. Elleri yanmış, elbise-

sinin kol yenleri alevler içinde kalmıştı, oysa kraliçenin ne dansı bir adım sendeledi ne de şarkısında bir nota yanlış söylendi.

Askerler bu kez ellerinde kocaman bir kadehle geldi, kadeh yarısına dek kırmızı bir sıvıya aitti. Ölü kralın başı da alevler içinde kalıp kaybolurken bedenlerin içinde tüm ruhlar doğruldu, selam verdi, sonra yeni hükümdar için diğer her şeyi bastıran bir sevinç çığlığı yükseldi. Kraliçe, gözyaşları içinde ateşin önünde durdu, yanık ellerini çocuklarına uzattı ve insanlar bu elleri sevgiyle öperken o hepsi için şefkatle dua etti.

İnsanlarının tümü onun ellerini öpüp sadakat yemini ettiğinde kraliçe, onlara güvenle arkasını döndü, artık söndürülmüş ateşe eğildi; geceden, kraldan, yeminlerden ve sevgilerden geride kalan bütün külleri ona verilen kadehe doldurdu ve bütün çocuklarının şahitliğinde, kadehi dudaklarına götürüp birkaç büyük yudumda içti. “Sevgilim.” dedi, kadehi ayaklarının dibine bırakıp yüzünü yeniden halkına çevirdi. Ve insanlar kendilerini yere fırlatıp bundan böyle ölene değin tanrının ruhuyla onlara hükmedecek kadına itaat etti. “Artık ben benim, biz biriz. Tanrı’nın yeryüzündeki suretiyiz. Sonsuza dek sana bağlı kalacak ve ruhunu ruhumda onurla taşıyacağım; şimdi ben hem baba hem anneyim.”

Halk onun sözlerini yineledi, askerler kılıçlarını onu selamlamak için çekti. İlahi ruhun ve sevgilisinin küllerini içen kraliçe, artık hakkı olan tahta oturmak üzere saraya yönelirken kan kırmızı elbisesinin simsiyah kol yenlerinden sarkan elleri yanık, cansız ve hareketsizdi. Tüm itaat yeminleri, bağlılık sözleri ve öpüşler, geceyle birlikte, kraliçenin ellerine zincirlenmişti.

ARANJUEZ'İN SESİ

Onu oraya üfleyen avare bir rüzgâr mıydı, ihtiyar bir ruh mu, hiçbir zaman bilemeyecekti. Belki kaderdi, belki yalnızca ayakları onu doğru yere sürüklemişti. Belki de, bir keresinde, o henüz küçücük bir çocukken dadısının söylediği gibi, hayat her yarayı birinin onu sarması için değerdi ve yolunun Aranjuez'e düşmesi onu iyileştirmek için elini uzatan dünyanın bir cilvesiydi. Sebep ne olursa olsun, sonraları geriye dönüp baktığında, onu uçurumdan çekip alan şeyin Aranjuez olduğunu anlayacaktı; Aranjuez'in sesi ve Aranjuez'in gümüş gözlü kızı.

Hernandez kasabaya bir çilek mevsimi, güneş kızıl perdelerini örtüp gözlerine koyu ipek geceyi çekiyorken girmişti. Yaşlı atı neredeyse kördü, giysileri yamanmaktan lime lime olmuş, kasketinin şekli çok kullanmaktan iyice bozulmuştu. Pelerinindeki sanki yolların değil yüzyılların tozuydu, eyer torbaları delik deşik olmuştu. Eskiden kılıcının durduğu yerde, sol yanında sanki o yürürken her adımıyla kanlı bir mendil gibi salınıp duran, mütemadiyen sessiz, alaylı kahkahalar atan bir boşluk vardı ve o, sanki o boşluğu gizlemek istercesine hep biraz kambur duruşluydu. Eskiden altın rengi olan saçları toz duman içinde, soluk, cansız bir yığın hâlinde ensesine dökülüyor, eski-

den pırl pırl olan gözleri şimdi hep dumanlı, hüzünlü, içten gelen bir ateşle yanıyordu. Kısa bir süre önce çocukluğunun geçtiği kasabadan şanla şerefle ayrılan, o sırtı dik, gözü pek, gençliğinin en deli zamanlarında, gücünün doruğundaki adamdan öyle farklıydı ki kendi annesi bile dudaklarından öpmediği sürece onu tanıyamazdı.

İçinin kuşları ölmüş, derdi onu şimdi görse dadısı.

Aranjuez ise içinde daima kuş civıltıları duyulabilen bir kasabaydı. Küçüktü ama o klasik, içine kapalı, sessiz sakin kasabalara hiç benzemiyordu. Süslü, burnu havada, bütün dünyayı yelpazelerinin ucunda sallandıran ihtiyar hanımlar gibiydi ama aynı zamanda da körpe, yemyeşil baharları bağrında taşıyan yeni yetme bir havası vardı. Hem görmüş geçirmiş, iyice olgunlaşmış bir hanımefendiydi, hem de başında hâlâ kavak yelleri esen cilveli bir sevgili... Hernandez Aranjuez'i, daha görür görmez sevmiştii.

Kenarları rengârenk çiçeklerle dolu yolları, her yanı çilek kokan hafif eğimli toprak yokuşlarıyla Aranjuez aklına şu birkaç dizeyi düşürüvermişti ilkin:

“Anımsar mısın gelinciği

kırların üzerinde kara bir tül gibi

yazın kavurup bıraktığı

solgun gelinciği?”¹

Kasabaya gelişinin haberi, yabancılara alı-

¹ Alıntılanan dizeler İspanyol şair Antonio Machado'nun “Aşkım mı?” adlı şiirine aittir.

şık oldukları her hâllerinden belli kasaba sakinleri arasında çabucak yayılmasına rağmen pek de yankı uyandırmamıştı. Çilek tarlalarının arasından yavaşça geçip merkeze doğru ilerler, o geceyi nerede geçireceğini düşünürken çevresini saran birkaç çocuk önce ona meraklı meraklı bakmış, sonra pek metelik sahibi olmadığını, konuşmaktan da çok hoşlanmadığını anlayınca çil yavrusu gibi dağılmıştı. Onların gözünde iyi bir konuk olmanın yolu bol harçlık ya da süslü püslü yol hikâyeleri dağıtmaktan geçiyordu; Hernandez'de bunların ikisinden de yoktu. Onu önce gideceği başka bir yer olan, uzun bir yoldan gelen ve Aranjuez'den de yolu icabı geçen biçare bir yolcu sanmışlardı. Gidecek hiçbir yeri olmayan, hayatı yollarda geçen bir ozan olduğunaysa ancak geceyi orada geçirmek istediği anlaşılıp eyer torbalarından bir gitar çantası çıkınca kanaat getirmişlerdi. İşte o zaman, kasaba çocukları yeniden onun etrafını kuşatmış, gitarına heyecanlı bakışlar atarak ne çalacağını, nerelerden geçtiğini, en çok hangi şarkıları sevdiğini sormaya başlamışlardı. Çiçekli bir elbise giymiş irice bir kadın Hernandez'e bir kadeh şarap getirmiş, sonra da aceleyle herkesin çoktan *plaza de torosa*² gittiğini, konukları olarak onun da kendilerine şeref verebileceğini açıklamış, çocukları ve Hernandez'i deneyimli bir annenin el çabukluğuyla önüne katmıştı. Çocuklar neşeliydi, kadında da başlamak üzere olan *toreonun*³ belirgin heyecanı vardı, Hernandez'le hızlı hızlı konuşuyor, gözleri beklentiyle yanıyordu. Hernandez bu akşam bir toreo

² Boğa güreşlerinin yapıldığı arenalar.

³ Boğa güreşi.

izleyeceğini hiç düşünmemişti, zaten bu boğa dövüşlerini oldum olası sevmezdi. O daha çok, kasaba sakinleriyle ihtiyarlardan birinin evinin verandasında toplanacaklarını, bir şeyler içeceklerini, kalabalık bir sofraya kurulacağını ve kendisinin de gitarına dokunma fırsatı bulacağını sanmıştı, böylece belki birkaç oyun döner ve içkiler yenilendikçe insanlar onun çalmaya devam etmesi için ellerini daha çok ceplerine daldırırdı. Ama kasabadaki herkes plazada toplanmışken kendisi kuytu bir köşede tek başına oturup geceyi de kimin olduğunu bilmediği bir tarlada geçiremezdi, yakışık almazdı böylesi. O yüzden, biraz istemeye istemeye de olsa, çiçekli elbise giyen kadınla birlikte plazaya gitmeye hiç sesini çıkarmadı, bundan fena hâlde hoşlanıyormuş gibi görünmeyi de becerdi üstelik.

Plazaya ulaşıp kadının gösterdiği yere yerleştiğinde toreo henüz başlamıştı. Hernandez meydanda olup bitenden çok, çevresindeki insanları gözlüyor, içlerinden onu fark edip selam verenlere karşılık veriyor, kasaba halkını tanımaya çalışıyordu. Fukara insanlar değillerdi bunlar, görmüş geçirmiş oldukları her hâllerinden belliydi. Biraz kan görmeyi, heyecanlanmayı sevdikleri doğruydu, muhtemelen büyük kısmı dövüş ilerledikçe bu kendine hâkim, saygın duruşlarını kaybedecekti ama Hernandez burada kimsenin ipin ucunu kaçırmayı, kırık kemik ve canlı etten gözünün dönmeyeceğine emindi. Toreo fazla pisleşmeden ama yeterince tatmin ederek biter, soylu alkışlar kopar ve sonra herkes basit hayatlarına kaldıkları yerden devam ederdi, sarhoş olmaya daha da yatkın şekilde. İşte o zaman, Hernandez öne çıkar, kendini tanıtır, gitarını

bir şeref nişanı gibi kaldırarak birkaç orta hâlli beyefendinin masasını paylaşırdı. Burada çok kalmayı planlamamıştı, hiçbir yerde çok kalmazdı, ama belki, her şey yolunda giderse gelecek gün doğumunda da rahat bir konuk yatağında yatıyor olurdu. Hem zaten atını biraz dinlendirmek, yakın bir zamanda da yeni bir binek bulmak zorundaydı, belki burada bu işi ucuza kapatmanın da bir çaresi bulunurdu. Tanrı biliyordu, Hernandez dövüşün yeterince iyi geçmesini ve beyefendilerin iyice keyiflenmesini çok istiyordu.

Boğa güzel bir hayvandı. Hernandez boğalardan epey anlardı; çocukluğu bir dizi çiftlik evinin arasında koşuşturarak, hayvanların küçük ihtiyaçlarını göreyerek ve babasının onlar hakkındaki bitmez tükenmez yorumlarını dinleyerek geçmişti. Bu boğa güçlüydü, çok iri olmasa da güçlü ve çevik. Yenilgiyi kolay kolay kabul etmeyecekti.

Hernandez dalgın, yorgun ve odaksız bakışlarını önce en önde oturan ve yanındaki üç kişiyle bir şeyler konuşan plaza başkanına, sonra da meydana çevirdi. Üç matador biraz önce coşkulu tezahüratlarla meydana çıkmıştı. Matadorlardan en deneyimli olanı, en soldaki kırklı yaşlarının başında gösteriyordu, ortadaki ise oldukça gençti, Hernandez'den daha genç. Bunun onun meydana ilk çıkışı olmadığı belliydi ama çok fazla deneyimi olmadığı da. Belki dört beş kez, diye düşündü Hernandez. Çiçekli elbiseli kadının çocuklarından biri genç matadora sesleniyor ve boğanın canına okuması için onu yüreklendirip duruyordu. Kasabanın sevilen gençlerinden biri olmalıydı, özellikle de çocuklar tarafından, küçükler daha şimdiden ayaklanmış, oturaklarının üzerine çıkmışlardı.

Hernandez gözlerini matadorlardan banderillerolara⁴ oradan da picadorlara⁵ çevirdi. Üzerine yavaş yavaş çökmekte olan yorgunluk, plazadaki bütün beklentiye ve coşkuya rağmen önü alınamaz bir uyuşukluğa dönüyor, bitkinlik bütün duyularını körelterek onu sarıp sarmalıyordu. Ama öylece durmuş, bomboş zihninde birkaç ilgi kırıntısıyla picadorları süzerken her zamanki toreolardan farklı, o güne dek hiç rastlamadığı bir şey, dikkatini çekmek için âdeta gözlerini tırmalayarak düşüncelerine sızıverdi. Hernandez başını kaldırdı, yerinde dikleşip öne doğru eğilerek meydana daha dikkatli bir şekilde bakmaya başladı ama gördüğünde yanılmamıştı. Picadorlardan biri, kahverengi bir aygıra binmiş olanı, erkek değil bir kadındı. Genç bir kadın.

Hernandez hayretle sahneye bir daha, bir daha baktı. İnsanlar toreonun artan temposunda matadorlar için bağırıyor, alkışlar ve küfürler giderek yükseliyordu. Hernandez kadını meydanın bir ucundan bir ucuna süzülürken izledi; binicinin elindeki mızrağın hamleleri ustaca, yüzü dövüşün her anında ifadesizdi. İfadesiz, genç ve güzel bir yüz; taştan oyulmuş gibi. Sonsuza dek hiç değişmeden kalmaya mahkûm, gerçeklik dışı bir heykelin yüzü.

Hernandez ürperdi.

Hava oldukça sıcaktı ama içinden bir üşüme gelip geçti. Genç kadının yüzünden başka bir yere bakamıyordu. O solgun tende ne bir korku ifadesi, ne

⁴ Matador yardımcısı.

⁵ Atlarının üzerinde boğaya mızrak saplayan ve onu matadora yönlendiren kişiler.

bir gerginlik emaresi, ne de bir zafer gülümsemesi oluşuyordu. Yalnızca gözler hareket ediyordu, gümüşten yapılmışa benzeyen iri, parlak gözler. Sanki mızrağı tutan el, atı kontrol eden vücut ve o kıpırtısız yüz bambaşka kişilere aitlerdi. Ama Hernandez hiçbirinde bir kusur göremiyordu. Mızrağın her hamlesi mükemmeldi ve binici, atı yalnızca dizleriyle kontrol ederken gözleri bağlı aygır hiçbir itaatsizlik göstermiyordu. Picador işinin ehliydi, yüzyıllardır o meydanda o boğayla dövüşüyor olabilirdi ve Hernandez'i en çok ürküten kısım da buydu. Yüz, kadının yüzü, on dokuz yaşından bir gün bile daha büyük göstermiyordu.

Toreodan sonra hiçbir şey Hernandez'in planladığı gibi gitmedi. Çiçekli elbiseli kadının ardından diğerleriyle birlikte eve dönmeye yeltenmedi, kimseye bir oyun oynamayı teklif etmedi ve gitarını çıkarıp bir şeyler çalmak bir yana, onu bir günah gibi gizleyerek, kimsenin ona bir şey söylememesi için iki büklüm olup kalabalığın ardına gizlenerek, kasaba halkının plazadan çıkmasını bekledi. Sonunda her yan sessizleşip duyulan tek ses cırcır böceklerinininki olduğunda Hernandez kalktı, sarsak adımlarla meydana doğru yürümeye başladı. Onun gittiğini görmemişti, ne matadorlarla birlikteydi ne de seyircilerin içine karışıp coşkulu tebrikleri kabul etmişti. Hernandez, onun atını bırakmak için oyalandığını ve belki de kalabalıktan pek hoşlanmadığını düşünmüştü ama işte şimdi, etrafta tek tük kişi kalmış, meydan temizlenmeye başlamışken kadın hâlâ ortalıklarda görünmüyor, üstelik Hernandez onun nerede olduğuna dair hiçbir mantıklı

fikir üretemiyordu. İç çekti, meydanı geride bırakıp ona arkasını dönerek plazadan çıktı ve adımlarını sıklaştırdı. O gece için diğerlerine katılacak ne hâli vardı ne de bir konuk yatağı uğruna şarkı söyleyip gitar çalabilecek kadar neşesi. Çilek tarlalarının birinin köşesinde bir sığınak bulur, geceyi orada geçirirdi, sabah ne olacağını ise yalnızca gelmekte olan yeni günün kendisi bilirdi. Zihni buğulu ve karışıktı. Buradan sonra nereye gidecekti? Ah, eve dönmeyi nasıl da isterdi... Ama henüz olmazdı. Belki de hiçbir zaman olmazdı, ta ki Hernandez bambaşka biri olana ve eve gidebilecek kadar oraya layık hissedene kadar.

Derin bir nefes daha aldı. Hava temiz, serin ve nemliydi. Toprak kokusu öyle keskin, öyle güzeldi ki insan saatlerce böyle yürüyebilir ve kesintisiz yeşilliğin içinde kaybolmaktan zevk alabilirdi. Burada yaşamak güzel olmalıydı, hiç gerçekten üşümeyen, daima neşeli, daima coşkulu bütün bu insanlar... Kimse o gümüş gözlü picadora Hernandez'in yaptığı gibi şaşkınlıkla bakmamıştı. Kimdi o kadın, kasaba halkı bu garip duruma nasıl böylesine kayıtsızlaşmıştı?

“İyi akşamlar.” dedi Hernandez'in arkasından en az hava kadar serin, taze ve uçucu bir ses. Genç adam daha başını çevirip bakmadan da gelenin kim olduğunu biliyordu ama onu görünce yine de biraz afalladı. Picador artık at üzerinde değildi; uzun, biçimli bacakları patikada en az plazadaki kadar zarafetle hareket ediyor, gözleri o aynı tutkuyla yanıyordu. Açık kahverengi saçlarının uçları güneşten bir ton daha açılmış ve hoş bir ışıltı kazanmıştı. Ve yüzü, yüzü şimdi mey-

dandaki kadar kıpırtısız değildi. Yine sakın ve kontrol-
lüydü ama artık çok daha normaldi. “Aranjuez bugün
geldiniz, öyle mi? Sizi dün görmemiştim. Ozan mısınız,
hokkabaz mı, seyyar bir satıcı mı?”

“Bir gezgin.” dedi Hernandez tereddütle, soru-
lardan biraz rahatsız olarak.

“Ah, sizden bir aşk şarkısı istememden mi çekin-
diniz? Yoksa size yeterince tekin gelmiyor muyum?”
Hernandez’in iyice hayrete düşmüş bakışları altında
kadın tek omzunu zarifçe silkti, eliyle gözlerinin önü-
ne gelen buklelerden birini geriye itti. “Toreo boyun-
ca bana baktığınızı fark etmemem imkânsızdı. Yazık,
oysa epey heyecan verici bir dövüş oldu, genç matado-
run kulağı kestiği kısmı bile izlemediğiniz hesabı ka-
tılırsa sizi bütün gösteriyi kaçırmış sayabilirsiniz. Benim-
le tanışmak için geride kalmamış mıydınız? Öyleyse
neden tanışmıyoruz?”

“Adım Hernandez.” Adam hafifçe eğildi ama eli-
ni uzatmadı. Öyle bir ortamda saçma kaçacağını his-
setmişti. “İsterseniz size sahiden de birkaç aşk şarkısı
çalabilirim.”

“Emerald.” dedi kadın sadece ve elini uzattı, du-
daklarında hınzır bir gülüş peydahlanmıştı. Hernan-
dez bunu sırf o tereddüt ettiği için yaptığına kalıbını
basardı. El sıkıştılar. Hernandez’in avucundaki el ince
ama güçlüydü, iyice sertleşmiş, sıkışına bir savasçının
kesinliği gelmişti. Başparmağında bir nasır vardı ve
tırnaklarının arasına taze toprak bulaşmıştı. Sıçrayan
kanı temizledikten sonra ellerini toprakla yıkamış ol-
malıydı, Hernandez bunu her nasılsa biliyordu.

“İyi bir binicisin.” dedi adam, kadının elini bıraktığında. Şimdi yan yana yürüyorlardı ve Emerald’ın bir panter kadar zarif, güçlü, sağlam adımları Hernandez’inkilere uymakta hiç zorlanmıyordu. “Tecrübeli bir picador.”

Emerald bunu az öncekinin eşi bir omuz silkişle karşıladı. An geçtikçe cırcır böceklerinin sesi yükseliyor, sürekli bir uğultu hâlini alıyordu. “Demek bir ozansınız. Buraya çok sık konuk gelir ama her gün bir ozanla karşılaştığımı iddia edemeyeceğim. Tanrı biliyor, güzel sözcüklerinizi ve müziğe can verişinizi seviyorum. Hepiniz birbirinize benziyorsunuz, sanki siz dünyanın üzerinde yaşamıyorsunuz, o sizin üzerinizde yaşıyor. Omuzlarınızda, zihninizde, gözlerinizde...”

“Dünyayı çalıp söylemek için onu da beraberinde taşıman gerekir.”

“Ah, işte başlıyorsunuz... O güzel sözcüklerinizin diline yükseliyorsunuz-evet, başka bir dil, başka türlü bir konuşma... Herkes işinden bahsetmeyi sever, bana kendinizinkini anlatın, ben de size benimkini. Çok merak ettiğinizi görebiliyorum.”

“Size büyük bir şairin birkaç küçük dizesini aktarayım. Büyük şeyler anlatacak, küçük dizeler:

Önce insanlara anlatır hayatını ozan;

sonra insanlar uyuyunca, kuşlara;

daha sonra uçup gidince kuşlar,

ağaçlara anlatır...

Rüzgâr eser sonra dallarda bir hışırtı.

Şöyle de anlatılabilir bu:

insanlara anlattığım gururla doludur;

kuşlara anlattığım, müzikle;

ağlayışla, ağaçlara anlattığım.

Ve bir türküdür bunların tümü,

Rüzgâr için ezgilenmiş

birkaç kelimesini anımsayabileceği ancak.”⁶

“Güzel kelimeler gözlerinize dokunur dokunmaz bambaşka bir insan oldunuz. Gerçekten de kulağa hoş gelen, doğru kelimeler bunlar.”

“Dünya kelimelerden yaratılmıştır, bayan. Onları duymak, yaşamı duymaktır. Ruh ve soluğu. Her kasabanın kendine has bir sesi olduğuna inanır mısınız? Her yolun, her çayırın, her tepenin ve bütün su yığınlarının?”

“Buradan başka bir yer görmedim. Oysa siz çok uzaklardan, sanki gökyüzünün diğer ucundan geliyorsunuz, söyleyin, öyle mi sahiden?”

“Çocukluğumun geçtiği kasabada kocaman portakal ağaçları, milyonlarca limon çiçeği vardı. Ama ben portakalların, mandalinaların, limonların nasıl koktuğunu ancak oradan ayrıldıktan sonra öğrendim. Bir şeyin gerçekliğini ancak gerçekliğini kaybettikten sonra tamamen kavrayabiliyorsunuz. Benim kasabamın sesi hep biraz yorgun, aceleci ama daima sabırlıydı, ihtiyar bir babanın gibi. Onlarca adım uzaktan bile güneşin konduğu yaprakların hışırtısını, insanla-

⁶ Alıntılanan dizeler İspanyol şair Leon Felipe'nin “Biyografi, Şiir ve Kader” adlı şiirine aittir.

rın birbirleriyle duyulma kaygısı olmadan konuşmalarını, günlük hayatın hep aynı işleyişini işitirdiniz; atların kişneyişlerini, patikalarda yuvarlanan küçük taşların tıkırtısını, bütün evlerde neredeyse aynı anda okunmaya başlayan yemek duasının yumuşak tınısını...”

“Ya Aranjuez? Onun kalp atışlarını da işitebildiniz mi?”

“Evet, gözlerinize baktığımda duydum onu. Derin, kadim, uğuldayan bir ses... Bir ıslık gibi; belki pervasız, belki neşeli, belki yalnızca sitemli... Yaralarına üfleyen küçük bir çocuğun ışığı belki. Bana neden sadece ilk adınızı bahşettiniz?”

“İsimlerin önemine ya da gücüne inanmam, bayım.”

“Kelimelerinkine inanıyorsunuz ama?”

“İsimler, insanlar tarafından başka bir insanı, daha kendisi olmamış, kişiliği oluşmamışken tanımlamak üzere uydurulan öylesine kelimeler. İsmim bana Tanrı tarafından verilseydi ancak, onu taşımaktan onur duyar, ilk defa gördüğüm bir yabancıya söylemekten sakınırdım.”

“Siz çok sıra dışı, çok çok sıra dışı bir kadınsınız...” Hernandez gülümsedi. Konuşma onu öylesine içine çekmiş, öyle etkilemişti ki gittikleri yolun farkında değildi. Patikadan ayrılmışlardı, birkaç yıldızla şereflendirilmiş loş gecede etrafta topraktan, bitkilerden ve boşluktan başka bir şey göremiyordu. Dolu boşluklar, hep aynı şekilde dolu olduğu için boş hissi veren. “Saat hayli ilerledi, eve gitmeniz gerekmez mi?”

“Eve, gitmem gerektiğinde değil eve gitmeye ihtiyacım olduğunda gidebilecek kadar yalnız yaşıyorum.”

“Pekâlâ, Emerald, öyleyse bana kendi mesleğinizden bahsetmez miydiniz?”

“Asıl merak ettiğin benim nasıl olup da bir picador olduğum, haksız mıyım?” Hernandez onun sen diye hitap etmesinden tuhaf bir şekilde rahatlayarak başını salladı, konuşmalarındaki o dürüst açıklıktan sonra onu oyalamak ya da nezaket çerçevesinde kalmak için birtakım yalanlar uydurmak istememişti. “Babam bir matadordu. Benden dört yaş büyük erkek kardeşim de bir gün onun kadar iyi bir matador olmak istiyordu. Annem beni doğururken ölmüş, kanamasını kontrol edememişler. Bizi babam büyüttü, birkaç hizmetçimiz vardı, bir de bebekliğim süresince benimle ilgilenen bir dadı ama bizi yetiştiren babamdı. Annemin ölümü onu asla yılgınlığa uğratmamıştı, onu hiçbir şey yılgınlığa uğratmazdı zaten. Babam doğuştan bir dövüşçüydü, gerçek bir savaşçı...”

Babam üç yıl önce öldü. Bir toreo sırasında, işler fena hâlde ters gitmişti. Kafasına aldığı kötü bir darbe işini bitirdi. Gözlerimin önünde, hepimizin gözlerinin önünde. Alkışlar, haykırışlar, tezahüratlar arasında... Ah, ıslıklar da, elbette.” Hernandez kalbinde buz gibi bir esintiyle durup genç kadının gözlerine baktı, iki gümüş havuzuna bakmaktan farksızdı bu. “Kardeşim o olaydan sonra bir daha hiç meydana çıkmadı. Zaten çok geçmeden toparlanıp asker olmak için kasabadan

ayrıldı. Ne o giderken birbirimize tek kelime ettik, ne de babamdan sonra birbiri ardına geçen bütün o karanlık günlerin herhangi birinde. Onunla en son babama iyi şanslar dilerken konuşmuştum, fena bir şey, değil mi? Sana tuhaf gelebilir ama kardeşim asker olmak, savaşmak için buradan ayrıldığında aslında savaşmayı bırakıyordu. Beni bırakıyordu. Ve ona söyleyebilecek hiçbir şeyim yoktu.

O gittikten sonra günlerce kendi içimde kendimi arayıp durdum. Her şey öylesine anlamsızdı ki... Şimdi ne yapacaktım? Şimdi kim olacaktım? Bütün kimliklerim benden alınmıştı. Ünlü matadorun kızı değildim artık, yakında evden ayrılıp öğrenim görmek için uzaklara gidecek o parlak çocuk da değildim, yapamazdım. Kardeşiyle tepelerden tarlalara doğru at yarıştıran küçük kız olamazdım, daha önce olabildiğim hiçbir şey... İşte o zaman babamın mızraklarından birini elime aldım ve kendi kendime dövüşü bırakmayacağıma dair söz verdim. Yaşamak ve savaşmak, birbirine öyle yakın kelimeler ki... Bana yeniden can veren şey o söz oldu.”

“Yani kendi içinde belki kendini değil ama babanı buldun. Babanın sende bıraktıklarını. Ve bu seni kurtaran şey oldu.”

“Evet, öyle de söylenebilir. Ya sen? Sen nasıl düştün? Senin de eve gitmen gereken bir saat yok...”

Güldüler, ikisinin de gülüşü hafif ve rahattı, rüzgâra açılmış iki minik kanat kadar ağırlıksız.

“Benimki bir savaşıya anlatılmaması gereken bir hikâye... Sana çocukluğumu geçirdiğim kasabadan söz etmiştim. Oradan ayrıldığımda ben de bir askerdim, ailesinin ve insanların şerefini göğsünde taşıyan, ülkesi için kendinden vazgeçmeye hazır, parlak bir çocuk... Benim için savaş bir tür efsane, yüzyıllardır süregelen bir söylentiydi. Ve kendimi de bir masal kahramanı kadar yenilmez, ulaşılmaz, incinmez hissediyordum. Ölümü küçümsüyordum, ondan korkmayı ve kaçmayı... Doğmak, en başından ölmeye başlamak değil miydi? İnsanların çoğunun fark etmeden yaptığı gibi ölmeden önce bunu kesinlikle hissedeceğimi ve her şeyin üstesinden geleceğimi, her şeyin benim çevremde gelişeceğini, şansımın daima beni her şeyden koruyacağını sanıyordum. Sonra-sonra savaşın gerçekten ne olduğunu gördüm. Ve hiçbir şeyin benim düşündüğüm gibi olmadığını; şanın şerefine hatta duaların bile insanı hiçbir şeyden koruyamayacağını ancak gerçek bir savaşın ortasına düştüğümde kavradım. Ah, orada dünyadan dışarı atılmış ve yuvarlanarak bir cehennem çukuruna düşmüş gibiydik. İnsanlıktan çıkmış, bambaşka yaratıklara dönüşmüştük. Öyle şeyler gördüm ki gözlerimi yerlerinden sökmek istedim. Öyle şeyler duydum ki annemin sesini bile unutmak istedim. Orada kalamadım, anlıyor musun? Devam edemedim. Kaçtım, oradaki askerlerden biri bana bir gitar vermiş, biraz çalmayı öğretmişti. Çocukluk şarkılarımı söyleyerek ve kafamda yankılanan marşları, davulları, savaş ritimlerini örtmek için aşk şiirleri mırıldanarak yollara sığındım. Her yere giden ama hiç-

bir yere gitmeyen yollar. Delirmemek için yapabileceğim tek şey buydu.”

“Hiç gerçekten âşık olmadan aşk şarkıları söyledin. Savaşın gerçekte ne olduğunu bilmeden savaşa gidişin gibi. Seni şimdi iyice görebiliyorum. En son ne zaman kendin gibi hissettin?”

“Şimdi öyle hissediyorum. Burada böyle yürürken sonsuzluğa doğru yürüyormuşuz gibi, bu gece asla bitmeyecekmiş gibi. Seni meydanda gördüğümde benim için bir başka ulaşılmazlık, bilinmezlik, gerçek olamayacak kadar mükemmel, güzel, güçlü... Daha önce hiç kadın bir picador görmemiştim. Aranjuez gibi bir yere de hiç rastlamamıştım. Ama sen-sen Aranjuez'in sesisin, gözlerine ilk baktığımda duyduğum o ses. Ve bu kez ışıkların beni uyandırmak için çaldığını hissediyorum. Bu gecenin hiçbir ânını, hiçbir duygu kırıntısını ömrüm boyunca unutmayacağım. Sonsuza kadar bu âna, sana mühürlü kalacağım. Daha önce hiç gerçekten şiir yazmak istememiştim. Savaştan kaçan bir korkak olduğum için beni de aşağı görüyor musun?”

Emerald bir süre hiçbir şey söylemedi, sonra birden, hiçbir işaret vermeden yere, toprağın üzerine oturdu. Hernandez onu taklit ederken burnuna çarpan o keskin çilek kokusu Emerald'ın kokusu hâline geldi. Bütün dünya onda, onun söyleyeceklerinde toplanmıştı.

Oysa Emerald sadece “Kendi yolunu bulmak zorundasın.” diye fısıldadı.

“Deniyorum.” diye üsteledi Hernandez, neredeyse yalvararak. “Hepimiz bunun için çabalamıyor muyuz? Belki de bütün arayışımız bize Tanrı’nın verdiği gerçek isimlerimizi bulmak için, gerçek benliklerimizi... Buradan ayrılmalısın, Emerald. Öğrenimin için... Sonsuza kadar boğalara mızrak sallayamazsın.”

“Sanırım öyle.” Emerald yine fisıldayarak cevapladı, sonra o gece için hiç de garip ya da yakışsız olmayan bir anilikle genç adama sokuldu, başını göğsüne yasladı. Hernandez kollarını genç kadının ince ama güçlü bedenine sararken titriyordu, Emerald da öyle.

“Buraya gelmiş olmasaydın bunları belki daha yıllarca düşünmeyecektim, belki de hiç, kendimi ertelemeye, oyalamaya devam edecektim.”

“Ben de. Tanrı’m, bütün bunları birine anlatmaya nasıl da ihtiyacım varmış, birinden kendi gizli düşüncelerimi duymaya... Birine içimi gerçekten göstermeye, bütün kusurları ve yaralarıyla birlikte... Gece bizi örtüyor, sevgili, bu sonsuz gece... Sabah olduğunda iki yabancı olacağız. Ama şimdi, henüz vakit varken... İşte sana birkaç küçük dize daha:

*Dolaşıp durduk bütün öğleden sonra
iki yaşamı bir yapacağımız bir yer arayarak
Gürültüydü yaşam, ergindi, düşmandı
gençliğimize gözdağı veriyordu
Oysa cıvır böceklerinin hâlâ öttüğü
bu yere varınca
bilseniz nice sessizlik bu ay altında...”*

Alıntılanan dizeler İtalyan şair Umberto Saba’nın “Sihirli Yer” adlı şiirine aittir.

*“Yıldızlar, aldattı yıldızlar beni,
Kaçtı benden kurduğum düşler,
işte şimdi hiçbir şeyim yok,
Hiçbir şeyim yok şu yeryüzünde.
Al beni. Altına al kanatlarının.”⁸*

“Hernandez, öp beni, şimdi, bir nefes daha geç kalmadan...”

Ve Hernandez onu öptü, bir nefes daha geç kalmadan.

“Sabah olmadan gitmiş olacağım.” dedi genç adam ayrıldıklarında, dudaklarında Emerald’ın gözyaşlarının tadıyla. “Kimse beni hatırlamayacak. Herkes çoktan sarhoş olup sızmıştır, kimse dün şöyle bir gördükleri fukara yolcuya ne olduğunu umursamayacak. Hiç gelmemiş gibi gideceğim, ihtiyar atımın titrek bacaklarının beni taşıdığı denli hızlı. O öleceğini hissediyor mudur, Emerald?”

“Bilmiyorum, ama ben-ben... Yaşadığımı hissettim, sen beni öptüğünde. Ben...”

“Aranjuez’i bırakacaksın, değil mi? Bana yapacağını söyle. Bana söz ver. Deneyeceksin, değil mi?”

“Söz veririm.” dedi Emerald, sesi titriyordu, yanaklarından hâlâ küçük gözyaşı damlaları süzülüyordu. “Bu geceyi hatırladıkça asla yalnız olmayacağımı hatırlayacağım. Ve seni.”

⁸ Alıntılanan dizeler İsraili şair Hayim-Nahman Bialik’in “Altına Al Beni Kanatlarının” adlı şiirine aittir.

Hernandez onu, bu kez gümüş rengi gözlerinden ve gözyaşlarından öptü, kalbinin en kırık yerini öper gibi...

Onu oraya üfleyen avare bir rüzgâr mıydı, ihtiyar bir ruh mu, hiçbir zaman bilemeyecekti. Ama işte şimdi yeniden; yıllar, çok uzun yıllar sonra Aranjuez'e giden o güneşli bahar yolundan geçiyordu. Güneş sarısı saçlarında tek tük kırlar vardı, üzerindeki kaliteli takımında tek bir uygunsuz leke, toz bırakılmamıştı. Bu kez ata binmiyordu ama sırtındaki çantada yıllar önce eyer torbalarındakilerden çok da farklı şeyler yoktu. Yeni birkaç şiir üzerinde çalıştığı küçük defteri gümüş rengindeydi, bütün kalemleri gibi.

Aranjuez neredeyse hiç değişmemişti. Kasabaya gelişi yine o aynı konuklara alışık hoşgörüyü karşılandı, birkaç çocuk onu herkesten önce görüp haberi yaymak için çevresini kuşattılar. Hernandez bir şair olduğunu söyledi, onlara çikolata dağıttı, birkaç da büyüleyici şehir hikâyesi.

Bu onları heyecanlandırmaya yetti. Ne onlar ne de diğerleri, Hernandez'in birkaç yıldız huzurunda rüzgâra fısıldanan hikâyesini bilmeyecekti, onu bilmeyeceklerdi. Akşam, geceye doğru, ihtiyarlardan birinin evinin verandasında konuk için bir masa kurulacak, içki sunulacak ve bir iki el oyundan sonra ondan şiirlerinden birini okumasını isteyeceklerdi. Ve aşkın gerçekten ne olduğunu bilmeden, aşkı dinleyeceklerdi.

Hernandez onların hepsine tek tek bakacaktı, çevresindeki herkese ve her şeye ama Aranjuez'in sesini bir türlü işitemeyecekti. Ona ünlü matadorun

kızının yıllar önce okumak gittiğini ama şimdi nerede olduğunu, ne yaptığını kimsenin bilmediğini söyleyeceklerdi. Hernandez bunu duyacağını biliyor olmasına rağmen bir kere daha soracaktı, buraya yalnızca bunun için geldiğini sezdirmemek için aldırılmaz, önem vermez görünerek. Ama aldığı cevaplar farklı olmayacaktı.

Sonra gün henüz doğuyorken kimseye veda etmeden kalkıp gidecekti. Gelişi belki birkaç gün hatırlanacak ama anısı pek uzun bir ömür sürmeyecekti. Ve Hernandez, aramaya devam edecekti. Şiirin bir arayış olduğunu söyleyip duracaktı, “Şair arayışı sürdüğü sürece şairdir.” diyecekti, “Şiir yazmaya gerçekten ne aradığımı, kendimi aradığımı fark ederek başladım.” diyecekti. Güzel sözcükler dilinde; birçok güzel sözcükle, birçok güzel şey söyleyecekti. Ona verdiği birçok farklı isimle Tanrı'nın ona verdiği gerçek ismi hissedişini yansıttığı onlarca yeni dize yazacak ve bir şair olarak ölecekti.

Onu kalbinin en kırık yerinden öpen Aranjuez'in gümüş gözlü kızına nefeslerce geç kalacak, ne zaman bir ıslık sesi duysa hüznüyle gülümseyecekti.

Çocuklarla kasabaya doğru yürürken Hernandez, omuzlarını dikleştirdi, çenesini kaldırdı ve ıslıkla neşeli bir aşk şarkısı çalmaya başladı. Çiçekli elbiseli kadının arkasından plazaya sendeleyeni o kırık dökük genç adamı düşündü, Emerald'ı, çileklerin arasındaki o sonsuz geceyi...

O geceyi hatırlamak, asla yalnız olmayacağını hatırlamaktı ve hatırladığı sürece dünyayı omuzlarının üzerinde bir yük gibi değil yalnızca bir anılar

yumağı gibi taşıyacaktı. Yaşadığını hissediyordu. Yaşamak, savaşmak ve seninle öpüşmek birbirine öyle yakın şeyler ki sevgili, diye düşündü, sonra gülümse-
di. Dudaklarındaki ıslık, sonsuz adımlar boyu, bir aşk şarkısını, her aşk şarkısını, Aranjuez'i şekillendirerek sürüp gitti.

ZAMAN SİYAHTIR

Zaman siyahtır, ziftten kara bir siyah. Bu yüzdendir ki dünya bir çamaşırcı kadının merdanesi gibi dönerek, Tanrı'nın gözyaşlarını avuçlarında biriktirerek, sürekli aklamaya çalışır onu. Zaman siyahtır, sessiz bir siyah ve bu yüzdendir, rüzgâr şarkısını, hep onu gökkuşağına uyandırmak için söyler. Masallar derdi ki, en eski şarkılar sessizliğe söylenenlerdir.

Esperine şarkı söylemeye susarak başlamıştı.

Bir kış günüydü, masalların siyah mevsimi olmasına rağmen Esperine kışı severdi, kırlangıçların dönüşünü beklerken bembeyaz giyinen tarlaları, çocuklara birer gülümseme vermek için doğan kardan adamları, şöminede çıtırdayan sıcacık, duman kokulu akşamları... Esperine o sabah yataktan kalktığına tuhaf hiçbir şey hissetmemişti aslında, biraz hastaydı ama şuradan şuraya bir kez koşuverse geçecek denli hafif. Ne var ki oturma odasına geçip de içeridekilere günaydın demek için ağzını açtığına bir şeyler ters gitmeye başlamıştı. Ne olduğunu bir türlü anlayamıyordu, neden dili bir türlü bu basit, tek kelimeyi şekillendirmek için dönmüyor, neden boğazında bir düğüm olup kalıyordu? İçinde yükselmeye başlayan korkuyu

görmezlikten gelmeye çalışarak derin bir nefes almış, yeniden denemişti. Bu kez kendi, şimdi kulağına bir hayli yabancı gelen sesini belli belirsiz duymuştu ama işlerin yoluna girmediğinin de pekâlâ farkındaydı. Heceler birbiri ardına akıyor, birbirinin üzerine biniyor, tekrar ve tekrar karışıyor, anlamsız bir bütün hâlini alıyordu. Esperine daha önce kekeleyen birkaç çocuk görmüştü ama bu kendisinin başına ilk kez geliyordu ve daha bir gün öncesinde, günaydın kelimesiyle hiçbir sorun yaşamıyordu. Korku iliklerine dek işlerken orada öylece, dizleri titreyerek durmuş ve ağzından çıkan hecelerin önünü alamadan, gözleri dolarak, elleri buz keserek kalakalmış, üzerine dikili o şok dolu, anlamsız, öfkeli bakışlar etini kemiğinden ayıracak sanmıştı.

O ilk seferden sonra Esperine hiçbir şeyi kekeleymeden söyleyememeye başladı. Kimsenin onu bir hekime götürecektik kadar parası yoktu ama bilir birkaç kişi küçük çocuklarda bunun olabildiğini, kendiliğinden geçeceğini söylediler. “Ya da,” dediler, “Belki bir şeyden korkmuş fena hâlde, belki üzölmüş, çocuk işte... Sağları solları belli olmaz, Tanrı biliyor, umalım da bir an önce düzelir zavallı, zavallı Esperine...”

Hiçbiri Esperine’e neyden korktuğunu ya da bir şeye üzüölüp üzüölmediğini sormadı, kimse annesinin vücudundaki sayısız morluğa şöyle bir dönüp bakmadı. Ve zavallı, zavallı Esperine’in kelimeleri o günden sonra bir türlü ona boyun eğip ağzından doğru düzgün çıkmadı. Zavallı, zavallı... Esperine’in yeni adıydı ve gerek bir zamanlar arkadaşları olmuş kasaba çocuk-

ları gerekse büyükler, bunu onun yüzüne karşı söylemekte hiçbir sakınca görmüyorlardı.

Bir noktada, bütün o acıyan bakışlar, iğneleyici konuşmalar, alayla atılan, az buçuk ellerin ardına gizlenmeye çalışılan alçak kahkahalar Esperine'ı öyle usandırdı ki kimsenin yanında konuşmak istemez oldu. Sanki biri içinde fitil fitil yanan bir kandili söndürüp külünü her yana saçmıştı ya da sol yanında bir yerlerde kendini insanlara ifade etmesini sağlayan bir duygu kaybolmuş, o yumak yumak şevkin bir parçası kopmuştu. Ona bir şey sorduklarında sustu, söylemek istediği her şeyi yuttu ve sessizliği koruyucu bir perde gibi örtündü üstüne, böylelikle en azından insanların tepkilerinden kaçınıyor ve kelimeleri yalnızca kendi içinde söylüyor, birbiri ardına diziyor; kırlangıçların dönüşünü bekleyen karlı tarlalarla, kardan adamlarla, masallarla ve gökyüzüyle yalnızca kendi içinden konuşuyordu. Kış ilkbahara, bahar yaza ve yaz güze evrildi, Esperine sustu. Kırlangıçlar kanatlarında başka bir göğün tozuyla geldi, yeniden göç için toplandılar, çiçekler açtı, yapraklar yeni baştan döküldü ve Esperine sustu. İnsanlar ona zavallı, zavallı Esperine yerine dilsiz Esperine demeye başlayıncaya değin sustu. Dilsiz Esperine diğerleri için bir eşyadan, herhangi bir duvardan farklı değildi ve artık kimse acımak ya da alay etmek için bile olsa onunla ilgilenmiyordu. Evleri her zamanki kadar kalabalıktı ama Esperine aynı evde yaşadığı bu insanlar için bile o kalabalığın değil evin kendisinin, dekorunun bir parçasıydı.

Tıpkı o kış sabahı kekelemeye karar vermediği gibi oradan gitmeye de karar vermedi, en azından bilinçli olarak değil. Yalnızca, bir gün, soluk sarı bir sonbahar günü uyandığında ne pahasına olursa olsun gideceğini biliyordu, bu öyle yalın ve kesin bir gerçektir ki onu sorgulamaya, üzerine düşünmeye gerek yoktu. Esperine evden parmaklarının ucuna basarak çıktı, bahçedeki kurumuş yaprakları hışırdatarak kimseye veda etmeden, yanına biraz ekmek dışında hiçbir şey almadan sakince, sanki bunu her gün yapıyormuş gibi yürüdü ve kasabanın kuzey sınırından başlayan geniş ormana gelinceye değin hiç durmadı.

O büyük, yüksek, sık ağaçların arasına vardığında sırtını birinin geniş gövdesine yaslayarak nefeslendi ve geri dönüp baktığında ne evinin kırmızı çatısını görebildi ne de geçmişinde ona ait olmuş veya ait hissettiği başka herhangi bir şeyi. O zaman, çok uzun zaman sonra ilk kez dudaklarını araladı ve usulca şarkı söylemeye başladı; önce içindeki kendi sessizliğine, sonra ormana ve sonra, söyleyebileceği her şeye. Şarkı söylerken kelimeleri olmaları gerektiği gibiydi, Esperine yeniden kendisiydi; ne zavallı ne de dilsizdi.

İlkin geçtiği yerlere çakıl taşları bırakıyor, ekmek ufalıyordu ama çakıl taşlarını rüzgâr dağıtır, ekmek kırıntılarını kuşlar yedi, bu yüzden Esperine geçtiği yerlerde iz bırakmak için şarkı söyledi. Her adımında, dokunduğu her ağaca, ayakları altında hışırdayan her yaprağa. Bildiği bütün şarkıları söyleyip bitirdiğinde söylemek istediği başka şeyleri, ne kadar

sıradan ve saçma da olsa, kulağa ne kadar gülünç gelse de birer ezgiye uydurup söylemeye başladı. Şarkılar maviydi, mavi ve özgür, tıpkı gökyüzü gibi.

Geride bıraktığı hiçbir şeyden nefret etmedi; insanlardan, kelimelerden, birbirinin aynı acıyan bakışlardan... Zaman siyahtı, hepsine hükmeden zaman, zaten yağmur da hep onu aklamak için düşmez miydi dünyanın avuçlarına? İlle de birini suçlaması gerekiyorsa zamanı suçlardı, siyahtı zaman, zift kadar.

Esperine şarkı söylemeyi sürdürdü, orman önünde uzayıp gitmeyi. Esperine'in bu yalnız, vahşi yerde hayatta kalmayı öğrenmesi kolay olmamıştı ama bir süre sonra ormandaki yaşamın kasabadaki çiftlik yaşamından pek de farklı olmadığını kavradı, uyum sağladığı sürece hayatta kalırdı. Şarkı söylediği, yürüdüğü ve yürümeye devam etmeyi istediği sürece. İçinde ezgilere dökülecek bir kırıntı olsun bir şeyler kaldığı sürece. Her yağmur yağdığında içinde yeni bir umut yeşerdiği ve siyah dışında bir renk görebildiği sürece.

Çakıl taşlarını rüzgâr süpürdü, ekmek kırıntılarını kuşlar ama şarkılarını hiçbir şey susturamadı. Esperine yürüdü, yürüdü ve söyledi, ta ki sesi ve adımları ormanın bir parçası oluncaya dek. İçindeki o yumak yeniden tamir oluncaya ve o yıllardır boş yer, eksik duygu yüreğinin gerisinde yeniden kımıldayana dek. Yürüdü ve iyileşti, kendi sesiyle, kendi özgürlüğü, kendi sevgisi, kendi umutları, kendi renkleriyle.

Esperine bir gün, bir bahar günü ormanın kıyısına kurulmuş kasabalardan birine vardığında doğduğu yerden çok, çok uzaktaydı ve artık küçük bir kız çocuğu değildi. Hâlâ şarkı söylüyordu ve onu gören kimse, bütün o kılık kıyafetine ve gözlerindeki yabaniliğe rağmen zavallı ya da dilsiz olduğunu düşünemezdi.

Kasabalılar Esperine’i merak, heves ve heyecanla sarıp sarmaladılar, büyük gözlü, kirli yüzlü çocuklar ve yorgun gençlerle dolu bir meydanda, ona nereden geldiğini, nereye gittiğini sordular. Esperine şarkı söyleyerek bilmediğini, bilmek de istemediğini, hatırlamak istemediği hiçbir şeyi hatırlamadığını anlattı. Kasabalılar, sesinden büyülenerek onu dinlediler, ellerine uzandılar, sanki Esperine kutsal bir varlıkmiş, büyüdü bir yanı varmış gibi baktılar ona, neredeyse huşuyla. Fısıltılar ne kadar da garip ve güzel olduğunu, sesinin nasıl da sihirli olduğunu, gözlerinin mavisinin ne denli parlak olduğunu konuşuyordu, kasabada daha önce hiç kimse onun gibisiyle karşılaşmamıştı.

Sonra Esperine’e adını sordular ve o, “Siz ne isterseniz o olsun,” dedi yumuşak bir melodiyle. “Beni nasıl görüyorsanız öyle...”

Ona birçok isimle seslendiler, sayısız unvan ve sıfatla ama Esperine bunların arasında değildi.

Masallar derdi ki, büyüme istemeyen herkes çocuk kalır ve en eski şarkılar çocuk şarkılarıdır. Esperine, büyüdükçe bunun ne kadar da doğru olduğunu öğrendi. O büyümeye, şarkılarını düz, ezgisiz cümlelere dönüştürerek başlamıştı.

Kekemeliği, geldiğinin aksine, öyle tek bir sa-
bahta geçmedi ama tamamen ortadan kalkması da
pek uzun zaman sürmedi. Esperine evim dediği o ikin-
ci kasabada kaldığı süre boyunca konuşmayı yeniden
hatırladı ve bu ne kadar hoşuna gitmese de bazı du-
rumlarda şarkılarının yerini düz cümleler aldı.

Kasabada kalışının ikinci baharı, kırlangıçlar
kanatlarında Esperine'in şarkılarıyla yuvalarına dö-
nüyorken ormandan çıktığı o ilk gün onu alıp kasa-
baya getiren gençlerden biri kızı bir çiçek tarhında
buldu. "Bundan nefret ediyorum," dedi sözü hiç dolan-
dırmadan, Esperine'in karşısındaki duruşunda aşıl-
maz bir kararlılık, onunkiler gibi mavi gözlerindeyse
ince bir hüznün vardı. "Ama biliyorum; artık gitmelisin.
Sen bizim kıymetlimizsin, esin kaynağımız, neşemiz,
nimetimiz... Ama biliyorum, evet, gitmen gerektiğini...
Gitmeli ve seni büyük insanların duyabileceği bir yer-
de şarkı söylemelisin. Dünyanın doruğuna tırmana-
caksın, biliyorum, burada bu kadar beklediğin yeter.
Bırak bizi, seni daha ileriye götürecek bir yere git ve
şarkı söyle, hep şarkı söyle."

Esperine de bunu içten içe biliyordu, ama onun
da pek hoşuna gidiyor sayılmazdı. Yine de o her za-
man aniden karar veren ve yüreğini dinleyen bir insan
olmuştu, o sefer de öyle yaptı. Yalnızca, bunu neden
yaptığını kendine tam olarak açıklayamasa da, ona
onu bekleyen yolların çağrısını hatırlatan delikanlı-
dan kendisiyle gelmesini istedi, genç adamın bu öneri
üzerine gözleri öyle derinden aydınlandı ki Esperine
doğruyu yaptığından o an tamamen emindi.

Böylece ikisi yeniden ormana daıldılar ve Esperine tek gerçek evinde yeniden şarkılarına sarınır, kuşlar için ekmek kırıntıları, rüzgâr için çakıl taşları bırakırken bu sefer yanında bir yoldaşı da vardı. Ormanı, çocukluğunu, babasının annesinin canını nasıl yaktığını, kendi evindeyken bile nasıl kaybolmuş hissettiğini ve şarkılarını anlatırken daima dinleyen, onu anlayan, onu görebilen bir yoldaş... Ormandan çıkıp şehre giden yolu yarladıkları bir gece, her şeyin değişmeye nasıl da yakın olduğunu hissederek Esperine ona gerçek ismini de söyleyecek oldu ama genç adam bunun üzerine parmağını onun dudaklarının üzerine bastırıp bilmek istemediğini fısıldadı. Esperine bir şarkıydı ve masallar derdi ki, en eski şarkılar isimlessiz olanlardı, herkesin dilinde farklı bir adla yaşarlardı.

Esperine'in ve başka herkesin de hissettiği şeyin olması, kekemeliğinde olduğunun aksine, öyle bir sabahta, bir ayda, bir yılda gerçekleşmedi ama Esperine'in yükselişi başka her yıldızdan daha parlak, daha süratliydi. Büyük şehirlerden daha büyük şehirlere, iyi bir şarkıdan daha iyi bir şarkıya, bir hayran kitlesinden onun iki katına koşarken ne Esperine ne de sesi yorulmak biliyor, şarkılarının ardı arkası kesilmiyor, Esperine geçtiği her yere şarkılarının izini bırakıyordu. Ve ekmek kırıntılarını, çakıl taşlarını. Onu dünyanın tepesine çıkararak o ilk büyük konserinden sonra salonun arkasında elinde bir kadeh viskiyle yere ekmek kırıntıları ufalarken hâlâ onunla birlikte yürüyen delikanlı bunu neden yaptığını sormuş, Esperine de hafifçe gülümseyerek küçük bir şarkı söylemişti. "Kay-

bolmaktan, geri dönememekten korktuğum için saçtım çakıl taşlarını, rüzgâr hepsini evlerine dağıttı. Ekmek kırıntıları ufaladım toprağa, kuşlar kapıp uçurdu yavrularına. Öyleyse kalp kırıklarımı mı saçayım geçtiğim yollara?” Bunun üzerine delikanlı eğilip onu öpmüş ve kendisinin Esperine’in gözlerinin mavisinin değdiği her yolda onun izini takip edebileceğini söylemişti.

Ünü arttıkça Esperine sessizliğin başka bir yüzünü öğrendi. Ona geçmişini sorduklarında susuyordu mesela, şarkı söylemeye nasıl başladığını sorduklarında, adını ve yaşını sorduklarında... Sahi, kaç yaşındaydı, işte bunu kendisi de bilmiyordu. Ama öğrendiği başka şeyler de vardı; neredeyse unuttuğu harfleri, toplum değerlerini ve insanların kötülüğünü yeniden öğreniyordu. Bir keresinde ona Zaman Siyahtır isimli şarkısı hakkında bir soru sorduklarında derin bir iç çekmiş ve şöyle cevap vermişti: “Şarkılarım da benimle birlikte büyüyor sanırım, şimdi öyle düşünmüyorum, çocukken düşündüğüm gibi. Siyah olan zaman değil belki yalnızca onu kirletenler siyahtır ve birini suçlamak gerekiyorsa insanlara hükmedeni değil insanların kalplerini suçlamak gerekiyordur, belki...” Bu sözleri dünyayı çalkalamış ama Esperine pek de aldırış etmeden içinden gelen her şeyi söylemeye, yapmaya, yanıtlamaya devam etmişti.

“Beni hayatta tutan şey şarkı söylemek oldu.” diyordu, “Yıllarca bildiğim tek şey masallardı ve her zaman iyilerin kazanacağına inandım, bir şey kaybetmedim. Belki insanlara her şeyden önce masallara

inanmayı öğretmeniz gerekiyordur ve yağmurun buharlaşan masumiyetimizi geri vereceğine...”.

Dünya; durmadan zaman ve renkler hakkında konuşup duran, yargılayan, düşünen, nota nota ef-saneleşen şarkılar besteleyip söyleyen, çılgın, aklına eseni yapan ama hâlâ her konserinin çıkışında yere ekmek ufalayan bu garip, masalsı, büyüleyici kadına hayrandı. Onun büyüüne kapılan herkes Esperine’in sıra dışı çekiciliğini anlatıp duruyor, şarkıları dilden dile dolaşıyordu ama Esperine’in aradığı bu değildi ve hiçbir zaman da bu olmamıştı. Adımları dünyayı sarsarken o, hayatının sonuna kadar yürümeye, arama-ya, bütün bu kötülük için kimi suçlaması gerektiğini düşünmeye devam etti. Hissettiği her şeyi şarkılarında haykırdı ama asla hiç kimseye, seni seviyorum, demedi, hiçbir duygusunu açık açık dile getirmediği gibi. Hiçbir zaman uzun konuşmadı. Kimseye acıyarak bakmadı ve kendisi dışında kimseye öyle büyük bir kötülüğü dokunmadı. Esperine, kaç yaşında olduğunu bilmeden öldü ve o zaman bile hiç kimsenin onun gerçek adının ne olduğuna dair bir fikri yoktu. Belki de bu yüzden dünyaya dünyayı haykıran bu yüce şarkıcıyı eskilerden, çok eskilerden, küçük bir kasabadan ve bir orman süren bir yolculuktan tanıdığını iddia eden yaşlı bir adam onun mezar taşına “Burada bir ömür boyunca süren ve asla unutulmayacak bir şarkı yatıyor, kırlangıçlar baharda evlerine döndüğü müddetçe kalplerimiz onun ezgisiyle atacak.” yazdırılmasını önerdiğinde itiraz eden çıkmadı. Yaşlı adamın cenazeden bir gün sonra mezarlığa gönderdiği bahar

çiçekleriyle dolu çelenkte Esperine'in şarkılarından birinin iki satırı alıntılanmıştı: "Zaman siyah mı yoksa yüreklerimiz tamamen karardı mı bilmem. Ama ölüm siyah ve şimdi başka hiçbir renk görünmüyor ekmek kırıntıları dolu pencereden."

LEVAYA

İsmi, insanın ilk öyküsüdür derler. Ben size, ismiyle birlikte sesini, yüzünü, benliğini kaybetmiş bir kadının son öyküsünü anlatacağım. O, pek çoğumuzdan yalnızca bir tanesidir.

Herhangi bir suçtan tutuklanıp hüküm giydiğinizde ve birimini yitirmiş birkaç zaman boyunca boşluğa, karanlığa, kimliksizliğe zincirlendikten sonra, aklınızda yer edecek, zihninizi yiyip tüketecek en mühim, belki de yegâne şeyin, işlediğiniz suç olacağını düşünebilirsiniz. Size söylemeliyim ki bu yargı çoğu kez doğru değildir. Oraya neden düştüğünü hiç hatırlamayan, ayrıntılar sorulduğunda şaşkınca omuz silken veya gülüp geçen onlarca kadın tanıdım. Bilhassa kendim, beni buraya getiren olaylar dizisini ancak bölük pörçük hatırlayabiliyor, hatırladıklarımın detayını, önemini, hissini ise artık hiç bilemiyorum. Kafam açlıkla, susuzlukla, soğukla ve yaşamakla, sadece yaşayabilmekle öylesine dolu ki, her şeyin üstünden öylesine uzun vakit geçmiş gibi ki bazen tüm bunların bana ait tek bir hayata sığabileceğine dahi inanamıyorum. Nitekim onun geçmişi hakkında da elle tutulur pek bir şey bilmiyorduk. Adı hakkında söylentiler vardı, gemideki erkeklerin her biri ona farklı isimlerle, lakaplarla seslendiğinden veya çoğu

defa numarasıyla hitap ettiğinden asıl isminden hiçbir zaman emin olamadık. Nerede doğduğundan, nerede tutuklandığından, suçunun tam olarak ne olduğundan da emin değildik. Hakkında kesin olarak bildiğimiz üç şey vardı: Fikir suçu işlemişti, Yahudi'ydi ve gemideki üç yüz on altı kadın içinde en güzelimizdi.

Yaşlarımız da sıkış tıkış koğuş kamarasındaki üç katlı ranzalardaki yataklarımız da birbirine yakındı. Gemi karadan hareket ettikten yalnızca birkaç saat sonra, akşam yemeği kuyruğunda göz göze gelmiş ve belli belirsiz selamlaşmıştık, henüz diğerleri gibi konuşup gülüşecek, bağırışıp didişecek kadar ortama uyum sağlamış değildik. Ne açık açık müttefik olacak ne de tamamen içe kapanıp bir köşede yalnız kalacak cesaretimiz vardı. Çok gençtik, çok korkmuştuk ve iliklerimize dek sıkılıp boşaltılmıştık, buna karşın o neredeyse doğal bir göz karşılaşmasının ötesine geçemeyecek kadar alelade, aceleci bakışma bize iyi geliyordu. Böylece o ve ben, uzaktan uzağa, hiç temas etmeksizin, birbirimizi birkaç gün boyunca izledik. Bunun bir tür ön tanışma, bir tür sınav olduğunun, birbirimize güvenlerimizi karşı kefelere tartmakta olduğumuzun ayırdına çok sonra ancak anlatacağım bütün olaylar bitip de gemiden ayrıldığım da varacaktım.

Beşinci günün sonunda, hepimizi güverteye toplayıp da duş niyetine başımızdan aşağı kovalarca su döktükleri esnada sesini ilk kez duydum. Saçlarımızı yüzümüzden çekmek için tek elimizle arkamızda tutmuş, diğer elimizle bir nebze olsun temizlenmeye çalışıyorduk. Alıştığımız üzere usulca, ansızın göz göze geldik ve bu yersiz, tuhaf bakışma, bir anda bizi tutan

bütün gergin ipleri çözdü sanki. Dudakları kıvrıldı, uzun ıslak kirpikleri kırıştı ve sonra küçük beyaz dişleri göründü. Başını arkaya doğru attı; hâlâ saçlarını kavramış, sudan faydalanmaya uğraşırken gülmeye başladı.

Bedenim âdeta onun bedenine uyan eşlikçi bir enstrüman gibi büküldü, kendi sesimin orada asla işitmeyeceğime inandığım biçimde kıkırdadığımı duydum. Ellerimi başımdan çektim, nasılsa birkaç güne bitlenmiş olacağımı, temizlenmemin imkânsız olduğunu düşündüm ve gülüşüm kuvvetlendi, onunkine karıştı, tek vücut bir deli kahkahaya dönüşüverdi.

Bizi kalabalıktan çıkarıp tokatladılar, kurulanmamıza izin vermeden cezalandırıp üç gün boyunca konuşmamızı yasakladılar. İkimiz de bunu pek umursamadık, o küçücük rahatlama anına tutunduk ve titreyerek bize verdikleri işleri yapmaya koyulduk.

O gece ranzama öksürerek, başım dönerek ve bütün gün ağzıma tek bir lokma koymamış olmanın bitaplığıyla döndüm. Başımı yastığımın altına gömdüm ve tanrı yerine içimde büzülüp ufacık kalmış kendimle konuştum, güçlü kalabilmek için. Onun koğuşa ancak uyanma saatinden birkaç dakika önce girdiğini hiç fark etmedim. Kahvaltı kuyruğunda önümdeki kadın, arkadaşına “Çöküp bitinceye dek işlerini iyi görür.” diye fisıldayana dek onun bitkin, soluk, sessiz hâlini başka bir şeye yormak aklımın ucundan bile geçmedi.

Elbette sonra gemideki hayat iyice düzene oturup da tutukluluk normal bir şey hâlini aldığı anda, burada bir insan olarak değil, değersiz bir canlı olarak bile değil, pis mallar olarak görüldüğümüzü iyice

kavradığımda, her şeyin aslında ne kadar açık olduğunu idrak ettim. O gerçekten çok güzeldi, çocukken babamla her pazar gecesi sinemaya gidip hayranlıkla izlediğimiz kadınlar gibi güzel. Gençti ve karaya çıkıp ait olduğumuz hapishanelere iade edildiğimizde muhtemelen idam edilecekti. Arkasında durabilecek birileri varsa bile, açık denizin ortasında herhangi birinden yardım alabilmesi mümkün değildi, üstelik sessiz ve her daim sakindi.

Onu iki gecede bir, bazen her gece, koğuştan alıp götürdüler. Bazen tayfaların uyuduğu kamaraların birinden yahut nöbetçilerin beklediği alanlardan, bazen de güverteden gürültüler, sarhoş kahkahalar duyardık. Bazen onunla birlikte başka kadınları da götürürlerdi ama gözdeleleri asla değişmezdi. Gemideki üç haftanın sonunda onu gündüz işlerinden alıkoymaya, daha fazla yemek vermeye, tek tük hediyelerle yolcu etmeye başladılar. O yüzünde silik bir ifadesizlikle, sönük gözlerle yanımıza gelir, verilen her şeyi ortaya bırakırdı, isteyen birileri alsın diye. Koğuştaki iki tane hamile kadın vardı, biri ağır şartlara dayanamayıp hasta düşmüştü, sürekli kanaması olur, sürekli kusardı. Onu gündüz işlerinden alındığı her seferde kamaradaki hasta kadınlarla ilgilenirken, yiyeceğini ikisi arasında paylaştırırken görürdüm. Yumuşak bir sesle kadınları telkin eder, yakında yolculuğun biteceğini söyler, doğacak güzel bebekleri hakkında konuşup dururdu.

Dördüncü haftanın ortalarında onun doğru dürüst uyuyamadığını fark ettim. Tuvalet kovalarını boşaltmadan döndüğüm bir sırada kamaranın kapısında yakalayıp sorduğumda uyanık kalmanın en azından

aklını yerinde tuttuğunu söyledi. Ne isyankâr, ne kızgın, ne de vazgeçmiş bir hâli vardı, yalnızca doğruyu söylüyordu, ona inandım.

“Bu şekilde ne kadar dayanabilirsin?” diye sordum kendime engel olamadan. “Dinlenmen gerek, gerçekten.”

Başını eğdi, verecek bir cevabı olmaksızın gözlerime baktı ve hafifçe elime dokundu. “Dinleneceğim.” dedi kısık bir sesle, gözlerime bakamıyordu. “Yakında öleceğim, biliyorsun. Eğer şimdi, eğer burada pes edersem beni yenmiş olurlar. Bedenime sahip oldukları için bana sahip olduklarına inanırlar. Buna izin veremem.”

O akşam, yatma saati gelip de hepimiz battaniyelerimizin altına girdiğimizde, daha kimse aramızdan birkaçını seçip almaya gelmeden, nöbetçi o gün ölenlerin ismini kapıdaki uzun yoklama listesinden karalayıp silmeden önce, o gün benimle konuştuğu aynı kısık, sakin ses tonuyla bize seslendi. “Kitaplar... Kitapları özlediniz mi?”

Bazıları iç çekti, bazıları güldü, daha hırçın ve yaşlı olanları küfretti.

“Ne kitap ne de hayat. Hiçbirini göremeyeceğiz bir daha.” dedi biri, yüksek ateşi vardı, gıda zehirlenmesi yaşadığını ve bir iki güne leşinin çıkacağını söylüyorlardı.

“Ezbere bildiğim kitaplar var.” dedi o, diğerlerinin aksine serzenişte bulunmayan, hep aynı metin sesiyle. “Sizi tehlikeye sokmayacak birkaçını düşünebilirim.”

Kadınlardan dirsekleri üzerinde doğrularlar, başlarını yastıklarından kaldırıp zifiri karanlıkta onu

görmeye çalışanlar oldu. Fısıltılar yükseldi, nöbetçi uyarmak için kapıya üç kere vurup alçak gürültüyü dindirdi. “Hangileri? Hangi hikâyeleri biliyorsun?” diye sordu neden sonra sesler, koğuşun dört bir yanından. Günlerdir düzgün bir konuşmanın içinde bulunmamış, soruşturma kâğıtları dışında kâğıt kalem görmemiş, gemi hayatındaki zorlu şartlardan bir deri bir kemik kalmış kadınlar, onlarcası, dudaklarını yastıklarına bastırarak, korkarak ama kendilerini istemekten alıkoyamadan sordular. Cevabını duymak için sessizleştik, usulcacık bir çarşaf hışırtısının kelimelelere dönüşmesi için âdeta dua ederek bekledik. Ve sonra o, sanki bir ayini başlatır gibi, bir çocuğu uyutur gibi, bir düşkünü yerden kaldırır gibi anlatmaya başladı. Her kelimesini kana kana içtik, her minik vurgusunda nefesimizin ritmi değişerek ve kalplerimiz parmak uçlarımızda atarak, her suskunluğunda onunla birlikte susarak öykünün içine girdik. Her birimiz bir kelime olduk, cümlelere, duygulara, başka türlü hissedemediğimiz, yasaklandığımız, düşünmeye korktuğumuz anılara evrildik. Ve onu ilk o zaman sevdik, her şeyden, her türlü fikirden ve suçtan ayrı bir öykücü olarak.

Bize her gece farklı hikâyeler anlattı. Bazı öyküleri sanki elinde bir kitap varmış da bakıp okuyormuşçasına kelimesi kelimesine biliyordu. Bazılarının temel hatları üzerine anlatımı kendisi inşa ediyor, bazen de araya kendinden olaylar, yeni sonlar, yeni karakterler katıyordu. Her ne olursa olsun, ağzından çıkacak her sözcüğü hayatımız buna bağlymış gibi özümserdik. Sonra zaman gelirdi ve onu alıp götürürlerdi, saatlerce yanlarında tutar, bazen geri göndermezlerdi. Birkaç

gece, onun sessizce kapıdan girişini ve yatağına gidişini duydum. Bunlardan birinde kapıyı kapadıktan sonra adım sesleri sürmeyince endişelenip yatağımdan kalkmayı göze aldım. Karanlıkta körlemesine, ezbere yürüyerek kapıya gittim. İsmi seslenecektim, ismini bilmiyordum. İyi olup olmadığını soracaktım ama bunun bir anlamı yoktu. İşe yaramaz gözlerimi yumup uzandım, elim yüzüne değdi, yanakları sırlıslıkladı.

Yanağını elime yasladı, hiç ses çıkarmadan dökülen yaşları saniyeler boyunca parmaklarımın arasından süzülüp aktı. Hareket etmedim, elimi çekmedim, hiç konuşmadım. Ta ki derin bir nefesle sarsılıp yüzünü geri çekene kadar.

“Uyumalısın.” diye fısıldadım yalnızca. Cevap vermedi, bunun yerine buz gibi eli elimi buldu ve onu çekip kendime yasladım. Yürümekte zorlanıyor, her adımda düşecekmiş gibi oluyordu. Durmasına, çökmesine, bırakmasına izin vermeden onu kendi yatağıma taşıdım ve battaniyeyi ikimizin üstüne örttüm. Sımsıkı sarıldığımızda, o an dünyada birbirimizin en yakını, tek yakını olduğumuzu biliyordum.

Gemideki iki ayımız boyunca onun kendini tüketişini, yok oluşunu hiçbir şey yapamadan izledim. Yardım edemiyordum, yaşamaya devam etmek dışında elimden gelen hiçbir şey yoktu. Bitkin düştüğü için gündüz işlerine katılamaz olmuştu. Bir iki saatten fazla uyuyamıyor, öğünlerinin yarısını bile bitiremiyordu. Ve buna rağmen, her şeye rağmen güzeldi, onlar için hâlâ en güzel.

Her şeyin sona erdiği günden bir hafta önce bir sabah, onu hasta, hamile kadının yatağında bağdaş

kurmuş otururken buldum. Kadının cesedini dört gün önce denize bırakmışlar, adını belirgin bir rahatlama ile karalamışlar ve kan temizlemekten bıktıklarını homurdanmışlardı.

“Yemek almadın.” dedim ona, yanına oturup kendi paketimi uzatarak. Ekmeğimin ucundan küçük küçük bir parça aldı, ağzına atıp sakız çiğner gibi ağır ağır gevelemeye başladı. Sonra bana baktı, her zamankinden de yorgun ve küçülmüş görünüyordu, yüzündeki kemikler öyle belirgindi ki teni saydammış gibi geliyordu. Gözlerini çekip kucağına indirdiğinde, diğer elinin sıkılı yumruğu içinde parlayan bir şey fark ettim. Sırtımda sebepsiz bir ürperti dolaştı, midemde bir burulmayla uzanıp bileğine dokundum.

“Elindeki de ne öyle?”

Yumruğunu açtı; orta ve yüzük parmaklarının ilk boğumlarında parlayan birkaç damla kanın lekelediği küçük bir cam parçasını gördüm. Kana aldırmaksızın camı kaldırıp yüzlerimizin arasında, havada tuttu. Hâlâ ağzında olan ekmeğin parçasını yuttu, sonra sakince yanıtladı. “Kendimi keseceğim.”

“Sen-Sen... Sen bunu yapamazsın.” diye kekeledim. Böyle şeylere birden fazla kez şahit olmuştuk, gemide açlık grevi yapan en az dört kadının bedeni çoktan denizi boylamıştı. Yine de böyle bir şeyi ondan duymak, o cam parçasını onun elinde görmek benim için ölümle ilk kez karşılaşmak kadar sarsıcıydı. “Vazgeçmeyeceğini söylemiştin. Seni yenemeyeceklerini söylemiştin.”

Eskisine kıyasla parıltısı sönmüş, dalgaları kirlenmiş uzun kızıl saçları arasında yüzü minicik bir

yansıma gibi değişti, artık beyaz olmayan dişleri ve tuzlu rüzgârdan yer yer çatlamış dudakları iki ay önceki ilk gülüşüne hiç benzemeyen bir gülüşle şekillendi.

“Kendimi öldürmüyorum.”

Cam parçasını kaldırıp sağ yanağına, hemen elmacık kemiğinin üzerine dayadı, o zaman anladım. Daha düşünmeye fırsat bulamadan, elim fırlayıp elini yakaladı ve tek bir kan damlasının belirdeği noktada sabitlenmiş cam parçasını hızla geri çektim.

“Bu çözüm değil.” dedim ona, sesimin ne kadar yüksek çıktığına aldırmadan, olabileceklere aldırmadan. “Bu seni kurtarmaz. Bu bizi kurtarmaz.” Cam parçasını elinden alıp ekmeğimin içine koydum. “Kimse böyle bir şey düşündeğüğünü bilmeyecek.” Ekmeğin açık kısmını iyice bastırarak çöpe götürdüm, hiç itiraz etmeden beni izleyen bakışlarına inat, fırlatarak attım. “Kimse seni böyle görmeyecek.”

Hiçbir şey söylemeden kalktı, kapıdan çıkıp gitti. Ne dönüp bana bir kere baktı ne de yanağındaki ufak izi örtmeye çalıştı. Sonra onu bir kez bir kadının saçlarını elleriyle tararken, bir kez de bir hastanın alınına deniz suyuyla ıslatılmış bir kumaş parçası koyarken gördüm, hepsi bu. Olacakları sezmedim, hiçbir şeyden şüphelenmedim. Ve o gün gelip de bizi güvertede toplamalarına kadar diğerlerinden daha fazlasını tahmin edemedim.

“Bir tayfayı öldürmüş.” diye fısıldadı kadınlar, güvertedeki kalabalığın içinde. “Gece, adam onun üzerindeyken. Boğazını bir parça tenekeyle kesmiş, şah damarını, kurtaramamışlar. Tenekeyi önceden bileyip hazırlamış, infaz edeceklermiş onu.”

Duyduklarım üzerimden bir kazan kaynar su gibi akıp geçti. Hiçbir şey hissedemedim. İçimde bir boşluk, bir derin boşluk ağzını açıp benden geriye ne kaldıysa dişledi, yutkunup aceleyle sindirdi. Bir yabancı, hiç kimseymişim gibi durup baktım, gözlerimin önünden geçen kendi ellerimi, kendi kemikli, nasırlı parmaklarımı tanıyamadım. Bu ellerin ona dokunduğu, onu tuttuğu anlar gözümün önünden geçti, çok uzak zamanlarda anlatılan bir tuhaf öykü gibi. Kaçmak, unutmak, yok olmak istedim, kımıldayamadım.

Kalabalık beni ezdi, sürükledi ve sıkıştırdı. Başım diğer herkesle birlikte onun yönüne çevrildi, gözlerim herkesin gözlerine yansıyan aynı görüntüyü işleyerek beni uyandırmayı denedi. Sustum ve sadece baktım. Onu çırılçıplak soymuş, bağlamışlardı, şimdi bu hâliyle bir iskeletten farksızdı. Hâlâ yaşıyor olduğuna inanamadım, yüzünde bir işaret, bir ifade aradım. Öylesine sakin, öylesine durgundu ki uyuyor olduğuna inanırdım, gözleri ardına dek açık olmasaydı.

Onu mizana direğine asıp infaz ettiler. Ölmesi öylesine kısa sürdü ki boşuna bu kadar uğraştıklarını söyleyip güldüler. Biri onun ölü bedenini taşırken eğilip baldırından öptü, biri de morarmış dudaklarından. Bir diğeri, saçlarının arasındaki küçücük bir tokayı çekip çıkardı, alayla sallayıp bize attı. Bir tokaya, bir ona, bir de adamlara baktık. Ne konuştuk ne de bir tek uzvumuzu oynattık.

“Yahudiler ölülerinin toprağa gömülmesini isterler.” dedi sonra bir kadın ön saflardan, oldukça monoton, duygusuz bir sesle. “Denize atılmak istemezler.”

“Burada tek din denizdir.” diye yanıtladı bize to-

kayı atan adam. Bedeni kaldırıp havada tuttular, birkaç saniye boyunca görmemiz için öylece beklettiler. “Ve cinayetin tek cezası balıklara yem olmaktır. Kefensiz, isimsiz, sorgusuz sualsiz. Anladınız, değil mi?”

Bedeni bir anda bıraktılar. Deniz ağzını açıp onu tuttu, birkaç saniye köpükleri arasında sarıp sarmalayarak avuttu, saçlarının arasına ve yaralarına girip şefkatle ovdu.

Tam o anda, ancak o anda, içimdeki boşluğun beni geri tükürdüğünü, inanılmaz bir kararlılığın bedenimi ele geçirdiğini duyumsadım. Üzerimdeki üniformaya uzandım, yakasından göğsümün altına dek inen üç düğmesi vardı, kolaylıkla çekip kopardım.

Dönüp bana baktılar, adımlarıma yer açmak için çekilip sıkıştılar. Sakince yürüyüp yaklaştım, avucumu kaldırıp düğmeleri denize, ona doğru fırlattım. Belki onu toprağına kavuşturmanın, bir kefene sarmanın yahut herhangi bir cenaze yapmanın bir yolu yoktu. Belki onun geleneklerine uygun bir şekilde yas tutamaz, kıyafetlerimi yırtıp çıkaramazdım. Ama düğmeler, o üç, küçük sıradan, ucuz düğme elimden kurtulup dalgalara karıştığında yaptığının yapabileceğim en doğru veda şekli olduğunu biliyordum.

Geri çekilip kalabalığa karışmaya yeltendiğimde üç düğme daha gözümün önünden geçip denize düştü. Ve sonra kimse engel olamadan, zaten engel olunacak bir karışıklık yaşanmadan, sanki düzenli, ciddi bir merasimdeymişiz gibi, düğmeler birbiri ardınca üniformalardan ayrıldı, güvertede uçtu, tuhaf bir yağmur, bir çeşit silsile gibi denize döküldü. Onlarcası, yüzlercesi, denizin yüzeyini kaplayıp dalgaların

omuzlarında süzöldüler, bir şölen havasında çarpışıp gözden yittiler.

Bir dakika sonra başımı çevirip etrafımdaki kadınlara baktığımda hemen hemen hiçbirinin üzerinde bir tek düğme bile kalmamıştı ve hepsinin yüzünde anlaşılmaz bir huzur vardı.

“Ona denizi giydirdik.” dedi aramızda en yaşlı olanı, geceleri o her öykü anlattığında hüngür hüngür ağlardı. “Denizin iki yenini tutup düğmelerini ilikledik. Şimdi üşümez, şimdi utanmaz artık.”

“Şimdi utanmaz, utanmaz artık.” Fısıltılar cümleyi bir dua gibi yineledi, dağılarak işlerimizin başına, her zamanki sıradan, bir deniz canlısından bile aşağı hayatlarımıza döndük. “Şimdi üzülmez, ağlamaz artık.”

Ben de onun için ağlayamadım, ne o gün ne de sonrasında. Gemiden indirilip hapisanelere dağıldıktan, hatta beş yıl sonra aftan yararlanıp serbest kaldığımda bile. Yalnız aynanın karşısında kendime baktığım, düğmelerimi iliklediğim her seferinde tuhaf bir dua gibi benzer mısraları içimden geçirip dururdum; ona seslenir, kendime seslenir, bizi her sabah her kara geceden tekrar, tekrar, tekrar kurtarır gibi.

Şimdi iyidir, iyidir artık.

ÜFLENMEMİŞ RÜZGÂRLAR

6 Mayıs

Deina, sevgilim,

Yıllardır senin için bilediğim bütün kalemleri kırdıktan ve günlüğümünden başka, adını fısıldayan her kâğıdı yaktıktan sonra, işte nihayet sana yazıyorum. Adın ellerime geliyor, seneler tırnaklarımın arasına sıkışmış küçük kum taneleri gibi kâğıt kesiklerimi kanırtarak satırlara akıyorlar. Babanın öldüğünü duymuş olmalısın. Doğrusunu söylemek gerekirse bana cenazeye gelip gelmeyeceğın sorusu acıdan önce geldi. Onun için ağladım, seni bir kere daha burada, bu evde, geniş beyaz basamaklarda durmuş bana bakarken hayal etmek için kendime bir an izin verdikten sonra. Yemin ederim, tek bir andı. Çünkü gelmeyeceğini avucumdaki çizgileri bildiğimden daha iyi biliyordum. İçten içe gelmeyi nasıl bir yangınla isteyeceğini de.

Güzel bir gündü, öldüğü gün yani. Onu yatağında bulduklarında gün süt dişlerini henüz döküyordu ve gök incecik dantel bir elbise giymiş gibi temiz bir sisin altında bir ressamın fırçasından çıkmışçasına muntazamdı. Bahçedeki çiçeklerin, yaprakların üzerinde taze çiğ damlaları vardı ve onu hazırlayıp evden çıkardıklarında kucağında uyuyacağı toprak, Tanrı'nın

çamurdan şekil verdiği ilk kadının kolları kadar güzel kokuyordu. Cenaze kalabalık değildi, baban onu uğurlamak için kimlerin gelmesini istediğini vasiyetinde yatmıştı. Annen, birkaç eski dost, bir de birkaç asker vardı. Elbette biz de, evdeki diğer herkesle birlikte oradaydık. Babanın bütün yaşamını, büyük salondaki madalya raflarını, ev inşa edildiğinden beri hemen hemen her gecenin şahit olduğu bütün o şatafatlı arkadaş toplantılarını, annenin her bahar sektirmeden düzenlediği baloları ve tabii, soyadınızı düşününce daha farklı bir cenaze olacağını tahmin ederdim. Oysa inan bana, böylesi baban için en az yıllar önce kendisi için yaptırdığı tabut, annenin kendi elleriyle diktiği kefen ve dostlarının özenle seçtiği çiçekler kadar uygundu. O basit törenin sadeliğinde, doğallığında öyle bir güç vardı, öyle bir huzur hâkimdi ki sanki oraya bir ölüyü gömmeye değil de bir güneş ilahisi eşliğinde şükür şarabı içmeye gitmiştik.

Sen sekiz yaşındayken babanın seni arka bahçeye, aile mezarlığına getirdiği günü hatırlıyor musun? Evin yaşlı köpeğini gömmemizden hemen sonraydı. Senin üzerinde mavi işlemeli bir elbise vardı, gökyüzü de sana uymuştu; hani yerler kuru yapraklarla doluydu, yağmur sonrasıydı, soğuk fırtınalara ise daha biraz vardı. Ben bir kuş tüneğini tamir ediyordum, sen babanın elini tutuyordun. “Buradan korkuyor musun?” diye sormuştu sana baban, o soylu asker sesiyle. Tanrı biliyor ya, sesine bayılırdım. Kafamdaki bütün masalardaki bütün hükümdarlar onun sesiyle konuşurdu. Sonraları Kutsal Kitap’ı okumaya başladığımda Tanrı’nın emrettiği ve evrenin boyun eğdiği, Tanrı’nın emrettiği ve elçilerine mucizeler yağdığı pasajların hepsi

de kulağında babanın sesiyle kaldı. “Hayır.” diye cevaplamıştın babanı, zaten sen daha o yaşında bile hiçbir şeyden pek korkmazdın. Ölüler, masal devleri ve annenin cezaları seni korkutamazdı, yalnızlık da öyle. Hiçbir zaman kocaman bir eve hapsedilmiş küçücük çocukluğundan şikâyetçi olmamıştın, hayali arkadaşlara bile ihtiyaç duymazdın. “Onların ilahiler fısıldıklarını duyabiliyorum. Yapraklarda isimler, şarkılar, gülüşmeler var. Ama bunlar her yerde var. Ölüler dünyanın her yerinde, buradaki ölümlerin üzerine örttüğünüz toprakta bile ölümler var. Rüzgârla ve yapraklarla ve suyla konuşuyorlar... Bu dünyanın müziği; ondan neden korkayım?” Yanıtın babanı şaşırtmıştı ama herhangi başka bir babayı şaşırtacağı kadar çok değil. Çünkü sen sekiz yaşındaki herhangi başka bir çocuğa kesinlikle benzemiyordun ve evdekiler bunu uzun zamandır biliyordu, kabullenmeseler de biliyorlardı. “Dünyanın müziğinden hoşlanıyor musun?” diye sormuştu baban, bu kez daha kısık ve yorgun bir sesle. “Tanrıların sessizliğini gizlemek için çalışıyor. Tanrılar düşüyor mu, baba?” Baban hâlâ elini tutarak eğilmiş, uzun uzun senin yüzüne, gözlerine, gözlerinde yanan o dumansız kıvılcıma bakmıştı. “Ölmekten de korkmuyor musun, Deina?” demişti, neredeyse fısıldayarak. “Daha birkaç saat önce bir evcil hayvanının ölümüne şahit oldun. Ölüm seni hiç korkutmuyor mu?” “Hayır, şimdi zamanın bir parçasıyım, ölünce başka bir parçası olacağım. Sadece bu kadar. Ölmekten korkmuyorum.”

Sana bir şeyi kesinlikle söylemeliyim. Baban o gün ona ne demeye çalıştığını ancak hayatının son bulunduğu o güzel günde, yalnızca en sevdiği insanlar yan

yana durmuş, onun için dua ederlerken ve gözyaşları sadece sessiz, gösterişsiz bir samimiyetle, kurulanmadan yanaklara düşüyorken anladı. Ve inan bana, seni o an, orada, gülümseyerek bağısladı.

Seni beklediğim bunca zaman boyunca sana yazdığım her şeyi akşamüstü güneşinde teker teker yakarken sana dair anılarımın neden diğer bütün hatıralarımdan daha keskin, daha net olduğunu çok düşündüm. Saçının savrulduğunda nasıl hareket ettiğini, kirpiklerinin uçlarından dudaklarının kıvrımına, parmak boğumlarından dirsek kemiklerine kadar bütün bedenini bir nefes gibi kuşatmış o her şeyden, herkesten farklı havanın nasıl hissettirdiğini öyle iyi hatırlıyordum ki aklımı yitirmekten korkuyordum. Sonra bir gün arka bahçedeki işlerimi tamamlarken başımı çevirdim ve mezarlığın önünden geçmekte olduğumu fark ettim. Seni orada, mezarlığın girişinde önce babanın elini tutan sekiz yaşındaki hâlinle, sonra bir kucak dolusu ölü kuşla oturmuş şarkı söyleyen on iki yaşındaki görüntüyle, sonra da on yedi yaşındaki çırılçıplak vücuduyla dimdik durmuş, ellerini göğe kaldırmış vaziyetle görür gibi oldum. Ve kavradım. Sen bütün dünyayı görmüş olabilirsin, belki onu gerçekten en ıssız köşesinden en kalabalık kentlerine, en mavisinden en siyahına dek gezmişsindir, belki de yalnızca birkaç yüze bakarak ondan emebileceğin bütün sütü emmiş, her şeyi öğrenmişsindir. Ben bu evden hiç çıkmadım ve benim için senin yüzün bütün dünyanın bir temsiliydi. Deina, sevgilim, işte nihayet sana yazıyorum ve sana yazmak istediğim tüm kelimeleri unutmuş olsam da sana seninle ilgili yazabileceğim her şeyi, en ince ayrıntılarıyla hatırlıyorum.

Mezara senin yerine de sümbüller bıraktım, biliyorum onları tercih ederdin.

Veda etmeyeceğim. Sonlar vardır ve sonlar yoktur çünkü var varken yokluk yoktur. İyi felsefe.

11 Mayıs

Deina, sevgilim,

Bir keresinde bana kadim bir kabilenin garip bir selamlaşma şeklinden söz etmiştin. Birbirlerini “Sen, bir başka bensin. Ben, bir başka senim.” diye selamlıyorlardı. Bugün seni, “Sen, hâlâ sensin ve ben, bir başka benim.” diye selamlamak istiyorum. Senin şu akıllı adamlarından biri bir zamanlar büyüyle kelimelerin aynı şey olduğunu, sonra zamanın ikisini birbirinden ayırdığını ama hâlâ bazı sözcüklerin birtakım güçleri olduğunu söylüyordu. Eğer o haklıysa adının üzerimde nasıl bir büyüsü olduğunu çok merak ediyorum. Belki de zamanla aynıdır, biliyorsun, zaman da bir büyüdür. İsmi üzerinden yılların, yüzyılların, binyılların geçtiği gibi geçiyor. Yaşlanıyor, gençleşiyor, yeniden çocuk oluyorum. Kendimi engelleyemiyorum. Deina, sevgilim, işte yine sana yazıyorum.

Bu evin her köşesi, bahçenin her bir bucağı, her bir yaprak boğumu varlığıyla dolu. Yüzünü gözlerimin önüne getirmek için bakmam yetiyor. Ne var ki şimdi nasılsın, gençlik pembesi yanakların hiç soldu mu, senelerin ve yaşamın parmak izleri teninde çizgiler bıraktı mı, dudaklarının o kırmızı vadileri çorak topraklar gibi kurudu mu bilmiyorum... Saçların hâlâ eskisi gibi gün ışığı rengi mi, yoksa küllenmeye

başladı mı, bakamıyorum. Ve bunları merak ettiğim her seferde aklıma öldüğüm gün geliyor. Ölmek için kalbin durması gerektiğini savunan bütün o akıllı adamlar ne kadar da yanılıyorlar. İnsanın ölümün ne demek olduğunu anlaması için kimi zaman iğrenç, pis, ince bir dergi kapağına bakması yeter.

O derginin elime nasıl geçtiğini merak ediyorsundur. Bilirsin, öyle şeylerle asla ilgilenmedim. Ama anlarsın ya, onu bulmam çok da şaşırtıcı değildi, evde birçok hizmetkâr oğlan vardı ve ayrıca seyisin şu haylaz, çökük avurtlu çırağı da daha o yaşta kadınların gizlerini usul usul merak etmeye başlamıştı. Sana şunu tereddütsüzce söyleyebilirim ki senin haricinde zaten çok da büyük dalgaları bulunmayan, küçük beyaz köpüklerle dolu ömrümün en kötü anlarından biriydi.

Ön bahçedeki kuru yaprakları süpürüyordum. Çocukken yaprakları süpürmesinler diye annene nasıl yalvardığını hatırlıyorsundur. İkimiz ev akşam giysisini giyinip yemek çanını kemerine iştirirken o yaprak yığınlarının arasında oturur, inceden bir ninni gibi tüten göğü seyrederek, kısık sesle konuşurduk. Daha doğrusu sen konuşurdun, ben dinlerdim, benimle konuşmayı en çok bu yüzden severdin zaten. Evde seni böylesine dikkatli, sorgusuz, yargısız dinleyen benden başka kimseyi bulamazdın. Hani bir kere bana o büyük, uçsuz bucaksız gözlerinle bakmış, yapraklar diz kapaklarına değin çıkarken “Saatler,” demiştin, “Biliyor musun, eğer küçük deli bir kız kalkıp bütün sesleri sustursa ve geriye sadece saatlerin sesleri kalsa ne duyardık? Ne duyardık, biliyor musun? Ben biliyo-

rum, evet, bütün saatlerin saniyeleri birbirinden farklı anlarda saydığını. Biri bir dakika geriye vururdu, bir diğeri birkaç saniye ileride olurdu... Ve bir diğeri, zamanı bir gün geriden saymakla meşgul olurdu. Tıpkı kalplerimiz gibi. O zaman sana saatin kaç olduğunu sorsam ne derdin? O zaman zamanı bu kadar emin bir şekilde söyleyebilirler miydi? O zaman doğum günlerinin bir anlamı kalır mıydı? Başka bir yerde benimle aynı gün doğmuş küçük, deli bir kız için yıl on üç ay olamaz mı, o zaman hangimizin doğum günü doğru olacak? Hangimizin saati? Bu benim kalbime doğru, seninkine yanlış demek kadar saçma bir şey. Anlıyor musun, gerçekten anlıyor musun?" İkimizin bakışları da yemek odasının camlarına gitmişti, orada aile dostlarının senin için gönderdiği doğum günü hediyeleri koca bir yığın hâlinde pervaza dek yükseliyordu. İpek elbiseler, saç fırçaları, çoğu aşk ve matematikle ilgili kalın kitaplar ve daha bir dolu şey vardı, sen hepsinden nefret ediyordun. Hepsinin suratına örtülen taş kapılar olduğunu söylüyordun, doğanı sınırlayan şeyler, kurabiye kalıplarına benzeyen, içi boş, anlamsız şeyler. "Bunun kolay bir yolu olurdu, sevgilim." diye yanıtlamıştım seni. "Bütün saatleri durdururdum."

Gülümsemiştin.

Ve ben, seni yılın on üç ay sürdüğü bir yerde bile görsem, ister bir savaş meydanında, isterse bir kum saatinin dudakları arasından, o gülümsemeyi her ne olursa olsun tanıyacağımı düşünmüştüm.

Derginin kapağındaki gülümseme, o aynı gülümsemeydi. Solgun yüzündeki dolgun, kırmızıya boyalı dudaklarında öylesine uçucu, öylesine kırılğan, yersiz duruyordu. Bir yığın kuru yaprak gibi. Üzerin-

de kısacık, kırmızı bir etek ve daracık, beyaz bir bluz vardı; zarif, kırmızı tırnaklı parmaklarının arasında incecik, dumanı gözlerine karışan bir sigara... Yaprakların arasında oturduğumuz o gün, o gülümsemeyi bir porno dergisinin kapağında görsem dahi tanıyacağımı düşünmemiştim, bin yıl geçse de düşünemezdim ama kendi elim bana ondan daha yabancıyken yüzünü başka birininkiyle karıştırmam mümkün değildi.

O fotoğrafın bana neler hissettirdiğini, beni nasıl mahvettiğini sana burada anlatmayacağım. Sadece öyle güzel, öyle çocukça, öyle çaresiz gülümserken neyi düşündüğünü bilmek isterdim. Eğer sen de benim ne düşündüğümü bilmek istersen o dünyanın kim bilir hangi ucundaki uzak, yasak, bir anlık gülümseme burada, bu ihtiyar evdeki büyümeden yaşlanması gereken garip bir adamın kalbindeki bütün saatleri durdurdu ve zaman, onun için bir daha asla eskisi gibi ahenkle akamaz oldu. Bütün saatler yanlış saniyelere vurdu, nefes almak ilahi bir hortum çağırarak kadar güç oldu. Dünyanın bir yerlerindeki bir yılında on üç ay bulunan küçük deli kızın o an öldüğünden eminim.

O gün artık bilmediğim, görmediğim, gözyaşlarını öpemediğim bir kızın mezarında sümbüller açması için dua ettim.

Sevgilim, Deina, ben bütün kusurlarımızı ve bütün hüznü kırıklarımızı affettim.

13 Mayıs

Deina, sevgilim,

Ölümü beklemek için doğduğumuz şu kekremsi hayatımızın, beklemekle geçmesini bu

kadar garipsememiz ne tuhaf. Bu sabah güvercinleri yemlerken aklıma sen odanın pencere pervazına oturur, ben bahçede dolaşırken birbirimize seslenerek yaptığımız bütün o konuşmalardan birkaçı geldi. Kelimeler sızı, kelimeler taşıyamayacağım kadar ağır artık; yem torbasının yanına çöküverdim. Başımı ellerimin arasına aldım; sana dokunmuş, seni bulmuş, seni sevmiş, seni kaybetmiş ve kendini bildi bileli seni aramış ellerimin. Deina, sevgilim, sana yazıyorum. Çünkü seni hâlâ bekliyorum. Hâlâ özlüyorum. Hem öyle özlüyorum ki iç organlarımdan daha iyi, daha alışkanlıkla biliyorum seni özlemeyi. Hâlâ. Hâlâ. Hâlâ seni seviyorum.

Evet, pencere pervazları. Evet, konuşmaların. Saçlarının başın hafifçe sola eğik hâlde durmuş beni izlerken çehrenin çevresinde savrulan başaklar gibi haylaz kıvıldaşları... Sevgilim. Sana kafamda en başından beri böyle sesleniyordum. Daha ikimiz de küçük çocuklarken, hatta sen benim adımlarımla karıştırıyorken, daha hiç doğru düzgün birbirimize bakmamışken bile. Başka kimse sana seslenirken bu tarz sıfatlar kullanmıyordu. Garip demiyorlardı. Hasta demiyorlardı. Deli, demiyorlardı.

Demelerine gerek var mıydı?

Oysa sen kendini sıklıkla küçük deli kız diye tanımlardın. Farklı olduğunu biliyordun, evdeki herkes kadar. İstedikleri gibi bir çocuk olmadığını, istedikleri gibi bir genç kız olamayacağını... Daha beş yaşında kiliseye gitmeyi kesinlikle reddederek bahçede kendine topraktan bir tapınak yapmıştın. Zavallı annen sana doğruyu anlatabilmek umuduyla eski insanların nasıl

da saçma biçimde putlar yaptığından, çamurdan tanrılara, ölü hayvanların kemiklerine, boynuzlu yaratıklara tapındığından, sonra kutsal dinimizin nasıl da bu yabani vahşilikleri yok edip bize doğruyu ve Tanrı'nın lütfunu bahsettiğinden bahsedince de oyununu biraz değiştirmiş, bütün bir bahar ve yaz boyunca topraktan tanrılar tasarlamakla meşgul olmaktan büyük zevk almıştın. Bunu anneni üzme için yapmıyordun, onu neden üzdüğünü anlamıyordun da. Sadece hoşuna gidiyordu ve evdeki diğer oyuncaklarıyla oynamak yerine toprak tanrılarla uğraşmanın neresinin bu kadar anlaşılmaz olduğunu idrak edemiyordun.

Ondan sonraki bütün bir kış kimseyle ana dilinde konuşmayı sadece kuş cıvıltıları ve başka hayvan sesleri çıkardığını, dudaklarını büzüp oldukça gerçekçi bir rüzgâr estirdiğinde babanın yüzünde beliren o umutsuz ifadeyi hatırladıkça hâlâ bir parça gülümsüyorum. Doktorlar seni kontrol etmek için gelmeye o sıralarda başlamışlardı. Oysa senin onlara da, ailenin izah etmeye çalıştığı doğru çocuk olma kurallarına da aldırış ettiğin yoktu. Senin için diktirilen ipek, kadife, keten ve diğer süslü kıyafetlerden hoşlanmıyordun. Senin için getirtilen öğretmenlerin anlattıklarıyla ilgilenmiyor, yalnızca piyano derslerinde canlanarak senden istenen her şeye boyun eğiyordun. Dokuz yaşında bu dünyaya ne için geldiğini, neden yaşadığını, yaşamın amacının ne olduğunu sormaya başladın, bütün küçük çocuklar gibi. Ne var ki bu sorular diğer çocuklar için en fazla birkaç saat düşünülüp unutulmuş şeylerken senin için durum böyle değildi.

On yaşındayken, babanın avdan döndüğünde arkadaşlarına gösterdiği bütün avları için küçük mektuplar yazdığın ortaya çıktı. Ve bahçedeki bütün ağaçlar, masallardaki bütün insanlar, sevdiğin bütün şarkılar için. Annen neredeyse çıldırıyordu, o gün evin nasıl karıştığını, doktorların nasıl telaşla arandığını, odadaki kâğıtların nasıl toplandığını anımsıyorum. Sanırım bizim yollarımız da asıl o zaman birleşmişti yani ben sana gizlice kâğıt kalem getirmeye başladığımda ve sen piyanoda bir şeyler çalmak için benim bahçeye çıkmamı beklemeye başladığında o zaman gerçekten arkadaş olmuştuk. Yakın olduk, kimseyle olmadığımız kadar.

On bir yaşındayken babanın bir av dönüşünde annenle seni bir hastaneye yatırmalarının gerekip gerekmediği konusunda konuşmasına kulak misafiri olduğun akşamı ise ömrümün sonuna kadar unutamayacağım. Ölü kuşlarla dolu torbaları alıp arka bahçeye çıkışını, kuşlar kucağında, arkanda aile mezarlığı, yeni yeni parlamaya başlamış aya karşı başın dik söylediğin şarkıyı...

*“Hoşça kal dünyanın bütün eşiklerinden aşan,
koca, mutlu,*

Sümbül tarlaları güneşle yıkanmış evim.

Ben geride kalan son devim;

Yabancı, vahşi, çamurlu...

*Küçülmedi hayallerim benim, hep kuşlarla
uçtu.*

*Hoşça kal, bundan böyle hiçbir yol kaldıramaz
dev adımlarımı,*

*Hiçbir kulak istemez yüksek kahkahalarımı.
Bana yurt yok, dost yok, yalnız gideceğim,
Yine de vedalarım sevgi, kollarım çiçek dolu.
Ve artık hiçbir kapıyı açamaz dev ellerim.”*

Evdeki herkesin sesinin büyüüne, senin öylece durmuş sakin hâlinin gizemine kapılıp etrafını sarışını, babanın gözlerinin doluşunu, ölü kuşlardan birinden sıçramış kanın elbiseni lekeleyişini ve saatlerce etkisinden çıkamadığım o huşu duygusunun içimdeki titreyişini hatırlıyorum. O hiç kimsenin önünde eğilmeyen, asla sarsılmayan, asla yara almamış gibi görünen yara izleriyle kaplı büyük adamın, babanın senden özür dileyişini, eve girmen için neredeyse yalvarışını, senin sadece başını sallayarak onu yanağından öpüşünü... Bütün gece arka bahçede kalmıştın, kuşları versen de üzerindeki kanı temizlemelerine müsaade etmemiştin, umurunda değildi. Şafağın sökmesine daha epey varken sana benim eski püskü, yıpranmış, kaba saba hırkalarımından birini getirmiştin. Yanına oturmama ses çıkarmamıştın. Tanrı'm, öylesine güzeldin ki... Öylesine mağrur, öylesine üzgün...

“Bütün rüzgârlar bir yöne gitmek için esiyorlar.” demiştin sonra bana, birlikte belki bir saattir oturuyorduk, belki de iki. “Bütün yollar bir yere varmak için yapılıyor. Ya bunu istemiyorsak? Ya dünyanın bir yerinde, yolların sadece yol olduğu bir yerde, rüzgârların sadece esmek için var olduğu ya da hiç var olmadığı bir yerde ama... Bir kız varsa ve o... Ah, hayır, yine böyle konuşmayacağım, bundan usandım artık. Kendimden usandım, böyle olmamdan, zihnimin içinde-

ki saatleri bir türlü onlarınkine uyduramamaktan... Ama böyle yollar da olamaz mı? Ne amacı olduğunu bilmeyen insanlar? Hiçbir yöne üflenmemiş rüzgârlar. Hatta hiç üflenmemiş, hiç üflenmemiş rüzgârlar. Ben onlar gibiyim işte.”

Yanıt verememiştim. Elini tuttuğumda gözlerime bakmıştın. Büyüyordun; büyüyordun ve ailen seni idare etmekte zorlanıyordu, çevrenin daha çok dikkatini çekiyordun, bunun ikimiz de farkındaydık. Ama seni o raddeden, o geceden sonra hiçbir şeyin üfleyip bir yöne savuramayacağını, eğer kurtuluş buysa kurtaramayacağını da biliyorduk.

Devin şarkısını söyleyen sesin hâlâ kulaklarımda. Ne zaman yüzümü rüzgâra karşı dönüp seni düşünsem o geceki hüznünü, kabullenişini, özlemini duyar gibi oluyorum, birer birer ölüyorum. Yine de inan bana, mektuplarım salt sevgi ve çiçek dolu. Sana yazıyorum çünkü en kimsesiz olduğun anda bile çocukken mektup yazdığın her şeyle birlikte ben, burada senin için, beni süpürmeye çalışan bütün rüzgârlara kafa tutuyorum, bil isterim. Hâlâ.

17 Mayıs

Deina, sevgilim,

Bugün hayatımda ciddi anlamda ilk kez gitmeyi düşündüm. Bu evden uzağa, arka bahçedeki mezarlıktan, bu dinmez yastan, annenin gözlerinden ve bahçede konuşlanmış bütün eski, bütün yeni mevsimlerden uzağa. Kendimi dünyanın kucağına öylece atabilir ve seni bulmak için yollara ismini sorabilirdim. Yüzünü

bir kerecik daha görsem, lanet olası bir derginin ka-
pağında bile olsa, bana yeterdi. Bu yoksunluk, bu boş-
luk beni yıkmadan, bitirmeden önce bir kerecik daha.
Sonra kendi kendime uzun uzun güldüm. Bunu yap-
mayacağım için değil; çıkabileceğimden ve bir şekil-
de ayakta kalıp evden uzakta olmaya alışacağımdan
eminim. Güldüğüm nokta, yapacağımı bir an bile olsa
düşünebilmemdi. Senin en güzel, en masum anıların-
la dolu bu yeri nasıl terk edebilirdim? Birlikte çocuk
olduğumuz, sesinin beni şekillendirdiği, gülümsemele-
rinin kalbime çarpmayı öğrettiği, seviştığımız bu gü-
zel, sihirli dev evini? Yapamam, senin bu parçandan
da vazgeçemem. Deina, sevgilim, işte bu yüzden yine
sana yazıyorum. Çünkü yapabilecek başka hiçbir şe-
yim yok. Sen yoksun, sana giden yollar yok, sana esen
rüzgârlar henüz üflenmemiş olmalı...

Dün annen çocukken senin için ağaca astığımız
salıncağı buldu bodrumda, saatlerce ağladı. Bana sen-
den bahsetti biraz, odanda hâlâ sakladığı birkaç parça
giysine sarıldı, baban için çizdiğin resimleri çıkardı,
onu sakinleştirmem epey vakit aldı. İkinizi de çok öz-
lüyor, sanki babanla aynı yerdeymişsiniz, sen o koca
adamın asker çizmelerinin yanında minicik kalmış bir
kız çocuğuyken olduğu gibi el ele yürüyüp gitmişsiniz,
yakında dönecekmişsiniz gibi konuşuyor. Gittiğin ge-
ceden söz etmek istedi, gözlerinden anladım, yapama-
dı, yine sustu. Sustuk.

Sen hiç kimseye o geceden söz edebildin mi? Hiç
arkadaşın, sevgilin, güvendiğin biri oldu mu hayatında
gerçekten? Ah, nasıl da güzel bir geceydi, ben ömrüm-
de gökte hiç o geceki kadar çok yıldız görmemiştim...

Ev son birkaç haftadır olduğu gibi sessizdi. Ama huzurlu, sakin bir sessizlik değildi bu, her an patlamaya hazır, pis bir gübre yığınınına benziyordu, tozlu-ydu, üstü örtülmeye çalışılmıştı, son ana dek duvar köşelerine itelenip duracaktı. On yedi yaşındaydın, çok güzeldin, çok farklıydın... Ama hâlâ o küçük Deina'y-dın, benim küçük Deina'm. Ne var ki artık iflah olmaz farklılığın, kimselere benzemeyen bütün o tavırların bir tür hastalık gibi algılanırken bir yandan da insanları anlamadıkları bir biçimde etkiliyor, şaşırtıyor, hayran bırakıyordu. Seni istiyorlardı; güzelliğini narin bir çiçeği kökünden sökercesine alıp koyunlarına sokmak isteyen kır saçlı tüccarlar vardı, babanın iyi arkadaşları, şerefli askerleri, sadık adamları vardı... Kasabaya sadece babanı ziyaret etmek için uğrayan, paçalarından servet ve güç damlayan büyük efendiler ve onların sana aç oğulları vardı. Senin onlara karşı takındığın hiç sarsılmayan o kayıtsızlığa, bilinçsizce herkesle arana koyduğun taş duvarlı mesafelere rağmen, seni isteyen gereğinden fazla kişi vardı ve bu durum anneni bile bunaltmaya başlamıştı.

Elbette sonunda bir gün, şu melon şapkalı heriflerden biri daha babana seninle evlenmek istediğini söylediğinde patladın ama seninki bir volkan püskürmesi, bir taşkın ya da taş üstünde taş bırakmayan bir deprem değildi. Büyük yemek masasında sakince ayağa kalktın, üzerinde dar bir binici pantolonuyla beyaz bir bluz vardı, hiç unutmam. Yüzünü peçesinin ardından henüz çıkarmış kutsal ay ışıklarını yüzüne vuruyor, saçların şamdanların alevinde bir yığın altın gibi parıldıyordu. "Benimle evlenmek istemedenden önce

benimle evlenmek istediğınızı bana söylemeniz gerektiğini öğrenmelisiniz.” dedin adama, su gibi berrak bir sesle. “Benim sahibim babam değildir. Ve başka kimse de olmayacaktır, hele ki sizin gibi biri. Şimdi, lütfen evimizi terk eder misiniz?”

Kadehleri doldurmakta olan hizmetkâr donakaldı, annenin mendili elinden kayıp ayaklarının dibine yuvarlandı. Ve baban, çıkık alın kemiğinin sağ yanında atmaya başlayan bir öfke damarıyla sandalyesini gürültüyle itip ayağa kalktı. “Beyefendiden özür dile, Deina!” diye emretti, buz kadar keskin ve soğuk sesinde birkaç hiddet kırıntısıyla.

“Lüzumu yok, efendim.” diye araya girdi melon şapkalı adam, peçetesini katlayıp çatal bıçağının yanına bıraktı, hizmetkârlardan birine paltosunu getirmesi için sakın bir işaret yaptı. “Genç bayanın sinirleri yıpranmış olmalı, mahcup olacak bir durum yok. Annem sonraki gün sizi bize yemeğe davet etmemde ısrar etti.”

“Kimsenin sinirleri yıpranmadı.” diye düzelttin sen tathılıkla. Küçük bir çocuğa renkleri öğretir gibi sabırla. “Defolmakta acele edin, lütfen.”

“Deina!” diye tısladı annen, yüzü utançtan kıpkırmızı olmuştu. “Küstahlığın için-”

“Özür dilemeyeceğim.” diye noktalarken öyle gururlu, öyle güzel gözüküyordun ki bir ressam seni o anki hâlinle tuvale yansıtabilseydi bakanlar portrende tek bir kusur bile bulamazlardı.

Melon şapkalı adam tıpkı istediğin gibi aceleyle defoldu. Sen ve baban, masanın karşılıklı iki tarafında, ayakta, birbirinize bakar hâlde kalakaldınız.

“Beni utandırmaktan usanmadın, değil mi?” diye gürledi baban, onu daha önce hiç öylesine öfkeli görmemiştim. Esmer ellerinde sıkıldığı kadehin az sonra parçalara ayrılacağını tahmin ediyordum; annen de böyle düşünmüş olmalı, uzanıp hafifçe onun eline dokundu, uyarmak ister gibi. Baban aldırmadı. “Yıllardır, yıllardır her gün bunu yapmaktan hiç bıkmadın... Beni nasıl bir duruma soktuğunu hiç anlamadın... Evlenmeyeceksin, öyle mi? Uygun gördüğümüz başka hiçbir şeyi yapmadığın gibi. Peki ya ne yapacaksın? Hayatınla ne yapacaksın, Deina? Çünkü elinde lanet olası inadın dışında hiçbir şeyin yok.”

“Baba-” demeye çalıştın, bu muazzam hiddet karşısında geri adım atmaya, her şeyin sonsuza dek kırılmasını engellemeye çalıştın. Baban buna izin vermedi.

“Senden nasıl bahsettiklerini biliyor musun? Yıllarca, arkamı dönmemi zar zor bekleyerek... Akıldan noksan, deli, garip alışkanlıkları olan, toprak yiyen, insanlara kendi bulduğu bir dildeki abuk sabuk kelimelerle seslenen bir kızımın olduğunu söylüyorlar. Ve daha dünya kadar şey. Evlenmeyeceğini biliyordum, anlıyor musun, böyle bir şeyi onaylamayı zaten düşünmüyordum. Bir kere olsun burnunun dikine gitmeseydin... Bir kere olsun gerektiği gibi davransaydın... Burada bizimle birlikte yaşlanacağını zaten biliyordum...”

“Seninle birlikte yaşlanmayacağım.” diye yanıtladın sadece. Sonra seni söylenen başka hiçbir şeye kulak vermeden, omuzların çökmüş, başın öne eğik, arka bahçeye yürürken seyrettim. Hareketlerini takip et-

mek için evin pencereleri arasında koşup duruyor, yemek odasında kavga eden annenle babanın sesleri evi çınlatırken ben, teker teker açtığım camlardan senin geçişinle hışırdayan yaprakları dinliyordum. Bahçeyi birkaç kez turladıktan sonra aile mezarlığının önüne, özenle düzenlenmiş çimenlerin üzerine oturdun.

Annenle babanın sesleri çok geçmeden kesildi. Annen bir hizmetkârla haber yollayıp içeri girmeni istediğini söyledi, sen sadece başını sallamakla yettin. Ve gece ilerler, yıldızlı gök ve ay ışığının kovaladığı gölgeler dışında hiçbir şey kımıldamaz hâle gelirken uzun kirpikli gözlerinde yerleşmiş bir dalgınlık, orada öylece oturdun.

Yanına geldiğimde gece yaşanmaya yüz tutmuştu ve serin teninde kıpraşan ay, usulca çekilmeye başlıyordu.

Sağ tarafına, soluğunu duyabilecek denli yakınına oturdum. Üşümüş ellerinden birini dizime koydun ve gözlerime baktın.

“Aslında herkesin birbirine yabancı olduğu bir yerde, yabancı olduğunu bilen tek kişiyim.” dedin bana, fısıltın titrek ve kırıktı. “O haklı. Ne yapacağım? Burada onunla yaşlanamam. Onu daha fazla utandıramam.”

“Sevgilim, eminim o... O onları sadece kızdığı için söyledi.”

“İnsanlar hiç düşünmedikleri şeyleri sözcüklere dökemezler.” diye geçiştirdin tesellimi, omuzlarını silktin bu ihtimali çoktan elemişçesine. “Sevgilin... Ben senin sevgilin miyim? Sahiden öyle miyim? An-

nemle babamın kızı olmak dışında kimsenin bir şeyi olmadım ben.” Ayağa kalktın, hâlâ gözlerimin içine beni en ince hücrelerime değin anlamaya çalışırcasına bakıyordun. Sonra gülümsedin, çeneni kaldırdın ve bakışlarını gökyüzüne çevirdin. Ve gökyüzü gözlerin oldu. Saçların omuzlarından geriye savrulup beline döküldüler. Bluzunu çıkardın, pantolonunu, ayakkabılarını...

Karşımda çınlıplak kalana değin acele etmeden soyundun. Bütün kıyafetlerin çimenlerin üzerine saçıldığında ellerini başının üzerine kaldırıp ayı avucuna almak ister gibi uzandın ve şoktan nefesi kesilmiş zavallı bana hiç bakmaksızın “Sevgilin yap beni.” diye emrettin. Ancak bir tanrıçanın bir kuluna emredebileceği kadar kesin, emin.

Seninle orada, bir mezarlığın ölü sakinlerinin gözleri önünde, ay ışığıyla yıkanmış çimenlerin üzerinde hiç ses çıkarmadan seviştik. Ve soluklarımız da sevişti. Ve parmak uçlarımızdaki bütün hüznler, saçlarımıza takılmış bütün rüzgârlar, dudaklarımızın çukurlarına değin gelmiş ruhlarımız da sevişti.

Annenin, babanın ya da bir başkasının bizi görmesinden korkmuyorduk, o an Tanrı'nın kendisinden bile korkmuyorduk. Çünkü biliyorduk. Dünyanın bir ucunda, yılı on üç ay olarak yaşayan küçük, deli, yersiz bir kız gitmeye, çok uzaklara gitmeye karar vermişti ve bu onun veda hediyesiydi.

Nitekim sabahın ilk saatlerinde gün ışığı cılız bir serzenişle göğüs kemiklerimize vuruyorken birbirimize hiç dokunmadan yan yana uzanmış o

şarkıyı söylüyorduk. Yıllar önce tek bir kez söylediğin şarkıyı. Bana yurt yok, dost yok, yalnız gideceğim; yine de vedalarım sevgi, kollarım çiçek dolu...

Ve gittin. Yalnız.

Yıllar, ömür gibi uzun, kül kadar acı nice yıllar geçti, geri dönmedin.

7 Eylül

Deina, sevgilim,

Kelimelerimi değil dingin suskunluğumu yeğlediğini biliyorum. Ama ben şimdi suskunluğun evi olmuş, dünyanın bütün kelimelerine uzak, terk edilmiş bir evin ölüleriyle birlikteyken elimden sana yazmaktan başka türlü gelmiyor. Çünkü annen bugün öldü. Gerçekten yağmurlu bir gündü.

Geçtiğimiz hafta ona bir şey almamı, getirmemi isteyip istemediğini sormuştum. Hastaydı, yorgundu, eriyip tükenmiş bir mum gibi küçülmüş, solmuştu. Ona bunu sorduğumda beni şaşırtarak doğruldu, hummalı bir ateşe tutulmuş gibi yanan gözlerle gözlerime baktı. Birkaç kez ağzını açıp kapadı, sonra tekrar yastıklarının üzerine düşerek sustu. Bana söylemedi ama inan bana ne istediğini anladım. Senin babanın mezarını ziyaret etmeni isterdi. Ölürken yanında olmanı. Eve dönmeni. Annen öylesine yalnız öldü ki Tanrı onun için gökten yeryüzüne milyonlarca damla saf su yolladı.

Ve o iri, sonsuz damlalar, evi baştan aşağı yıka-
dı. Ve seviştiğimiz toprak parçalarını ve elinin değ-

diđi ağaç köklerini ve her birinden küçük dünyalar yarattığın taş kırıklarını tozdan, gūnahtan, nefretten arındırarak her şeyin üzerine temiz bir sūkūnet örttü. Kocaman bir ailenin tarihinin gömüldüğü bu devasa evde, küçücük adımlarla gezinip durarak etrafı topladık, ellerimizi birbirine dayayıp belli belirsiz kımıldanan dudaklarla ölülerin ruhlarına dualar yolladık. Uzak akrabaların talimatlarını beklerken ateşini hiç yakmadık, kıyafetleri kaldırmadık, hiç bozulmadan bırakılmış çocuk odasının kapısını her zaman olduğu gibi aralık bıraktık.

Birbirlerine sokulmuş, hüzünle titreyen, inleyen, yalvaran anılara hiç el değdirmeden, hiç dokunmadan babanın silahlarını, annenin mücevherlerini ve birkaç antikayı eve akan ziyaretçi kalabalığından sakladık.

Bundan böyle şimdiden ölüm döşegime kadar biri bana ne istediğimi soracak olursa cevabım hiç değışmeden kalacak. Eve geri dön. Hiç değilse onların huzur bulması için geri dön.

18 Eylül

Deina, benim küçük Deina'm, sevgilim,

Seni daha fazla rahatsız etmemek için ne zaman karar versem bir korku, bir özlem, bir acı içimi kemirmeye başlıyor. Seni görmeyi, seni bilmeyi, sana ulaşabilmeyi arzuluyorum. Şimdi neredesin, yazdıklarım eline geçiyor mu, hâlâ-Hâlâ o şeyi yapıyor musun? Canın çok yanıyor mu, yalnızlıkla gerçekten baş edebiliyor musun, seni ne kadar derinden kırdılar, sana çocukluğuna değin dokundular mı?

Babanın işlediğın günahları duyduğunda dünyasının nasıl başına yıkıldığını anımsıyorum. Hayatının en kötü günü olduğundan emindi. Hayatımızın en kötü günüydü.

Ama artık ikisi de yok. Bu dünyanın günahlarından, yanlışlarından, kızgınlıklarından uzaktalar. Artık seni yargılayamaz, sana sırt çeviremezler. Bu ev senin, bu büyük bahçenin bir yerinde hâlâ çiçek diken küçük bir kızın hatırası, toprakta hâlâ çocukluğun kokusu var.

Söylemek isterim ki eğer dönmeye karar verirsen gittiğın yerlerde aldığın bütün yaralarla, insanların kurallarına aykırı bütün yaptıklarınla, sana ait her şeyle seni kucaklamaya hazır olacağım. Deina, sevgilim, sana yazıyorum çünkü hiçbir yolun eve geri dönülemeyecek kadar uzun olmadığını hatırlatmak istiyorum.

Önümüzde henüz üflenmemiş nice güzel günler, bizi nice farklı yöne taşıyabilecek rüzgârlar var. Yuvana gel. Bana geri gel.

21 Eylül

Deina, sevgilim,

Bunu söylemek için onlarca süslü cümlem, onlarca sayfayı dolduracak sonsuz kelimelerim var. Oysa senin beni anlamam için yan yana dizilmiş birkaç harfin yeterli olacağını biliyorum. Sevgilim, sana yazıyorum çünkü bugün gerçekten, yani gerçekten gitmeye karar verdim.

Gideceğim. Ayaklarım beni nereye götürürse, rüzgârlar ruhumu nereye üflerse, yollar nereye giderse... Nereye olduğu önemli değil ama buradan, bu evden, senden uzağa.

Dayanacak mecalim kalmadı. Bekleyecek gücüm, devam edecek hâlim kalmadı.

Sana söz veriyorum, sana bir daha yazmayacağım, güneş mezarının ardında doğana kadar.

Sevgilim, yine de vedalarım sevgi, kollarım çiçek dolu ve artık hiçbir kapıyı açamaz dev ellerim.

12 Mart, belki de yılın 13. ayı

Deina, sevgilim,

Benim küçük Deina'm. Sana yazıyorum. Bugün öldüğünü duydum. Ne güzel bir gün ne de yağmurlu...

Evden çok uzakta, dünyanın diğer ucundayım. Ve burada bile senin gibi yılı on üç ay yaşayan kızlar yok. Haberi alınca önce ne duyduğumu anlayamadım. Saatlerce ağlamamı ya da delirmemi beklerdim, öyle olmadı. Evimde küçük bir tabureye oturup sayfaları seninle dolu günlüğümü okumaya başladım. Ve senin için güldüm. Hüzünle, özlemle, zaferle güldüm. Acıyla güldüm, parçalanarak, mahvolarak, toz içinde... Ağlamadım, bunu istemezdim.

Sonra saatlerce yürüdüm, sana kendi ellerimle sümbüller topladım. Onlarca, onlarca sümbül... Birini küçük bir kız çocuğunun saçına taktım, birini Çingene bir kadının yenine. Birini çöplerle dolu bir mahalle-

nin posta kutusu üzerine bıraktım, bir diğeri lüks bir arabanın camına sıkıştırdım... Seni bütün bir dünyaya gömdüm ve her adımında senin için kelimelerce şey yazdım.

Deina, sevgilim, şimdi sen de dünyanın müziğinin bir parçasısın.

Ve sen, içimde akıp giden zamansın. Huzurla uyu, bana hayatı öğreten kadın.

Huzurla uyu, hiçbir sınırı kabul etmeyen, hiçbir zamana ve mekâna üflenmemiş, küçük, gezgin rüzgâr. Biliyorum ki son uykunda evinde, anne babanın arasında, topraktan tanrılarının korumasında olacaksın.

Ve ben hep senin peşinde koşan rüzgâr çanı, kendi ölüm çanım çalıncaya değin yürüdüğün, seni eve götüren yollarda yürüyor olacağım.

~

"O geceyi hatırlamak, asla yalnız olmayacağını hatırlamaktı ve hatırladığı sürece, dünyayı omuzlarının üzerinde bir yük gibi değil, yalnızca bir anılar yumağı gibi taşıyacaktı. Yaşadığını hissediyordu. Yaşamak, savaşmak ve seninle öpüşmek birbirine öyle yakın şeyler ki, sevgili, diye düşündü, sonra gülümsedi. Dudaklarındaki ıslık, sonsuz adımlar boyu, bir aşk şarkısını, her aşk şarkısını, Aranjuez' şekillendirerek sürüp gitti."

Sazaki, Lidiyamis, Gili, Hernandez, Deina ve daha nice. Melisa Yılmaz'ın, Üflenmemiş Rüzgârlar'ı karakterleri, mekânları ve görseelliği ile unutulmaz bir öykü dünyası oluşturuyor. Bazen ücra bir kasabada, bazen fantastiğin kıyısına açılan bir dükkânda, bazen zulümle yol alan bir gemide. Ötekileştirilse de yaşama tutunmaya çalışan, direnen, vazgeçmeyen, boyun eğmeyen karakterler. Atmosferinde soluk alıp veren her karakter öyle güçlü oluşturulmuş ki zihninizden hiç silinmiyorlar. Sokak duvarlarına yazılan şiirler, ötekileştirmeye karşı duran kadınlar, sessizliğe söylenen şarkılar, zulme başkaldıran kalabalıklar, fal bakılan kitaplar, sonsuzluğa yollanan mektuplar... Her şeye rağmen geride kalmanın, yaşamanın mücadelesini, inadını, inancını taşıyorlar. Öykücülüğümüzde yeni ve güçlü bir soluk, etkisinden uzun bir zaman kurtulamayacağınız bir kitap.

www.kutuyayinlari.com

